

Фауентъ

Трагедия отъ

Иоханъ Волфгангъ фонъ Гьоте

Първа частъ.

Преведе отъ оригинала

Д-ръ Александръ Балабановъ

Изъестранъ отъ

Д-ръ Антъенъ Майеръ

Директоръ на държ. академия на науката въ Мюнхенъ.

Винетки отъ

Дудолфъ Байтъ

София

Издание на сп. „Библиотека“

1905 - 1906.

На Госпожа Невѣна Генадиева
и на Господиъ Павелъ Генадиевъ
посвещава труда си □ □ □ □ □ □
□ □ □ Александръ Балабановъ.

Фаустъ.

Съ каква драматическа форма, съ какви стихове и ритми могат да се схванатъ мислитѣ, които дори и философиятъ сж изказвали само въ моменти на гресивно блънване? И музага на поета не знае гдѣ да стъпи, не смѣ да полети изъ атмосфера безъ въздухъ, по-опасна отъ буренъ океанъ, по-праздна отъ Нищото. Прѣко кръговетѣ на „Ада“ на Данте, прѣко сѣишня му „Рай“ има едно праздно Далечно, много надалечно — дори и около на Бога не може да му види края. Изъ тие недогледни пространства сѣканъ се рѣе и цѣфти Творчеството, и безсмъртието на нѣкоя виснѣ умъ безсирѣ се сгрѣми да завладѣе това царство на Нищото и на Нощта.

Тая вѣчно знала бездна, която слисва и най-силния човѣчки духъ, не плани поета на „Фаустъ“. Той рече да ѝ даде форма и опредѣление. По голя подвиженъ ловъ той хвърля видимъ, но неуловимъ певодъ, който заедно съ лова расте все по-вече и по-вече. За него, както и за Бога, нищо не свършва, или поне не се измѣнява нищо, освѣгъ материята, и миналитѣ вѣкове сж останали цѣли въ видъ на умъ и сѣнки, като безброй концентрични кръгове около видимия свѣтъ. Тамъ тие призрци извъриватъ или блѣнуватъ да извъриватъ дѣлата, които нѣкога сж били озарени отъ слънцето на живота и въ които тѣ сж проявили индивидуалитета на безсмъртната си душа. Утѣха е да се мисли, че не умира нищо отъ това, което е засегнало ума и че вѣчноста заназва въ своята грждь нѣщо като всемирна история, и гима за очитѣ на душата, една божествена свърѣменность, която и намъ ще даде нѣкога отъ познанието на Оногова, който съ единъ мнѣ вижда всичко минало и всичко бждеце.

Докторъ Фаустъ, прѣдставенъ отъ поста като съвършенъ висшъ образецъ на човѣшки умъ и гений, знаещъ всички знания, мислялъ всѣка мисль, нѣма вече какво да учи, ни какво да види на земята, коиже само да узнае свѣрхестественото, не може вече да живѣе въ тѣсния кръгъ на човѣшкия желания. Та и първата му мисль е да тури край на живота си. Но камбани и нѣсни великденски му дрънватъ отъ уста отровна чаша. Спомня си, че Богъ е забранилъ самоубиството, и се рѣшава да живѣе, както живѣятъ всички, докато самъ Богъ го призове при себе. Жаленъ и замисленъ се скита той съ своя помощникъ на Великденъ слѣдъ пладижъ изъ шумната тълпа, а вечерята изъ пустото и самотно поле. Тукъ говори той за двѣтъ души въ гърдитъ си, едната съ усреми да полети по захождащото слънце, другата прѣта обвързана въ земни вериги. Тоя моментъ на дълбочайна тъга и възблѣнуваностъ си избира дяволтъ, за да го изкушава. Върти се и сучи около него той въ видъ на куче, вмъкна се въ кабинета му, отвлича го отъ прочита на Свещеното Писание, отдѣто той още се надѣва да черпи утѣха. И ето го дяволтъ подъ маската на ижуецъ студентъ обѣщава да му служи съ всички свои магни и свѣрхестествени сили, да му даде да вкуси отъ всички наслади и бждещия животъ, стига той да се довери нему и да дойде съ него слѣдъ смъртта си. Стариятъ докторъ, съ своя силенъ умъ, съ своята упорита гордостъ, не мига прѣдъ такива условия. Той ги приема и иска да се наслаждава, докато, прѣсентенъ, самъ не каже на сетния си часъ: „Ела ми, ти си тъй хубавъ!“ Подписва контракта съ кръвта си.

Затворенъ прѣзъ цѣлия животъ въ кабинета си, стариятъ ученъ не знае радоститъ на тоя свѣтъ. Сърдцето му не е изпитало ни любовъ, ни болкитъ ѝ, и лесно ще е да се тласне бърже-бърже въ отчаянието, като се събудятъ заспалиятъ му страсти. Такъвъ ще да е билъ планътъ на Мефистофели, комуто първата работа е да подмлади Фауста съ чудолѣйно питие. Сигуренъ е той, както си признава, че Фаустъ, съ тая магня въ кръвта си, ще взема за хубавата Елена и цѣлка бяба.

И ето, слѣдъ като излиза изъ кухнята на вѣщницата, дѣто му бѣ приготвено питието, влюбва се въ Маргарита, едно просто момиче, косто сѣдица на улицата. Пламналъ отъ страсть, вика на помощъ Мефистофеля; и тоя духъ, който прѣди часъ само щѣше да му открива Всичкото и надъ Всичкото, сега е обикновенъ сводникъ чрѣзъ една стара съсѣдка на момичето. Дяволскиятъ му инстинктъ захваща пакъ съ дяволски срѣдства: чрѣзъ друго питие приспива дълбоко майката на момичето; въ дуела между Фауста и брата на Маргарита намѣсва се и той и убива младия момъкъ. Тъкмо когато щѣлъ свѣтъ хули и ругае и позори милата му, за да го накара въ захласъ да забрави всичко, той го води изъ фантастични мѣста прѣзъ нудни пощи. Една непрѣвидена случайность събужда у Фауста споменъ за Маргарита — и пакъ се връщатъ да ѝ помагатъ. Момичето е осждено и хвърлено въ зыдагъ. Тамъ става оная сѣрдпераздирателна сцена, може би най-драматичното мѣсто въ цѣлата нѣмска литература. Бѣдното момиче въ полуда, но все пакъ съ пламнала отъ погледа на Богородица искра въ сѣрдцето, отблъсва любимия си, не ще да знае за неговата адска помощъ. И тъкмо когато Фаустъ иска да я изгрѣгне насила, удри часътъ на наказанието.

Тѣй свършва трагедията на Гретхенъ и първата часть на „Фаустъ“, съ която най-великиятъ нѣмецъ е живѣлъ почти цѣлъ животъ и ще живѣе до вѣка. Опитахъ се да я прѣдамъ на български въ разгѣра на оригинала. Самага ми смѣлость би трѣбвало да се счита за подвигъ. И зная много добрѣ какъ съмъ си извършилъ работата, защото на всѣкъждѣ ме ржководи честното старание: кждѣто нѣтътъ бѣше грѣшилъ, не гледяхъ да го заобиколя, а минахъ прѣзъ него и излѣзохъ, макаръ и разкъравенъ. Знаемъ, ще има да слушамъ: гладкостъ нѣма, граганина има, рими непълни — ще викатъ ужасни уста. Нека викатъ тѣ. Но за оне, които уважавагъ труда и които искатъ да ме разбератъ и да погледнатъ по-спокойно: Гюте е нѣмалъ кенлерски слабости. Стихътъ на оригинала е не-

равенъ, „куцъ стихъ“, изразътъ простъ и естественъ, безъ всѣко искусствено извѣртане и кършене и маниерничане, често дори грубъ, ритмитъ вървятъ въ галонъ, но не всѣкога чисти и разнообразни, понекога съвсѣмъ неправилни. Но ималъ ли е време Гьоте да мисли и за туй при толкова много римоплетци, празни дрънкалки? Тъкмо за туй тие стихове сж като плътъ отъ неговата плътъ, кръвъ отъ неговата кръвъ — и сж славата на „Фаустъ“.

Подробенъ анализъ на трагедията нѣма защо да се прави, нека остане малко работа и за въображението на читателя. Пъкъ най-послѣ единъ Фаустъ живѣе въ гърдитъ на всѣкиго, който знае и обича да мисли. — Прѣдговорътъ ми е извлѣчение отъ прѣдговора на единъ французски прѣводъ и отъ хубавото съчинение на прѣди двѣ-три години починалия D-r Albert Vielschowsky, „Goethe“.

Д-ръ Ал. Балабановъ.

Посвещение.

Доидохте накъ вий, призрачни създаня,
Що нѣкога се мѣриахте прѣдъ менъ;
Дали сега да сегна да ви хвана?
Милѣй ли оидъ сърдце по оня блѣтъ?
Не бѣгате! Ей, волята ви стана,
Щомъ сѣйнахте прѣдъ взора замъгленъ;
Младежски ми гърдитѣ развълнува
Омаята, по ванний роѣ що плува.

И образи отъ младостта щастлива,
И много мили сѣнки идатъ съ васъ ;
Катъ лъхъ отъ стара пѣсенъ ме облива
Отново първа дружба, първа страсть ;
Ридай, проклина пакъ скръбъта ми жива
Тозъ лабиринтенъ свѣтъ, що зѣй прѣдъ насъ,
И редомъ милитѣ другари спомня,
Прѣдъ менъ шо грабна участь вѣроломна.

Не чуютъ тѣ и другитѣ ми пѣсни,
Душитѣ, първи на кои сътъ пѣлъ ;
Разирѣснатъ е другарскитѣ кржгъ тѣши,
Ахъ ! първий отзвукъ вече изкънгѣлъ.
Азъ пѣя на тѣли менъ неизвѣстни,
Отъ тѣхното съчувствие трѣпна цѣлъ,
А тѣзъ, шо пѣсенъта ми би съгрѣла,
Кой знай на гдѣ ги е сждба развѣла.

Упаямъ се въ забравено копнење
Къмъ нѣмний, строгий миръ на духове,
Катъ еолова арфа тихо стене
Вечъ мойта пѣсенъ смѣтни звукове.
Цѣлъ страхъ, очи ми въ сълзи потопени,
Омеква ми коравото сѣрдце ;
Що имагъ, виждамъ като отдалече,
Що мина, живо се прѣдъ менъ изпрѣчи.

Троїцъ
изъ небаго.

Господь, небесного воинства, послѣ Мефистофеля.

Тримата архангели излизать отпрѣдъ.

РАФАИЛЪ.

Занѣло слънце стара пѣсенъ
Съсь братскиѣ кълба вѣвъ хоръ ;
И свѣршива пжтя си небесенъ
Катъ молния прѣдъ нашиѣ взоръ.
То моцъ за ангелитѣ блика,
Прѣдъ него всѣки удивенъ ;

Господь, небесного воинства, послѣ Мефистофеля.

Тримата архангели излизать отпрѣдъ.

РАФАИЛЪ.

Занѣло слънце стара пѣсенъ
Съсь братскиѣ кълба вѣвъ хоръ ;
И свѣршива пжтя си небесенъ
Катъ молния прѣдъ нашиѣ взоръ.
То моцъ за ангелитѣ блика,
Прѣдъ него всѣки удивенъ ;

Вселената ти е велика
И дивна като въ първий день.

ГАВРИЛЪ.

И скоро, шеметно върти се
Земята съ цѣлий си раскошъ,
И райска свѣтлина мѣни се
Съ дълбока страшна нощь.
Разпѣнено, бѣснѣй морето,
Отъ дъно канари ехпжтъ —
Скали, море — на вѣковетъ
Съсь бързий рои лстжтъ.

МИХАИЛЪ.

И съ трѣсъкъ буряга изрига
Отъ брѣгъ въ море, море на брѣгъ,
И въ своята яростна верига
Държи вселенски пуцшакъ.
Свѣткавично опустошенье
Прѣдъ твой грѣмъ хвърчи,
Но твойтъ раби въвъ смиренъе
Възпѣватъ тихи ти лжчи.

И ТРИМАТА.

То мощъ за ангелитъ блика,
Прѣдъ него всѣки удивенъ:
Вселената ти е велика
И дивна като въ първий денъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Понеже се, о Боже, пакъ вѣсти,
И питанъ ти, по пази що, какво е,
И всѣвга си ме гледалъ съ радость ти,
То вижъ ме и съ това послушно стадо твоє.
Прости, високи думи не владѣя,

И нека да се подиграва съ менъ свѣтътъ.
 А съ моя патосъ салъ ще те разсмѣя,
 Ако не си отвикналъ отъ смѣхътъ.
 За свѣтове, слънца другъ да разправа,
 Азъ виждамъ салъ човѣкътъ какъ се изтезава.
 Тозъ малкий земенъ богъ е зашуренъ
 И смѣшенъ все тѣй, както въ първий день.
 Да, малко по-добрѣ би той живѣялъ,
 Съ лъжливий лжчъ ти да не бѣше го огрѣялъ;
 Това зове той разумъ и животъ,
 И по-скотъ съ него е отъ всѣки скотъ;
 Но, чини ми се, ако позволите,
 Че той съ крака си дълги, като скакалицѣтъ,
 Безъ спиртъ лети, и припка и лети,
 Въ трѣвата все тазъ пѣсень си сумти!
 Поне и отъ трѣвата да не бѣга,
 А той на всждѣ втика свойта гага.

ГОСПОДЬ.

Отъ тебъ не ще ли друго да узная?
 Все тие сждни жалби ли до края?
 Кога и тебъ ведпъжъ ще угодя?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не, Господи! Азъ виждамъ вѣчно тѣзъ бѣда.
 И като гледамъ самъ човѣкътъ какъ страдае
 Дори и менъ не ми се ще да го терзая.

ГОСПОДЬ.

Видѣ ли Фаустъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Доктора?

— 18 —

ГОСПОДЬ.

Рабá мой!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да!

Тозь друго-яче службата си кара,
 Не земна сърба тои понара;
 И, вгледанъ съ устрѣмъ въ далищата,
 Като да си съзнава лудостта;
 Желай най-хубави звѣзди отъ небесага,
 И виснитъ наслади отъ свѣта.
 Но ни отъ близость, ни отъ далищата
 Не стихва му издыгъ покъртена гръдта.

ГОСПОДЬ.

Сега умъгъ му въ тъмнината рѣй,
 Но скоро ще го озари сиянье.
 Знай градинарь: дървото зеленѣй —
 И цвѣтъ и плодъ то пѣвга ще захване.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

На облогъ! Той не ще да ви остане,
 Салъ милостта ви да ми разрѣши,
 Съсь мегъ по моя пактъ и той да хване.

ГОСПОДЬ.

Дордѣ отъ земний се живогъ лишн,
 Да е орждие на твойтъ цѣлн.
 По истина кой тча, той грѣши.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Благодаря; че азъ подиръ умрѣли
 Не знамъ особно пѣвга да съмъ тичалъ,
 Все пѣлн, прѣши бузи съмъ обичалъ;

Отъ мъртви трупове не струвамъ хазъ,
Тъй както котка съ мишка — съмъ и азъ.

ГОСПОДЬ.

Добръ! да бжде както ти желашъ,
Свали тозъ духъ отъ чисти висини,
Води го, ако ти го овладешъ,
На твоя пѣть изъ всички глѣбини.
Ще дойде день, и въ срамъ тогазъ признай:
Добрятъ и въвъ смѣтното стрѣмленье
Безгрѣшно правий пѣтъ кждѣ е знай.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Така! И дълго тебъ не нужно е търпѣнье.
За облога си нѣмамъ азъ съмнѣнье,
Постигна ли цѣльта, менъ позволенье
Отъ дѣгъ-душа да тържествувамъ дай.
Ще гълта прахъ, и нѣма да роугай,
Какъ леля ми, змягта прославѣна.

ГОСПОДЬ.

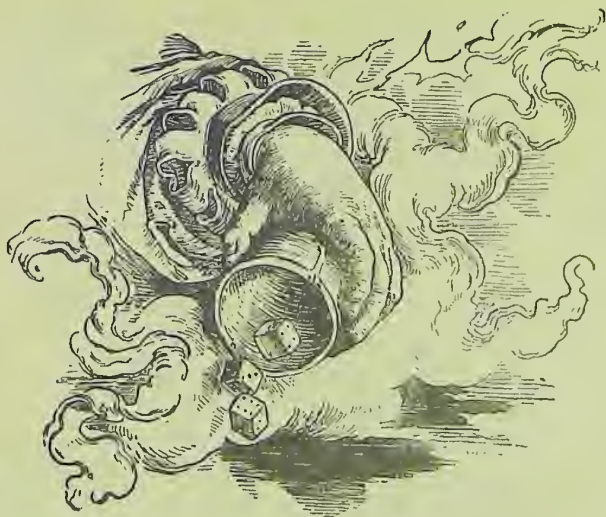
И тукъ не бива да те утѣснѣватъ;
Такѣва като тебъ не съмъ мразилъ:
Отъ всички духове, що отрицаватъ,
Най-малко този ме е утешилъ.
Човѣшка мощъ се лесно изтощава,
Обиква скоро сладостиний люкой,
Затуй му давамъ тозъ другаринъ; той
Бодѣ и дѣй и дяволски създава.
А вне, истинскии божѣи чада,
Отъ жива хубость дншайте наслада!
Животъгъ, вѣчно що се ражда, дѣй
Да ви загърне въ сладости омайни,

И всѣки образъ, гдѣ що се люлъи,
Вни закрѣпете го съсь мисли трайни.

(Небето се загваря).

МЕФИСТОФЕЛЪ (самъ).

Сегизъ-тогизъ тозъ старецъ ми е драгъ,
И гледамъ нѣщо да не ми се скара.
У голѣмецъ такъвъ — е хубавъ знакъ,
Човѣшки че н съ дяволъ разговаря.

На
Трагедията
Първа част.

Нощь.

Тъсна готическа стая съ високи сводове, Фаустъ седи неспокойно на стола прѣдъ писателцето си.

ФАУСТЪ.

философия, и право,
 И медицина знамъ,
 Уви! и теологията здраво
 Изучихъ съ пламъ.
 И сто ме безумецъ клетъ,
 Тѣй уменъ, както по-наирѣдъ!
 Магистъръ, докторъ ме зовѣтъ,
 Годиши десетъ воля за нощтъ
 Наирѣдъ, назадъ, пасамъ, патамъ.
 Ученицитѣ си — и знамъ,
 Че никой нищо нѣма да узнае!

Това сърцето съ огънь ми терзае.
 Да, азъ съмъ по-уменъ отъ всички клепачи,
 Магистри, попове, доктори, драскачи.
 И не гризе ме никакво съмнѣние,
 Не плашатъ ни адъ, ни дяволи мене —
 Затуй пъкъ у менъ и радости нѣма;
 Не мисля, че имамъ наука голѣма,
 Не мисля, че мога да поучавамъ,
 Не мисля, че мога свѣта да оправямъ,
 И нѣмамъ пари, ни имотъ,
 Ни пленъ съ почести животъ;
 Послѣдното псе тѣй не би живѣло!
 Затуй на магии се прѣдадохъ всѣцѣло,
 Дано изъ устата на духове
 По нѣкоя тайна да се изтърве.
 Та да се не мѣча съ потъ и срамъ
 Да казвамъ туй, което самъ не знамъ.
 Да видя — какво ли се крий
 На свѣта въвъ тъмни дълбини;
 На сили природни корень и основа,
 Та въ праздни думи вечъ да се не ровя.

О, пленъ мѣсець, сетенъ пжтъ
 Да би огрѣлъ тази страдна грждъ!
 Срѣднощъ съмъ чакалъ не една
 Да блѣсне твойта свѣтлина;
 И ти надъ прашний книженъ слоѣ
 Явишъ се, тжжегъ друже мой!
 Да бихъ могълъ въ поля, гори
 Да ходя въ мили ти зари,
 Надъ пещеритѣ съ духове да скитамъ,
 Въ полето въ здрача твой да се уплитамъ,
 Отъ всички знания далеко
 Въ роса ти да се кжля леко.

Ахъ! още ли съмъ въ тозъ зъиданъ?
Въ тазъ жалка, душна дупка сврънъ?
Гдѣ и свѣтликъ небесенъ драгъ —
Прѣзъ шарени стъкла е пакъ?
Отъ тоя купъ книжа заригъ,
Съсъ червеи, съсъ прахъ покрить,
И до високи сводове
Тъзъ димни книжни кжсове;
Стъкла, кутии нанаврѣдъ,
И прибори на вси страни,
Тъзъ сждове отъ старини,
Ея твоятъ свѣтъ! Това се казва свѣтъ!

И още питашь ти сега,
Що свива се сърдце ти въ грждъ?
Отдѣ незнайната тжга,
Що спира твоя жизненъ пжтъ?
Намѣсто въ живий весель свѣтъ,
Гдѣ Богъ човѣка сътвори,
Отвсждѣ въ мърша и скелетъ,
И въ димъ, и въ гнилость ти се скри!

Я бѣгай! вѣнъ! не стой така!
Съ тазъ книга съ тайни знакове,
Отъ Нострадамова ржка,
Ще стигнешъ твойтъ блѣнове.
Узна щещъ пжтя на звѣзди,
И, отъ природата учѣнъ,
Ще чуйшь, въ душа си подмладенъ,
Какво си духъ на духа хорати.
Напраздно съ мисли се терзайшь,
Свещенный знакъ да разгадайшь. —
При менъ сте, духове, азъ зная туй,
Да отговаря, кой ме чуй!

(Отваря книгата и съглежда знака на Магикоозмосъ).

Каква наслада тоя мигъ влече
 Прѣзь всичкитѣ ми чувства, сѣщамъ,
 Свещено младо цѣстие тече
 Прѣзь всички нерви и въ кръвѣта гореща.
 Кой богъ написа тие знакове,
 Що бурята у мене усмиряватъ,
 На клето ми сърдце наслада даватъ,
 И съ тайственитѣ чудни гласове
 Природата при мене призоваватъ?
 Не съмъ ли Богъ? Тѣй свѣтло въ моята глава!
 Отъ тѣзъ чъртици чисти се открива,
 Какъ работи прѣдъ менъ природа жива.
 Сега разбирамъ мждритѣ слова:
 „Отворенъ е свѣтътъ на духоветѣ,
 Но ти си слѣпъ, и мъртво е сърдце ти;
 До наситъ да окжпншъ самъ иди
 Въ зората земни си гърди!“

(Разглежда знака).

Какъ сичко цѣло се тече,
 Едно въвъ друго дѣй, тече,
 Сновжтъ навсждѣ силитѣ небесни,
 Подаватъ си сами ведрa чудесни.
 Крилата имъ благословени
 Съсъ звучни пѣснопѣнья
 Изпълнятъ цѣлата вселенна.

Каква е гледка! Гледка салъ, уви!
 Природо, гдѣ да хвана тебъ? И вий
 Свещени извори на венчко живо,
 Които пѣбо и земя крѣпжтъ,
 Нагдѣто вѣхки ми гърди летжтъ —
 Извирате, и жажда менъ убива?

(Неволно отваря книгата и съглежда знака
 на Земния Духъ).

Какъ другояче дѣйствува тозъ знакъ!
 Ти, земей духъ, най-близъкъ си на мене,

Азъ чувствувамъ вечъ твоѣто подкрѣплене,
 Горя като отъ ново вино пакъ,
 И сила да се впусна по земята,
 Да нося щастнето и теглата,
 Съсъ бѣсни бури да се сбивамъ,
 И въ корабокруненне да не унивамъ.
 Заоблачава се надъ менъ!
 Свѣщъта гаснѣй!
 Дими! — Надъ главата ми свѣткатъ
 Червени лъчи! — Отъ сводове
 Тренетъ вѣй,
 И ме обхваца!
 Азъ зная, духъ, че околъ менъ си ти,
 Яви се!
 Ха, какъ сърдцето ми пламти!
 За вълнения пови
 Душа ми се изрови!
 Азъ чувствувамъ се цѣлъ на тебъ прѣдаденъ!
 Излѣзъ, на нека ида въ гроба хладенъ!
 (Хваца книгата и изговаря гашетвено знака на
 Духа. Свѣтва червеникавъ пламъкъ. *Духътъ* се
 явива въ пламъка).

ДУХЪ.

Кой вика менъ?

ФАУСТЪ (извѣрнатъ).

Видѣше ужасно!

ДУХЪ.

Ти тѣй ме моцно призова
 И дълго съ менъ се разправа
 И си —

ФАУСТЪ.

Ахъ, ти си ми умразно!

ДУХЪ.

Задъханъ викаше да видишиъ ти лице ми,
 Желасше да чушиъ моя гласъ,
 Отъ твоитѣ молби се трогнахъ азъ
 И ето ме! Защо тозъ жалъкъ страхъ обзема
 Тебъ, свѣрховѣка? Гдѣ душевний зовъ?
 Грждѣта, коя си свѣтъ създаде новъ,
 И носи го? коя отъ цѣстие трепери
 Съсъ нази, духоветѣ, да се мѣри?
 Кждѣ си, Фаустъ, чийто зовъ азъ чухъ?
 Ти, кой дразни съсъ всички сили моя слухъ?
 Дали си ти, кой отъ дѣха ми само
 Треперитѣ цѣль възъ ужасень иѣмо?
 Страхливецъ червъ отъ пѣтнисъ згазень!

ФАУСТЪ.

Отъ тебъ ли да се плана, пламъкъ празень?
 Да, азъ съмъ Фаустъ, равенъ тебѣ духъ!

ДУХЪ.

На бурни дѣла въвъ жизненъ потокъ,
 Нагорѣ-надолу хвърчж,
 Насамъ и патамъ азъ фучж!
 Рождение и гробъ,
 Всевѣченъ океанъ,
 Животъгъ гори,
 Безспирно твори --
 Тѣй ткая на шумний на врѣмето станъ.
 На божеството живата ткаанъ.

ФАУСТЪ.

Ти, вѣчно буденъ духъ, по цѣль свѣтъ по споснитъ,
 Какъ близъкъ ми се вижданъ менъ!

ДУХЪ.

На духъ си равенъ ти, кого да разберешъ
Ще можешъ. Не мнѣ! (Начина).

ФАУСТЪ (Пада шичкомъ).

Не тебѣ!

А кому?

Азъ, божие подобие!

Не и на тебъ поне! (Хлеще се).
 Проклятъ! туй помощникътъ ще блде.
 И всичко стана прахъ и пухъ!
 Отдѣ дойде и тозъ безумецъ сухъ
 Видѣнията чудни да разижди!
 (Влиза *Васнеръ* по халатъ и съ върна на глава. Въ ръка
 носи лампа. Фаустъ неволно се извърта.)

ВАГНЕРЪ.

Прощавайте! Чухъ декламирахте вий нѣщо,
И сигуръ грѣцка драма бѣше то.
Откоренъ да изуча искамъ азъ горещо
И туй искусство. Днеска има си защо.
Слушалъ съмъ често азъ да се разправа:
Актьорътъ можель попъ да наставлява.

ФАУСТЪ.

Да, ако попътъ е единъ актьоръ;
Такъвъ се случай не единъ намира.

ВАГНЕРЪ.

Ахъ, въ кабинетъ скованъ е нашия взоръ,
И само въ празникъ хората съзира
Едвамъ съсъ телескопъ, тъй отдалече;
Товава какъ ще убѣдишъ тѣхъ съ рѣчи?

ФАУСТЪ.

Безъ чувство ли си ти, сполука нѣма;
Слова не ти ли отъ сърдце текатъ,
Да карашъ съ наслаждение голѣмо
На всичкитѣ сърдцата да се подчинятъ.
Така седи си ти! Лѣни по малко,
Отъ стара гостба друга си вари,
Издухвай вѣчно отъ огнище жалко
Ти пламъцитѣ до зори.
Маймуни и дѣца ще знаятъ и ще блѣятъ,
По тѣхъ ако жаднѣе твоего небе,
Слова сърдце съ сърдце не ще да слѣгатъ,
Сами ако не ти излизатъ отъ сърдце.

ВАГНЕРЪ.

Ораторътъ щастливъ е съ своѣта рѣчь.
Да, чувствувамъ азъ колко съмъ далечъ.

— 32 —

ФАУСТЪ.

Печалба честна си дири,
 Не бивай гръмкогласъ глупакъ;
 Щомъ умъ се въ черепа ти кривъ,
 Съсъ малко трудъ, ще блѣсне пакъ.
 И, ако има нѣщо да разправишъ,
 Шо трѣбва съ праздни думи да се бавишъ?
 Да, вашитѣ най-блѣскави слова,
 Съ които дѣлате трѣски сушени,
 Сж пусти като вѣтърътъ есенний,
 Когато шумоли въвъ сухага трѣва.

ВАГНЕРЪ.

Ахъ, Господи, искусство нѣма край,
 А скоро нашиятъ животъ минава.
 Умътъ ми въ критика кога се вдава,
 Незнаенъ страхъ ме овладяй.
 И колко мъчно срѣдствата намира,
 Кои до изворъ ще го изведжтъ!
 Прѣди да стигне половина пѣтъ,
 Внезапно клетиятъ бѣднякъ умира.

ФАУСТЪ.

Пергаментъ ли е изворътъ свещени,
 Завѣки който жакдата гаси?
 Не ще намѣришъ ти успокоенъе,
 Въвъ дѣтъ-душа спокоенъ щомъ не си.

ВАГНЕРЪ.

О, не! наградата е прѣбогата,
 Да разбереши духа на врѣмената,
 Мждрецътъ какъ е мислилъ въ древни дни
 И колко палалеко стигнали сме ний.

ФАУСТЪ.

Далеко, до небесна висина!
 Приятело мой, миналитѣ врѣмена
 За пазн книга съ деветъ сж печата,
 И туй, що казватъ „духъ на врѣмената“,
 Това на господата е духътъ,
 Въвъ който врѣмето тѣ зрѣтъ!
 И тукъ, наистина, е доста жалко.
 При първий погледъ бѣгай напозадъ:
 Бакалница съсъ смѣтъ и смрадь,
 И главни актове държавни малко,
 И нѣкои безсмислени свѣти,
 Нарочно скжрпени за кукли клетн.

ВАГНЕРЪ.

Ами свѣта? И кой ли не желай,
 Човѣшкии умъ и духъ да опознай?

ФАУСТЪ.

Да, туй, що тѣ зовѣтъ познаше!
 Кой смѣй да каже правото название?
 Малцината, що нѣщо отъ свѣта
 Узнаха и сѣрдца си на снагъта
 Откриха тѣпа, тѣхъ гориха,
 На кръсть позоренъ прикачиха!
 Но стига; вѣчь дълбокъ е пощии мракъ;
 И други пжтъ ще поговоримъ пакъ.

ВАГНЕРЪ.

До съмване бихъ тукъ стоялъ
 Да слунамъ твойта мѣдра рѣчь;
 Но утрѣ е Великдень вѣчь,
 Тогазь въпросецъ нѣкой бихъ задалъ.
 Съ гореща ревностъ винаги се азъ старая;
 И много знамъ, но искамъ всичко да узная.

(Отива си)

ФАУСТЪ (самъ).

Какъ сѣгнѣта надежда не умира
 Въвъ тазъ глава, по глупости що лѣпис салъ!
 Съсъ стрѣвъ иманѣе тѣрси въвъ печиста каль —
 Доволенъ е, щомъ червеи намира!

И чуй се тукъ такъвъ човѣшки гласъ,
 Кога съмъ обкрѣженъ отъ духоветъ!
 Но ахъ! за днесъ благодаря ти азъ
 На тебъ, отъ всички сѣщества най-клетий!
 Отъ отчаянието ме спаси,
 Което вечъ обзело бѣ душа ми.
 Видѣнието бѣ до небеси,
 А азъ прѣдъ него бѣхъ играчка само

Азъ, божие подобѣе, вѣрвахъ самъ,
 Достигналъ съмъ до истината вѣчна,
 Отъ мене кожа свлѣкълъ съмъ човѣчна,
 Въ наслада да ме грѣй небесний пламъ.
 Азъ, по-вече отъ Херувимъ, искахъ
 Да потекжтъ свободнитъ ми сили
 Въ природата, прѣзъ всичкитъ и жили,
 Творецъ, животъ божественъ пожелахъ —
 Едничка дума ме направи прахъ!

Не мога съ тебе да се мѣря.
 Да те повикамъ, сила да намѣря —
 Да нѣмамъ сила да те удържа!
 И чувствувахъ се въвъ минутата блажена
 Тѣй малкъ, тѣй голѣмъ! И той можа,
 Жестоко назадь ме тласна
 Въ човѣшката сѣдба неясна!
 Отгдѣ съвѣтъ? И гдѣ ли да се дѣна?
 Да пада ли мечти ми гдѣто ме зовжтъ?
 Ахъ, нашитѣ дѣла и нашитѣ мжченѣя,
 Тѣ прѣчки сж въвъ нашия жизненъ пжтъ!

Въ най-дивното, духътъ що възприема,
 Натравватъ се, несроднитѣ нѣща;
 Свѣтовното добро кого обзема,
 За него всичко друго — луда е мечта.
 Животъ що ни дариха висши идеали,
 Въвъ задухата земна виждаме заспали.

Съ надежди смѣли кѣмто вѣчността
 Фантазията всѣкога полита,
 Но спира се въвъ тѣсно кѣтче на свѣта,
 Отъ напасти на врѣмето разбита.
 И грижата гнѣздѣ въ душа дълбоко свива
 И тайни скърби тамъ развива,
 Вълнува се безъ спиртъ и вѣчно ни гризе,
 Все нови маски туря на лице:
 Ту кжца, ту дѣте или жена излѣзва,
 Ту огънь, ту вода, отрова, ножъ —
 Отъ всичко трѣпнешъ ти, прѣди да дойде йощъ;
 Ти жалишъ туй, което нивга не изчезва

Не съмъ на боговетѣ равенъ! Виждамъ, ахъ
 Азъ червей съмъ, заровенъ въ прахъ.
 И въвъ праха се храни и живѣй,
 И тѣй го пѣтникъ сгазва и развѣй.

Не прахъ ли прави тѣсна тазъ стѣна,
 Изпълня хилядитѣ дупки съ вѣхтина
 И мжчи ме, притиска, стрѣвно бѣсенъ,
 Въвъ тоя свѣтъ отъ червеи и плѣсенъ?
 Та тука ли ще найда що ми липсва менъ?
 Ще трѣбва, може би, изъ хилядитѣ книги
 Да видя, че човѣкъ е вързанъ въвъ вериги,
 Че тукъ-тамъ е билъ и нѣкой по-блаженъ. —
 Какво се зжбишъ, черепъ кухъ, отъ тамо?
 Нали и твоятъ мозъкъ нѣкога, смутенъ,

Катъ моя, търсилъ е да види бѣлий день,
 Залутанъ вѣчно въ нощъ дълбока само?
 Присмивате се, инструменти вий, сега,
 Съ тѣзъ гребени и чаркове и колела.
 Прѣдъ портитѣ стоехъ, и ключъ ми бѣхте вий;
 Добри сте ми, но не отваряте врати.
 Природата, всрѣдъ бѣлъ день тайна,
 Не дава булото ѝ да свлечешъ,
 И туй, що тя не иска тебѣ да е знайно,
 Съ бурми, съсъ лостове не ще го разберешъ.
 Вий, стари прибори, за нищо вечъ негодни,
 Ти, свитѣкъ старъ, отъ пушгѣкъ почериглъ!
 Защо се мжча тѣй въ борби безплодни?
 По-харно разпилѣй си скромния имотъ,
 А не за нищо тукъ да те облива потъ.
 Каквото си наслѣдилъ отъ дѣди,
 Отново спечели, за да го имашъ —
 Съ което си не служишъ, то вредѣ
 И дара на момента ти да зимашъ.

Но погледѣтъ ми що се тамъ сконава?
 Опуј стъкло магнитъ ли е за моитѣ очи?
 Защо ми всичко мигомъ ясно става,
 Катъ въ мраченъ лѣсъ, щомъ прѣсне мѣсецитъ лжчи?

Привѣтъ на тебъ, стъкленце чудодѣино,
 Ей сваямъ те отъ горѣ благовѣино,
 Въвъ тебъ почитамъ на човѣцитѣ ума;
 На всички сокове опойни образецъ,
 Ти прашашъ бърже въ гробната тѣма,
 Ела на твоя услуги творецъ!
 Погледна те, скръбъта ми се смекчава,
 Похвана те, срѣмежтъ ми се намалява,
 Полека-лека стихватъ въвъ дуна вълни.

По ширенъ океанъ се нося леко,
И водно огледало лъска надалеко,
Къмъ нови брѣгове зовжтъ ме нови дни.

Ей, огнена кола къмъ менъ се носи,
И азъ се чувствувамъ готовъ
По нови пжтища ефира да прѣкося,
Къмъ областитѣ на живота новъ.
Тозъ виснѣ животъ! Божествена наслада!
До скоро червей, ти, заслужважъ ли я ти?
Безъ страхъ обръщай гърбъ на земната отрада,
А хубавото слънце нека си блѣсти.
Рѣшавай се вратитѣ да разтворишъ,
Край тѣхъ що всѣки гледа да не спре.
Сега на дѣло трѣбва ти да отговоришъ,
Че не отстѣпва мжжска честь на богове;
Прѣдъ мрачный пѣкълъ да се не стрѣсне,
Фантазията дѣто мжитѣ събра,
Да се стрѣми къмъ входа тѣсни,
Задъ който зѣе пламналата пещера;
На туй да се рѣши безъ колебанье,
Па ако би на нищо той да стане.

Ела сега ти, чнстѣ кристалъ,
Излѣзь ми изъ кутийката си стара!
За тебъ да знамъ отдавна азъ не съмъ искалъ,
А грѣйше ти на празници и пиршества,
И веселѣше тжжни господари,
Поднасяна поредомъ отъ уста въ уста!
На тебъ картинитѣ разнообразни
Да се тълкуватъ въ стихове,
И на единѣ пжтъ чашата да се изпразни —
Напомни ми ти луди ношни часове.
Сега не ще те на съсѣдъ подавамъ,
Сега не ще по тебъ шегѣ си да разправамъ —

Тукъ има сокъ, той мигомъ праща тамъ ;
И тая черна течность въ тебъ наливаамъ,
Азъ самъ приготвихъ я, избрахъ я самъ
Като привѣтъ тържественъ посвещавамъ
На утрото тазъ сетня чаша, що извивамъ.
(Допира чапата до устп.)

Хоръ и камбани.

ХОРЪ НА АНГЕЛИТЪ.

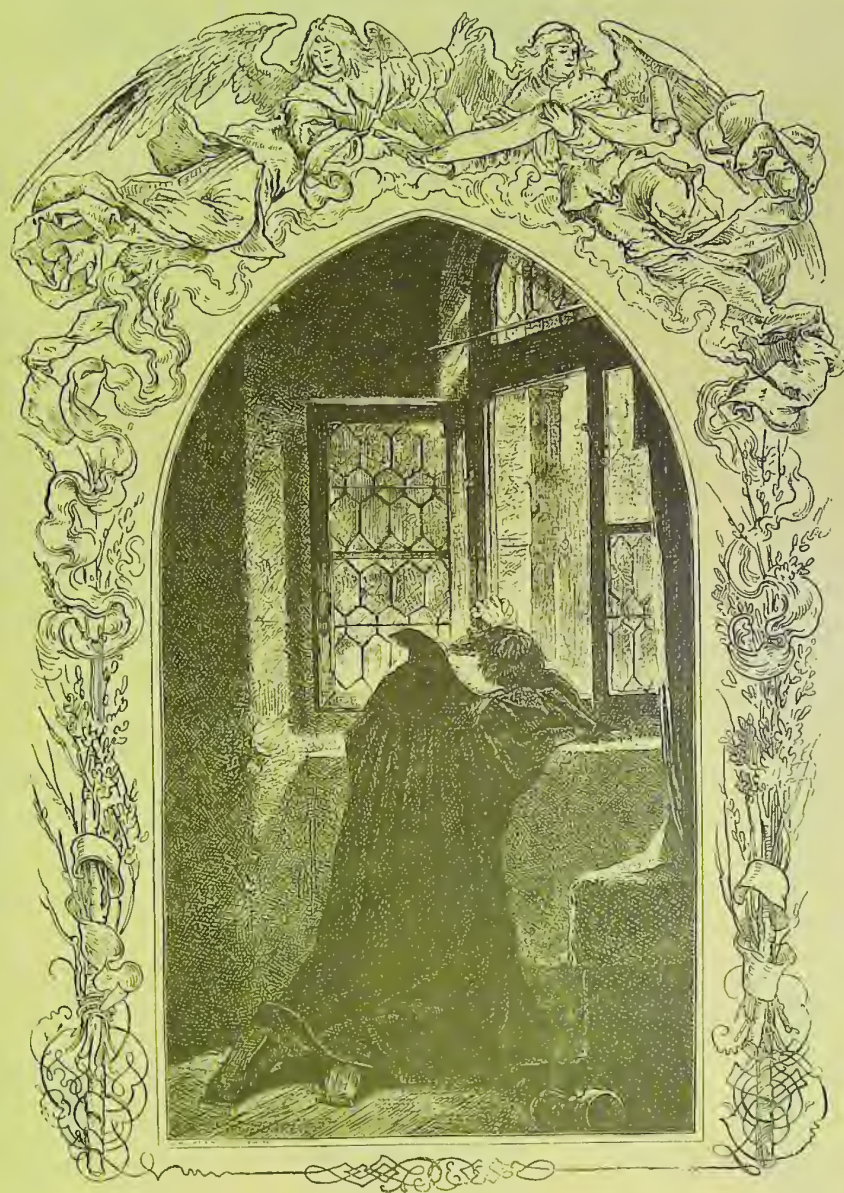
Христосъ възкресе !
На всички смъртни,
Болни, безпжтни,
Съ горести смжтни
Радость донесе.

ФАУСТЪ.

Какви дълбоки ясни звукове
Насила дърпатъ чаша отъ уста ми ?
Камбаненъ звънъ, вѣстипъ ли пърни часове
На тържества великденски голѣми ?
Не сжшата ли чувамъ пѣсень за утѣха,
Въ залогъ що нѣвга ангелскитѣ гласове
За новъ съюзъ прѣзъ гробна нощъ запѣха ?

ХОРЪ НА ЖЕНИТЪ.

Съ балсамъ
Омихме
Снага му,
Ний, негови вѣрни,
Въвъ гроба го черни
Сложихме,
Но тукъ вечъ, уви !
Христа не найдохме ний.

ХОРЪ НА АНГЕЛИТЪ.

Христосъ възкресе!
Блаженъ е любящия,

Кой жизнегубящи,

Къмъ вѣчностъ плуващи,
Мжкн понесе.

ФАУСТЪ.

Защо ме търсите вий тука въвъ праха,
 О мощни, тихи звуци отъ небето?
 Където тамъ, гдѣ слушатъ ви гласа.
 Вѣстѣта ви чухъ безъ вѣра въвъ сърдцето.
 А чудо е на вѣрата едно дѣте.
 Азъ не летя къмъ онзи край, отдѣто
 На дѣлний свѣтъ тази мила вѣстѣ дойде,
 Но пакъ на тоя звънъ навикналь оцъ отъ младостъ,
 Въ живота да се вѣрна ме зове.
 Ахъ, често пѣлеи съсъ небесна сладостъ,
 Въ свещенно-тихитѣ сѣботни часове —
 Тогазъ камбаната ехтѣше тъй потайно,
 Молитвата сама се лѣише отъ уста,
 И нѣкакво копненне незнайно
 Ме караше въ заглѣхнали мѣста;
 И ронѣхъ топли сълзи азъ безспира,
 И чувствувахъ прѣдъ мене новъ свѣтъ да извира.
 Вѣстѣше ни тази пѣсенъ весела игра,
 На пролѣтния празникъ щастнето ярко.
 Ей, съ дѣтско чувство спомени ме възпря
 Отъ тази послѣдна сѣдбоносна мѣрка.
 О, пѣй ми сладко ти, небесенъ гласъ,
 Сълзитѣ капятъ, пакъ ще заживѣя азъ.

ХОРЪ НА УЧЕНИЦИТЪ.

Вечъ погребениятъ
 Дигна се горѣ,
 Ей озарениятъ
 Въ сийни простори;
 Творческа сила е,
 Вѣчно щастливъ;
 Насъ оставила е
 Въ мира лѣжливъ.

Въ мжки нѣмѣемъ
 Съ порива слѣпъ, —
 Ахъ, ний жалѣемъ,
 Учителю, тебѣ!

ХОРЪ НА АНГЕЛИТЪ.

Нѣдрата на тлѣние
 Христосъ побѣди,
 Съсъ радостно пѣние
 Свободенъ бѣди.
 Съ дѣло вий славящи,
 Обичъ доказващи,
 Братски раздаващи,
 Рай възвѣщаващи,
 Учителътъ близко е вамъ,
 Съ васъ е той самъ!

Прѣдъ градекиѣ порти.

НѢКОЛКО ЧИРАЧЕТА.

З ащо по тоя пѣтъ ?

ДРУГИ.

Ще се изкачимъ тамъ, на она рѣтъ.

ПЪРВИТЪ.

А пий къмъ воленицата вѣрвимъ.

ЕДИНЪ ЧИРАКЪ.

Менъ слушайте, къмъ блатото идете.

— 43 —

ДРУГЪ.

Не, пътя е непроходимъ.

ВТОРИТЪ.

А ти на гдѣ?

ТРЕТИ.

Кждѣто другитѣ вървятъ.

ЧЕТВЪРТИ.

Къмъ Бургдорфъ! Тамо се намира
И хубави моми и славна бира.
Отъ първо качество и бои.

ПЕТИ.

Ти, дяволитѣ хлапакъ,
Гърбътъ сърби те пакъ.
Не щж, душницата ми да си стои.

СЛУГИНЯ.

Не, не! въ града ще си вървя!

ДРУГА.

Но може да е при онѣзи тополи той.

ПЪРВАТА.

За менъ каква облага отъ това?
Съсъ тебе само ще се май,
Съсъ тебе само ще играй.
За твои радости що ме е еня менъ?

ДРУГАТА.

Азъ знамъ, той не е самъ прѣзь тоя день.
Тозъ кждриятъ съсъ него ще гулий.

СТУДЕНТЪ.

Бре, бре! Какви моми напети!

Ела да придружимъ и двѣтъ.
Студена бира и потюпъ лютивъ,
Слугинче гиздаво — живогъ щастливъ.

ЕДНА ГОСПОЖИЦА.

Я гледай ги тѣзъ хубави момчета!
Наистина, позоръ и срамъ!
Най-първата при тѣхъ щастлива ще се смѣта,
А тѣ ми гонятъ тѣзъ слугини тамъ!

ВТОРИ СТУДЕНТЪ (на първия).

Полека, ей! Отдолу идагъ двѣ,
Вижъ какъ сж нагиздѣни.
Едната — моята съсѣдка, бре!
Ахъ, колко ми харесва менѣ!
Полекичка си тѣ вървятъ,
Па току вижъ, и насъ ще поведатъ.

ПЪРВИЯТЪ.

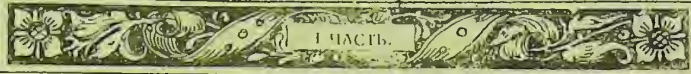
А, не! не ми се правятъ комплименти днесъ!
Върви ти, заяка додѣ не сме го изгървали.
Ржка, що въ сжбота върти метлата съ честь,
Въ педѣля миличко ще може да те гали.

ГРАЖДАНИНЪ.

Да, да! Не ми се прави новий кметъ!
Отъ дещъ на дещъ е по-проклетъ.
Че за града какво наирава?
На поразия всичко пакъ върви,
Човѣкъ салъ вѣчно да се подчинява,
Да плаца и за вѣтъра нари.

ПРОСЯКЪ (пѣе).

Вий, господари и госпожи,
Въ прѣмина съ румени страни!

Я вижте мойта нужда, Боже !
 И дайте помощъ въ старини.
 Недѣйте клетий заминава.
 И менъ е празникътъ сега.
 Че само кой на други дава,
 Не знае що е ядъ, тѣга.

ДРУГЪ ГРАЖДАНИНЪ.

Обичамъ азъ, когато празникъ доде,
 Да разговарямъ тѣй за битки, за войни ;
 Кога се трениятъ нѣкъждѣ народи
 Далече тамо въ турскитѣ страни.
 Седнигъ си на прозорець, ниенгъ си кафето,
 Ей лодки плъзгатъ се по гладкитѣ вълни ;
 Па върнеигъ се дома съсъ радостъ въвъ сърдцето,
 И благославишгъ миръ и мирни дни.

ТРЕТИ ГРАЖДАНИНЪ.

И азъ съмъ тѣй, съсѣде, имашъ право :
 Главитѣ нека да си цѣнятъ тамъ,
 И венчко да е въ димъ и пламъ,
 Но тука ний да сме на здраво.

БАБИЧКА (на госпожицѣтѣ)

Ей, гизди ! буйна, млада кръвъ киши !
 По васъ ума си кой не ще изгуби ?
 Не дигайте се на голѣмо вий !
 Азъ мога ви показа, кой ви люби.

ЕДНАТА ГОСПОЖИЦА.

Агаю, да вървимъ ! Че знакъ е лошъ
 Съ вѣщницитѣ да се приказва ;
 Но зная, прѣзь андрѣвата понъ
 Тѣ живъ ми бждни мжжъ показва.

ДРУГАТА.

И моя ти въ кристалъ показа по-наирѣдъ,
 Като солдатиъ, съ други пѣколщина;
 Озъртамъ се и дия го навредъ,
 Но той отнигдѣ не замина.

ВОЙНИЦИ

Кули съ високи
 Зидове яки,
 Горди дѣвойки,
 Злобни, напети
 Мамятъ сърдце ти!
 Подвигътъ смѣлъ е,
 Дарътъ голѣмъ.
 Ето тржбата,
 Нека ни вика,
 Както за радостъ,
 Тѣй и за гроба.
 Въ бури се мѣта
 Буйната младостъ;
 Кули, дѣвойки
 Намъ се ирѣдаватъ.
 Подвигътъ смѣлъ е,
 Дарътъ голѣмъ.
 Ето войници
 Тръгватъ отъ тамъ.

Фаустъ и Вагнеръ.

ФАУСТЪ.

Пролѣтътъ съ усмивката си жива
 На рѣки и потоци окевитѣ слони;
 Надежда зеленѣе се по долини;

Отпаднала отъ старостъ, зимата се свива
 Въ скалисти диви планини.
 Намръщено по нѣвга се извърне тя
 И въ немощъ, връзъ поле раззеленѣло,
 Нахвърля леко ледени цвѣта.
 Но слънцето не иска нищо бѣло,
 И въ живи цвѣтове природата облича.
 На всждѣ бодра младостъ и животъ играй.
 Цвѣтята още се не виждатъ въ нашия край, —
 Народътъ пѣстро прѣменений го обкича.
 Я погледни отъ тая висота:
 Изъ градскитѣ широки врата
 На пѣстри тѣлпи народътъ бѣга
 Насамъ; днесъ иска всѣки слънце драго.
 Празднуватъ възкръсенieto на Христа,
 Защото самички тѣ възкръсватъ.
 Отъ души килии на низки кѣщя,
 Отъ тежкия трудъ се изплъзватъ;
 На покриви стари отъ досадний гнѣтъ,
 На улици тѣсни отъ прашия смѣтъ,
 На черквитѣ отъ мрака свещени —
 Ей ги сега въ чисти лѣчи озарени.
 Я гледай, прѣко нивя, прѣко градини,
 Какъ припряно се гълпата рѣй,
 Какъ рѣката на длъжъ и на ширь люлѣй
 Лодки съсъ весели дружини.
 Ето послѣдната лодка заклати се вече,
 Въвъ водата потънала до стрѣхи.
 Доръ по планински пѣтеки далечъ
 Врѣдомъ се лѣскатъ шарени дрехи.
 Ей селска гълчава иде отъ тамъ:
 Въ това народътъ намира си Бога.
 Доволетъ ликува малъкъ и голѣмъ
 Човѣкъ съмъ тука, и да бжда мога.

ВАГНЕРЪ.

Съсъ васъ, о докторе, да се разхождамъ
 Полезно е и прави честь,
 Самичкъсь тукъ макаръ да не дохождамъ.
 Азъ мразя всичко грубо. Като въ бѣсъ
 Подскачатъ, свирятъ и вилгѣятъ —
 Народъ безъ всѣко възпитание, безъ умъ —
 И мислятъ, че се радватъ и че пѣятъ!
 Ахъ, колко мразя тозъ просташки шумъ!

Селени подъ липитѣ.

Хорѣ п ъвѣни.

Овчаръ е трѣгналъ на хоро,
 Заболъ ми китка надъ челѣ,
 И въ празнична прѣмяна.
 Народътъ сбралъ се подъ липи,
 Хорото лудо вечъ кипи.
 Ихаха! Ухаха!
 Ухаха! Ихаха!
 Тѣй гуслата захвана.

Заскачалъ оцѣ отъ дома,
 Съгледа хубава мома
 И съ ласкътъ я задяна.
 Момата тропна ядно съ кракъ
 И рече: „И, какъвъ простакъ!“
 Ихаха! Ухаха!
 Ухаха! Ихаха!
 „Ти съ лоша си отхрана“.

Но ей ги двамка тѣ летѣтъ,
 И вихромъ буйно се въртѣтъ
 По равната поляна.

Лица имъ румень ги облѣ,
И грждь съсь грждь се млада слѣ.
Ихаха! Ухаха!
Ухаха! Ихаха!
Овчарю тя пристана.

Ти толкова не ме мами,
Азъ зная, всичкитѣ моми
Какъ страдатъ отъ измѣна.
Но той я гали съ сладка рѣчь,
А отъ липитѣ надалечъ:
Ихаха! Ухаха!
Ухаха! Ихаха!
Тазъ гула не прѣстана!

СТАРЕЦЪ.

О, докторе, добрѣ сторихте днесъ,
Че правитѣ ни тазъ висока честь;
Разхождате се весель между насъ,
Макаръ да сте и ученъ-просвѣтенъ. —
Земете чаша пълна съ прѣсенъ квасъ,
Катъ скромень даръ отъ тозъ народъ смиренъ;
Поднасямъ ви я и желая съ гласъ:
Не само жажда да ви угаси,
Щастливъ вамъ всѣка капка да е день,
И нека Богъ отъ злото ви спаси!

ФАУСТЪ.

Азъ зимамъ туй прѣкрасно питие,
Благодаря на васъ отъ все сѣрдце!

СТАРЕЦЪ. (Натрунва се народъ наоколо).

И благородно е отъ вази, да!
Че идете при насъ въ тѣзъ свѣтли дни.

Кога ни е галитала бѣда,
 Къмъ васъ сме дигали очи си нѣи.
 Отъ тие тука живъ е не единъ,
 Кого баща ви, старий господинъ,
 Отъ огнейца треска е спасилъ;
 Той чумата отъ наиний край е прокудилъ.
 Тогана вие, момъкъ младъ,
 Щомъ чухте, че има пѣкждѣ болнавъ,
 Отивахте. Измрѣ безброино свѣтъ!
 Но вие всѣкога си бѣхте здравъ.
 Прѣтеглили сте изпитања много —
 Но кой помага, помощъ му отъ Бога.

ВСИЧКИ.

Да бжде дълго здравъ и якъ,
 Така за да помага пакъ!

ФАУСТЪ.

Наднере вий прѣдъ оногова, горѣ тамъ,
 Той учи ни на помощъ и помага самъ.

(Отива си съ Вагнера)

ВАГНЕРЪ.

Какво изнитвашъ ти, мадресо мой,
 Кога народътъ тѣй те обожава?
 За свойтѣ дарби който получава
 Таквазъ награда, прѣблажеиъ е той;
 Бащата те показва на сина,
 И всѣки пита, тика се, прѣнира,
 Нѣмъе гуслата, хорото спира,
 Върнишъ, оттеглятъ ти се на страна,
 Хвържатъ имъ шапки на възбогъ,
 Ощъ малко — пѣкой се въ праха увира,
 Като да иде пѣкой богъ.

ФАУСТЪ

Ей близо сме до оня камъкъ тамъ !
 Ще си починемъ, ходихме ний доста.
 Седѣлъ съмъ често тукъ умисленъ самъ,
 Измъчванъ отъ молитви и отъ поста ;
 Ржцѣ ломѣхъ, съ въздишки и сълзи,
 Съ надежда пълненъ и съсъ крѣпка вѣра,
 Азъ мислѣхъ на небето господаря
 Принудища отъ чумата да ни спаси.
 Ахъ, присмѣхъ сж хвалбитѣ на тѣлпата !
 Да би могълъ въ сърдце ми да се взрешъ,
 Тогава само ти ще разберешъ
 Дали заслужваме таквазъ отплата.
 Баща ми бѣ почтенъ човѣкъ, унесенъ
 По тайнитѣ свещени на свѣта,
 По своему разбираше чещта.
 Затваряше се все съ адепти
 Въвъ черната си кухня день и ношь,
 И по безбройнитѣ рецепти
 Забъркваха въ единъ тѣ всичко кошъ.
 Червенный лѣвъ, тозъ смѣлний годеникъ,
 Вѣнчаятъ съ лилията въ топла баня,
 И пламнали ги взиматъ въ сжщий мигъ,
 Влѣкжтъ отъ тая въ друга брачна спални.
 Яви ли се тогазъ съсъ пѣстри цвѣтове
 Въ стѣклото младата царица,
 Цѣрътъ готовъ, умиратъ върволица
 И никой не запитва вечъ : кой оздравѣ ?
 Така бѣснѣхме, съ адски цѣрове
 По тие планини, по тѣзъ полета,
 По-звѣрски и отъ чумата проклета.
 На хиляди отрова самъ съмъ далъ,
 Измрѣха тѣ, а азъ съмъ доживѣлъ,
 Убийщата за благодѣтель да се смѣта !

ВАГНЕРЪ.

Не знамъ, какъ може туй да ви смущава!
 Не стига ли за всѣки честенъ чловѣкъ
 Искуството, прѣдавано отъ вѣкъ на вѣкъ,
 По съвѣсть точно щомъ го упражнява?
 Почиталъ си баща като младежъ,
 И правилъ си каквото той ти казва,
 Катъ мжжъ ти ако нѣщо създадешъ,
 Синътъ ти по-високо ще възлязва.

ФАУСТЪ.

Блаженъ е, който се надѣва още
 Да наиде пжтъ прѣзъ мрачни ноци;
 Туй, що не знайшъ, това ти трѣбва.
 А туй, що знайшъ, това не трѣбва.
 Но нека съ тежки мисли да не харчимъ ни
 Прѣкрасното на тоя часъ имане!
 Погледай, по зелени равнини
 Разлѣло се вечерното сиянье.
 Върви и бѣга то, деньтъ е прѣживѣтъ.
 Нататкъ тича то и новъ животъ извира.
 Крила да нѣма да ме дигнатъ менъ,
 По него все, по него да летя, безспира!
 Видѣлъ бихъ тихий свѣтъ подъ монтѣ крака
 На слънцето вечерю въвъ заритѣ,
 Въвъ пламъкъ чуки, съни долинтѣ,
 Сребристъ потокъ се влива въ златната рѣка.
 Съсь всичкитѣ си бездни планината дива
 Божествения мой полѣтъ не ще да спре;
 Прѣдъ мойтѣ слисани очи се вечъ открива
 Съсь топли си струи безкрайното море.
 Но зайде то задъ планини далечни;
 Отново пламва ми грждѣта,
 Летжъ и пия му лжчитѣ вѣчни,
 Прѣдъ менъ деньтъ, задъ менъ нощѣта,

Подъ менъ морето и надъ менъ небѣто.
 Отиде то, загина; хубавъ блѣнъ.
 Не ще намѣри, ахъ! духътъ ни окриленъ
 Крила тѣй вихрени на тѣлото!
 Но всѣкому туй чувство е извѣстно,
 Че и душата му да полети копнѣй,
 Кога надъ насъ изъ синева небесна
 Игривата си пѣсень чучулига пѣй;
 При облаци, кога надъ върховетъ,
 Разперилъ крилѣ волниятъ орелъ се вий;
 Извишилъ се надъ равнини, морета,
 И жеръватъ къмъ родния си кътъ върви.

ВАГНЕРЪ.

И азъ съмъ бивалъ въ сжщо настроенье,
 Но не усѣтихъ нивга туй стрѣмленье;
 Омръзватъ скоро менъ гори, ливади,
 Не трѣбватъ ми орловитѣ крила,
 Отъ книга въ книга дия азъ наслади,
 Отъ листъ на листъ летѣж като стрѣла.
 И зимни ноци весело текжтъ,
 Съгрѣва те блаженство живо;
 На нѣкой пергаментъ очи се спржтъ,
 Тогазъ небето се прѣдъ тебъ открива.

ФАУСТЪ.

У тебъ едно стрѣмленье само бди,
 И нивга другото недѣй засѣга!
 Ахъ, двѣ души сж въ монтѣ гърди,
 Една отъ друга иска да избѣга,
 Едната скопчила се за свѣта
 Съсъ груба стрѣвъ; другата се дига
 Съсъ буренъ устрѣмъ къмъ онѣзъ мѣста,
 Отдѣ блаженство вѣчно ни пристига. —
 Изъ въздуха ако живѣятъ духове,

Между небето и земята властни --
 Слѣзните отъ блаженни кръгове,
 Водете ме къмто живота ясни.
 Единъ вълшебенъ плащъ да бихъ ималъ,
 Тъй да ме носи по страни незнайни,
 Прѣзрѣлъ бихъ азъ одежди най-сияйни,
 И царската одежда бихъ прѣзрѣлъ!

ВАГНЕРЪ.

Не викай тозъ познатий рой,
 Разлѣнъ той плува изъ мъглата,
 И носи ни бѣди безброй
 Отъ всички крайща на земята.
 Отъ сѣверъ иде острожбий духъ,
 Езицитѣ му тънки кръвь покрива,
 Отъ изтокъ пѣкъ завѣва стрѣвенъ, сухъ,
 Въвъ дробоветѣ ти се влива.
 Пустиня ако го на югъ роди,
 Въ глава олово се разтопва;
 Отъ западъ нѣкой ще те разхлади, —
 Но ниви и поля, и тебъ потопва.
 На щрекъ сж, за да пакостѣтъ,
 Услужватъ, съ примки за да ни обвържатъ.
 Прѣструватъ се, че отъ небе лѣжатъ,
 И шпнатъ ангелски, когато лѣжатъ.
 Но да вървимъ! Тъмнѣ цѣлий свѣтъ,
 Мъгла припада вечъ. Завѣя хладъ.
 Сега отъ кжща ще се насладишъ. —
 Какво тѣй слисанъ съсъ очи слѣдишъ?
 Какво се погледѣтъ ти въ здрача вплита?

ФАУСТЪ.

Туй черно куче, вижъ изъ нивитѣ какъ скита.

ВАГНЕРЪ.

Отдавна го видѣхъ. Защо?

— 55 —

ФАУСТЪ.

Разгледай го добръ. Какъ ти се струва то?

ВАГНЕРЪ.

Тъй, просто куче, останало
Отъ господаря си далечъ

ФАУСТЪ.

Не виждашъ ли съ каква спирала
Обкръжва насъ? И ей наблизо вечъ?
И огненъ кръгъ се образува, кждѣто то върви.

ВАГНЕРЪ.

Е, черно куче; менъ се струва
Присторило се на очитъ ви.

ФАУСТЪ.

Азъ мисля, околъ нази то чъртае
Магически потайни кръгове.

ВАГНЕРЪ.

Кои сме, то не знае
И околъ нази плахо тъй снове

ФАУСТЪ.

Кръгътъ е тѣсенъ, ето го при насъ!

ВАГНЕРЪ.

Това е куче, призрака не виждамъ азъ.
Ръмки и на коремъ се мѣта,
Съ онанка маха. Както всички носта

ФАУСТЪ.

Ела съсъ насъ! Ела насамъ!

ВАГНЕРЪ.

Такова куче се явява намъ :
 Застаенъ ти, прѣдъ тебъ стои,
 Повикашъ го, ведната се вѣсти ;
 Загубишъ нѣщо, то ти го намира,
 И по бастуна ти въ рѣката се вѣзира.

ФАУСТЪ.

Ти имашъ право, да !
 Дресура само — призракъ ни слѣда.

ВАГНЕРЪ.

Когато кучето добръ е обучено,
 Доръ и мждрецътъ е отъ него възхитенъ ;
 Да, то заслужва вашто благоволенъе,
 То, на студенти най-добрий студентъ.

Кабинетъ на Фауста.

ФАУСТЪ (самъ).

ставихъ азъ нивя, полета,
Дълбока нощъ покрива тѣхъ,
А тя съ прѣдчувствие въ сърдието
Свещенний буди страхъ.
Заспали поривитѣ груби,
Душа забравя гнѣвъ суровъ,

И ближния отново любя,
И съща божата любовъ.

Стига, пуделъ! не тичай тъй! Смири се!
Какво само дунишъ около прага тамъ?
Задъ печката иди легни си,
Най-меката си възглавница ще ти дамъ.
Ти ни повесели вънъ изъ нивята,
Тичаше, припикаше по пжтъ и по мостъ,
Земи сега отъ менъ тая отплата
Като всѣки кроткъ добръдошлъ гостъ.

Ахъ, въ нашата килия тѣсна,
Свѣщъта щомъ мило затрепти,
И въвъ гърди ни става ясно,
Сърдцето радостно тупти.
Отново разумъ заговори,
И пакъ надежда те огрѣи,
Копнѣешъ къмъ онѣзъ простори,
Гдѣ жизнения се изворъ лѣи.

Не рѣжи, пуделъ! На свѣщенната пѣсень,
Която сега цѣлата ми душа унася,
Животински звукъ не бива да приглася;
Навикнали сме: свѣтътъ несвѣсень
Осмива всичко, що не проумява,
Отъ доброто и хубавото се утекчава,
И го посрѣща съ рѣмжене и роптане.
По неговий примѣръ ли кучето ще хване?

Но, ахъ! въ гърди ми вече не извира
На успокоението изворътъ свещей!
Защо веднага тъй потокътъ спира
И въ жакда да горя остава менъ? —
Но пръвъ пжтъ не изпадамъ въ туй съмнѣние;

Тазъ липса съ друго може да се замѣни,
Сирѣземното човѣкъ ще хване да цѣни,
Коиѣ за небесно откровене;
А нигдѣ то не грѣй по-хубаво въвъ тоя свѣтъ,
Отколкото въвъ повня завѣтъ.
И иде ми да взема още въ тоя мигъ
Основний текстъ и съ искрено старане
Да прѣведа священното писане
На моя бащинъ милъ езикъ.

Написано: „въ началѣ бѣ слово“ —
Азъ спирамъ още тукъ! Да хвана ли напoво?
Не мога словото тѣй много да цѣня,
Съсъ друга дума трѣбва да го замѣня,
Ако добрѣ съмъ му разбралъ духътъ:
Написано: „въ начало бѣ умътъ“
Мисли добрѣ на първий редъ,
Та да не бърканъ за напрѣдъ!
Вселенната отъ умъ ли се е сѣтворила?
Би трѣбвало: въ начало бѣ сила.
Но още като пиша азъ така,
Възпира иѣщо моята рѣка.
Ей вдѣхновенне ме е обзело!
И азъ пиша безъ страхъ: въ начало бѣ дѣло.

Ако исканъ при менъ да стоишъ,
Пудель, прѣстани да лаещъ,
Прѣстани де вийшъ!
Азъ не обичамъ, знаещъ,
Такъвъ немирень другаръ!
Единъ отъ двама,
Гостъ или господаръ,
Тукъ трѣбва да го иѣма.
Ей, вратата, можешъ да си вършишъ!
Но какво има тукъ!

Пуделътъ става другъ!
 Дали е сѣнка? Дали е живъ?
 Расте, грамаденъ — образъ лѣжливъ!
 И дига се едвамъ-едвамъ.
 Такова куче не знамъ.
 Призракъ съмъ въ къщи довелъ!
 Ето, хинопотамъ е цѣлъ,
 Ужасни зѣби, огнени очи —
 О зная, ти си, ти, мълчи!
 Сега ще те науча
 На Соломона съ ключа.

ДУХОВЕ (прѣдъ входа).

Вжтрѣ е хванатъ единъ!
 Стойте вѣнъ, да не влиза ни единъ!
 Като лисица въ капанъ,
 Стариятъ дяволъ запрянь.
 Пазете се отъ прага входенъ!
 Елате насамъ,
 Идете натамъ —
 И той е свободенъ.
 Кой съ какво може
 Нека поможе,
 Че на всички ни той
 Добриши правилъ е безброй

ФАУСТЪ.

Трѣбва да изпрѣваря
 Съ тая четворка звяра:

Саламандро, пламинъ,
 Ундино, върти се,
 Силфо, изчезни,
 Коболде, поти се.

Който не знае
 Сила каква е

Тая четворка —
Стихия зорка,
Той нѣма власть
Надъ никой бясъ.

Въ пламъци развѣй се,
Саламандро!
Шумно разлѣй се.
Ундино!
Грѣй вѣвъ простора
Силфо!
Слугувай ти скоро!
Incubus! Incubus!

Излѣзь на кжцний прустъ!

Ни една отъ тие
Въ звѣра се не крие

Спокойно лежи, обѣлилъ збѣица,
Азъ още не съмъ му сторилъ нищо.

Но ще разберешъ ти
Думи за тебе по-зловѣщи.

Не си ли, паглѣць,
Отъ ада бѣглець?
Погледни тозъ знакъ —
Прѣдъ него възнакъ
И адътъ лежи.

Наежва се и страшно рѣмжи.

Тварь нечестива!
Прѣдъ тебъ се открива
Нивга не изговорения
Въ небе и земя прославения,
Коварно разкѣрваения.

Задъ печката тамъ,
 Като слонъ голѣмъ,
 До свода ще се блъсне.
 Въ мъгла ще се пръсне.
 Не дигай се нагорѣ така!
 Легни при монтѣ крка!
 Ти вжидангъ, че плаща не на нега.
 Съсъ огънь светъ ще те изгоря сега.
 Не чакай ти
 Огъньтъ, тройно що пламти!
 Не чакай ти
 Най-силнитѣ ми искусства да минатъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

(Излиза въ мъгла иззадъ печката, облѣченъ като
 скитникъ-схоластикъ.)

Защо този шумъ? Какво обича господинтъ?

ФАУСТЪ.

Та ядката на пуделя било това!
 Пжтуеци схоласть! На смѣхъ ме кара!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Приветъ на тая учена глава!
 Азъ щѣхъ насмѣлко да се обиваря.

ФАУСТЪ.

А какъ се казвашъ ти?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Въпросъ съвѣмъ дребнавъ
 За тебе, който словото така прѣзирашъ
 И който, чуждъ на всѣки блѣнъ болнавъ,
 Въвъ дълбинитѣ на природата се възрашъ.

— 64 —

ФАУСТЪ.

Но вашата природа, господа,
По името ви само се узнава,
И всеки кой е, доста ясно става —
Призванъ „Лъжець“ и „Сводникъ“ и „Бѣда“.
Ти кой си?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Часть отъ тая сила, вѣчно зло,
Коя крои и вѣчно прави салъ добро.

ФАУСТЪ.

Тазъ гатанка какво ли означава?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Азъ духъ съмъ, който вѣчно отрицава.
Че всичко, щото се роди,
За да изчезне се годи;
И по-добръ да се не ражда нищо.
Тѣй: грѣхъ и разрушенне и всичко вий що
Наричате злина,
Е мойта сжщина.

ФАУСТЪ.

Стоишь прѣдъ мене цѣлъ, а каза, че си часть!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Признахъ отъ скромность истината азъ.
Човѣкъсь само своя дребень глупавъ свѣтъ
За цѣло зима; азъ съмъ часть отъ тази часть,
Която бѣше всичко отнапрѣдъ.
Отъ тъмнината часть, що свѣтлина роди,
Тазъ горда свѣтлина, която на нощта
Ламти да грабне отъ ржицѣ властьюта.
Но иѣма тя да побѣди.

Тя лѣпше по тѣлата само и се лѣй
 Отъ тѣхъ; тѣлата може да разхубавѣй.
 Пакъ тѣло ѝ по пѣтя прѣчи.
 И, вѣрвамъ, вѣрмето не е дадече,
 И тя съ тѣлата ще се разпилѣй!

ФАУСТЪ.

Разбрахъ вече твойтъ назначенѣя!
 Голѣмого да разрушишь не можешъ ти,
 И ето съ дребното начена.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Азъ зная, работа съ това не се върги.
 Каквото има Нищото на срѣща,
 Тозъ грубий свѣтъ, туѣ Нѣщо —
 Съсъ него прави щото прави —
 Той пакъ си сжидиятъ остава!
 Пожаръ и трѣсъ и бури и вълни —
 На края пакъ море и планини!
 А съ тазъ проклета жива тварь, съ човѣшкии родъ —
 За него нищо не помага:
 Изпратихъ вече хиляди поврага —
 Пакъ прише нѣйдѣ прѣсегъ новъ живогъ.
 И вѣчно туй! Отъ ядъ ще полудѣя!
 Вода, земя или въздухъ ще развѣе
 Зачатъци безброй
 На сухо, влажно, топло и студено!
 И да не бѣхъ запазилъ огънятъ да бжде мой,
 Не знамъ, какъ да си щѣхъ азъ да се дѣна.

ФАУСТЪ.

Противъ спасителната, вѣчно жива
 Творяща сила хладнии ти юмрукъ
 Напраздно туй се злобно свива —
 Свѣтътъ стон на дивола папукъ!

Я съ друга работа се ти залавяй,
О, ти, отъ хаоса изпратений чудака!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Наистина, ще гледамъ вечъ да се поправя.
Но други пътъ ще поговоримъ пакъ.
А мога ли за днесъ да си отида?

ФАУСТЪ.

Не знамъ, защо е тозъ въпросъ.
Сега можѣхъ добръ азъ да те видя.
Когато искашъ, можешъ да ми бжденъ гостъ.
Натамъ прозорецъ, оттукъ врата,
Куминътъ води пакъ на вѣнка.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да си призная: вѣнъ да излеть
Не дава ей оная малка спѣнка,
Куранътъ тамъ на вашия прагъ.

ФАУСТЪ.

Та тебе плаши тоя пентаграмъ?
Кажы тогазъ, о, рожбо на печалний мракъ,
Какъ влѣзна? Какъ сполучихъ да измамы
Кажы тебе духъ, лукавий великанъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Разгледай го добръ; не цѣлъ е изчѣртанъ;
Единий жгълъ, както виждашъ, май
Отворенъ си останалъ откъмъ външнй край.

ФАУСТЪ.

Вижъ какъ добръ се всичко случы!
Та плѣнникъ ми си, значи, ти?
Магията отневидѣно днесъ сполучы.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не сгледа пуделтъ и скочи прѣзь врати.
Но ето работата се обръща,
Не ще излѣзне дяволтъ отъ тая къща.

ФАУСТЪ.

Тогава прѣзь прозора излѣзъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Законъ е то за всѣки духъ и бѣсъ:
Отдѣто влѣзнатъ,
Оттамъ да излѣзнатъ.
Едното — както щемъ, за другото — горко ни!

ФАУСТЪ.

И адтъ има свонтѣ закони?
Прѣкрасно, тѣй ще може по-добрѣ
Съсъ тебъ условие износно да се свърже.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

И обѣщаното ще имаишъ бърже,
И никой нищо нѣма да ти спре.
Сега те моля на колѣнѣ,
Тукъ не задържай вече мене.

ФАУСТЪ.

Но за минутка още остани.
Да ми разкажешъ нѣщо ще те моля.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ще дойда скоро пакъ, сега ме ти пусти!
Тогази питай колко ти е воля.

ФАУСТЪ.

Не тръгнахъ азъ на ловъ по тебъ,
Самичкъсь хлътна като слѣпъ;
Държишъ ли дявола, пази го,
Че втори пътъ се не достига!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Като е тъй, оставамъ тукъ,
При тебе за компания.
Но знай: съсъ нѣкой фокусъ другъ
Ще трѣбва да захвана.

ФАУСТЪ.

Съгласенъ, имашъ свобода,
Но фокусъ весель, безъ врѣда.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Приятело. въ една минутка само
Ще сътишъ днесъ наслада нѣ-голъма
Отъ всичко, що си видѣлъ до сега.
Ще пѣятъ духоветъ нѣжни нѣсни,
Прѣдъ тебъ ще дойдатъ образи небесни —
И не тъй праздна, дяволска шега.
Обвѣянъ цѣлъ отъ миризми приятни,
Ще вкувашъ гостѣнъ благодатни,
Прогони щжтъ ти отъ сърдце тѣга.
Не трѣбва да се готвимъ ний,
Събрани сме, хай, захвани!

ФАУСТЪ.

Бѣгайте, тъмни
Облаци горѣ!
Мило да грѣ

Въ сини простори
 Нѣжний ефиръ,
 Облаци сини
 Да разпилѣ!
 Грѣйте, искриви
 Мили звѣздици,
 Мекн слънца.
 Рѣйте се въ миръ,
 Рожби небесни,
 Съ медени пѣсни;
 Рой-върволицы,
 Дивни дѣца,
 Сладость любовна
 Плува слѣдъ вась.
 Було прострете
 И надъ градини,
 И надъ долини,
 Дѣто вѣковна
 Сгушва се страсть.
 Цвѣте до цвѣте!
 Ластари крѣхки,
 Гроздове тежки
 Падатъ въ корито
 Чисто измито,
 Лѣи се въ потоци
 Виното пѣнно;
 Прѣзъ водоскоци
 И прѣзъ алмази
 Бистро, нетлѣнно,
 Въ долове слазя;
 И край зелени
 Хълми засмѣни
 Рой езерца.
 Птички небесни
 Съ весели пѣсни

Дигнатъ крила.
 Къмъ висинитѣ,
 Хвъркнатъ къмъ сийний
 Островъ незнайни,
 Шо надъ вълнитѣ
 Сънни си плува;
 Дѣто блаженный
 Нашъ рой ликува:
 Въ тучни полени
 Волно развѣи се,
 Волно зарѣи се.
 Тозъ се катери
 По хълмоветѣ,
 Другъ се намѣри
 Въ ширни морета,
 Трети въ простори —
 Всички въ животь —
 Къмъ далнинитѣ,
 Къмто звѣздитѣ,
 Шо за насъ горѣ
 Пална Господъ

МЕФИСТОФЕЛЬ

Заспа вечъ. Браво, рожби на ефира,
 Отъ пѣсенъта ви той биде унесенъ въ мигъ.
 За тозъ концертъ оставамъ вашъ длѣжникъ;
 Не си човѣкътъ, който дявола ще спира!
 Обайте го съсъ сладки сновидѣния,
 Да тъне въ океанъ отъ блѣнове.
 Но за да бжде тазъ магия разрушена,
 Ще трѣбва миши зжбъ отнѣйдѣ тукъ да се отзове!
 И нѣма нужда дълго да се бае,
 Вечъ слушамъ нѣгдѣ, нѣкоя играе.

На плѣхове, на мишки царьтъ, на мухи,
 На жаби, дървеници, въшки и бълхи,

Тебъ заповѣлва тука да се отзовешъ
 И тоя прагъ да огризешъ,
 Тъй както той съсъ масло го намаза —
 Вечъ иде, припка тя!
 На работа! Ей тамъ отпърдѣ, на перваза,
 Тозъ върхъ, що ме не пуска прѣзъ вратата.
 Свърши се вечъ! тъй! Ощъ веднѣжъ гризни!
 Сънувай, Фаусте, додѣто пакъ се видимъ ний!

ФАУСТЪ (събужда се).

И днесъ ли пакъ измама?
 Това не бѣ ли само сънь?
 Ни духове, ни дяволъ няма?
 И само пуделтъ избѣга вѣгъ?

Кабинетъ

Фаустъ, Мефистофель.

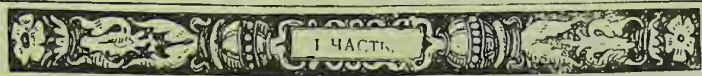
ФАУСТЪ.

Кой хлона? Влѣзь! Пакъ нѣкой те досажда.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Азь!

— 73 —

ФАУСТЪ.

Влѣзь і

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За насъ се три пхти обажде.

ФАУСТЪ.

Е, влѣзь де!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тѣй те искамъ. Какъ напрѣжъ
 Ще се погаждаме, не се съмнявамъ,
 Че азъ, тѣжги ти за да разпилявамъ,
 Катъ благородникъ се вѣстихъ младежъ
 Въ червена, съ златни нѣвези прѣмяна,
 Въвѣ мантия, отъ свила изтъкана,
 На шапка вѣги отъ пѣтелъ пера,
 Тазъ тънка, дълга сабля на бедра;
 И ти прѣдлагамъ още въ тоя частъ,
 Прѣмѣна надени и ти таквазъ.
 За тебъ животътъ, воленъ и сезъ грижи,
 Безброй блажени дни ще да занеже.

ФАУСТЪ.

Вѣвѣ всѣка дреха ще да се терзая
 На земния животъ подъ тежестъта.
 Азъ старъ съмъ вече, за да си играя,
 И доста младъ, за да забравя и страстьта.
 Тозъ свѣтъ какво ще може да ми донесе?
 Лишение! До край лишенье все!
 Ей само тая нѣсенъ вѣчно
 На всѣки на ухо кѣнти,
 И всѣки частъ я безконечно
 Прѣдъ тебе съ дрѣзгавъ гласъ крѣщи.
 Уплашени всѣка сутринъ стана —
 Текжтъ ми горки сълзи на порой:
 Тозъ цѣлий день отъ монтѣ желанья —

Едно поне да би изпълнилъ той!
 Доръ и надеждата ми за наслада
 Студени, тръзиви мисли раздержтъ,
 Висока, каменна прѣграда
 Ще спре блаженный блѣнъ на мойта грждь.
 Нощта покрпе ли земята,
 Съсъ страхъ се стгушвамъ на легло:
 И тука нѣма мира въвъ душата,
 Пакъ сѣнища укасни подъ чело.
 А богътъ, който е въ сърдце ми,
 Покъртва ме отъ дълбини;
 Но той, на всичкитѣ ми сили сѣме,
 Отвѣнъ не може нищо измѣни,
 И ей защо свѣтътъ за менъ е празенъ,
 Желая смъртъ, животътъ ми омразенъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но пакъ смъртъта за никого не е съблазнь.

ФАУСТЪ.

Блазѣ, кому смъртъта въ побѣдно сяше
 Вънеца кървавъ слага му сама;
 Когото свари тя слѣдъ нощъ пияна
 Въ прѣгрждкитѣ на нѣкоя мома!
 Защо, кога се висши духъ прѣдъ мене мѣрна,
 Унесенъ не изчезнахъ въ тъмний мракъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но нѣкаква си течность черна
 Оная нощъ остана въвъ стьклото пакъ.

ФАУСТЪ.

Шпионството изглежда твоя страсть.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не съмъ всезнающъ, ала зная много азъ

ФАУСТЪ.

Въ душа ми поривитѣ луди
 Смири познатий сладкъ звонъ,
 Съсь отзвукъ отъ блажени дни събуди
 Копнежи дѣтски отъ дълбокий сънь.
 Но азъ проклинамъ всичко, що сърдце ни
 Уплита съсь примамки и лъжи,
 Зове, прѣлѣства ни и, заслѣпени,
 Въвъ тоя адъ печаленъ ни държи.
 Да сж проклети мислитѣ суетни,
 Умътъ съ които самъ се е опилъ,
 Проклетъ и всѣки блѣсъкъ мимолетний,
 Що тъй е чувствата ни заслѣпилъ.
 Проклети блѣноветѣ лицемѣрни
 За слава, за безсмъртно име тукъ,
 И туй, що катъ много прѣдъ насъ се мѣрне,
 Като жена, дѣте, слуга и плугъ!
 Проклетъ да е и Мамонъ, кой за злато
 Къмъ дръзки гласка ни дѣла,
 И който сладоститѣ на разврата
 Подъ насъ за мързелъ ни постла.
 Проклятие на туй чаровно вино!
 Любовь, надежда, вѣра — и на грѣхъ —
 А тебъ душа ми ѣздъно проклѣнна,
 Търпѣние, най-тежкия ни грѣхъ!

ХОРЪ ОТЪ ДУХОВЕ (невидими).

Уви! Уви!
 Ти го разруши,
 Тозъ хубавъ свѣтъ
 Сринва се, пада отврѣдъ,
 Разби го единъ полубогъ;
 Ний съсиннитѣ му влачимъ
 Къмъ мрачната бездна
 На Нищото

И плачемъ
 За хубостта, що изчезна.
 О, ти, мощель
 Спигь на земята,
 По разкошенъ
 Пакъ го въздигни,
 Въздигни си го въ душата,
 Захващай новъ
 Животъ и нови дни
 Съ чиста любовь,
 И нова пѣсень ще ти запѣемъ ний.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Туй еж отъ духоветѣ
 Моитѣ хлапета.
 Мждро тѣ канягъ и викагъ
 Тамъ, гдѣ борби и сладости бликатъ.
 Тѣ гледатъ да те прѣльстятъ
 Въ свѣта
 Далечъ отъ самота,
 Гдѣ кръвь и чувства не кипятъ.

Съ тжгата си не бива да играешъ,
 Кълве катъ ястребъ тя живота твой.
 Въ срѣдата на тълпитѣ ще узнаешъ,
 Човѣкъ че си и ти. Но се не бой. —
 Не искамъ криво да ме разберешъ:
 Не те сравнявамъ съ тозъ народъ безумешъ.
 Не съмъ азъ нѣкой голѣмецъ, но, ако щешъ,
 Впусти се съ менъ въ живота шумешъ,
 На драга воля съмъ рѣшешъ.
 Да бжда твой, веднага,
 Още тоя день,

И, ако мислишъ, че ти по-приляга, —
 Азъ робъ, ти господарь

ФАУСТЪ.

Какво ще искашъ зарадъ тѣзъ услуги?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А ти ще имашъ много дълъгъ скрокъ!

ФАУСТЪ.

Не, дяволътъ е егоистъ жестокъ,
 Не прави току тѣй добро на други.
 Условие ми точно дай сега,
 Бѣда е въ къщи съ като тебъ слуга.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ще служа тебъ, додѣ си на земята,
 Безотдихъ и безспиръ ще тичамъ вредъ;
 Кога се срѣщнемъ пакъ на онзи свѣтъ,
 Отъ тебъ ще искамъ сжщото въ отплата.

ФАУСТЪ

За онзи свѣтъ не щж да зная нищо,
 Направишъ ли отъ тоя пепелище,
 Слѣдъ него нека има другъ;
 Отъ тазъ земя сж монтѣ желанья,
 Туй слънце грѣй на монтѣ страданья —
 За тѣхъ да мисля номъ прѣстана,
 Да става щото ще — и тамъ и тукъ!
 Не искамъ вече да ми се говори
 Дали и послѣ ще се люби и страдай,
 Дали и въ оня край
 Ще има Долу и ще има Горѣ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Кога е тѣй, ти можешъ да опиташъ
 Приемай, незабавно ще изпиташъ
 На моето искусство сладостѣта,
 Това, що никой нѣма на свѣта.

ФАУСТЪ.

Какво ще ми дадешъ ти, дяволъ клети?
 Човѣшкий духъ въвъ висши му полети
 Разбра ли нѣкого отъ тие като тебъ?
 Ти злато имашъ ли, що се разлива
 Като живакъ въ рѣка ти? Имашъ ли ти хлѣбъ,
 Отъ който никой наситъ не добива?
 Насладата отъ горда слава,
 Що въ мигъ се като метеорътъ скрива?
 Мома, която знакъ съсѣду дава,
 Притисната на мене на грждѣта?
 Игра, въ която никога не се печели?
 И плодове загнили още неузрѣли?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Съ това не ще уплашишъ менъ.
 Съсѣ всичко туй ще мога ти услужи.
 Но нѣщо по-добро, мой милий друже,
 Ще вкусимъ ний, и иде тоя день.

ФАУСТЪ.

Въ леглото видишъ ли ме ти лѣпиво,
 Смъртъта да дойде още въ сѣщия часъ.
 До тамъ измамятъ ли ме съ рѣчь игрива,
 Та самъ отъ себе да съмъ въвъ захлѣсъ,
 Кога наслада ще ме заслѣпи,
 Веднага гръмъ да ме убий.
 Ей моятъ облогъ!

МЕФИСТАФЕЛЬ.

И така —

ФАУСТЪ.

Ржка въ ржка!
И ако кажа нѣкога: „не бѣгай,
О, сладъкъ мигъ! тѣй милъ си ти! поспри!“ —
Земи ме и съ вериги стѣгай,
И мракътъ гробень нека ме покрий;
На смъртъ камбаната да гръмне,
Стрѣлките на часовника да спржтъ,
Свободенъ си бжди ти отъ дългътъ
И нивга вечъ за мене да не съмне!

МЕФИСТОФЕЛЬ

Ний помнимъ; ти обмисляй здраво.

ФАУСТЪ.

Въ това ти имашъ пълно право.
Но не хвалби изрекохъ ази тукъ,
Та робъ да бжда само ми остава,
Не питамъ, тебъ или на нѣкой другъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Азъ още днесъ на докторски обѣдъ
Като слуга ще встѣпя въ свойта роля.
И туй! — За смъртъ или животъ, ще моля
Да ми надрацишъ нѣкой други редъ.

ФАУСТЪ.

И занисъ ти, недантъ? Та ни веднѣжъ
Не си ли виждалъ мъжска честь и мъжъ?
На тебъ се мойта честна дума дава,
Да трае тя до вѣки съ мойтъ дни!

Люлѣй се цѣлий свѣтъ отъ дълбини -
 Мень обѣщание ли ще стѣснява?
 Но тая глупость ни живѣй въ сърдце,
 Да я остави никой не желае.
 Но съ вѣрность който е въ душа, блазѣ!
 За никой се жъртва той не кае.
 Но пергаментъ написанъ и съ печатъ —
 Да, той за всички е едно плашило,
 Въ перо ошгъ думата изгубва сила,
 И кожата е царь на тоя свѣтъ.
 Какво ще искашгъ, зълъ духъ, ти отъ мечь?
 Желѣзо, мряморъ, книга, пергаментъ?
 Съ какво: съ рѣзецъ, съ калемъ, съ перо ли?
 Оставямъ ти да си опрѣдѣлишгъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Какъ можешгъ толкозъ да се горещишгъ?
 Като че кой знай, шо, какво ли!
 Че може и на всѣко кжсче книга.
 Ще се подпинешгъ съ капка кръвъ.

ФАУСТЪ.

Нагълно щомъ това ти стига,
 Ще да наситя твоята стрѣвъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Кръвъ е едингъ съвсѣмъ особегъ сокъ.

ФАУСТЪ.

На мойта сила устрѣмгътъ високъ
 Е тъкмо туй, което обѣщавамъ
 Да, много, доста много се надухъ.
 Но виждамъ вечъ, отъ твоята съмъ народа.
 Отблѣсна ме великий духъ
 И ми затвори цѣлата природа.
 На мойтѣ мисли нишката се скжса

(Къмъ стр. 42).

Отъ всѣко знание душа ми се погнѣсва.
 На чувственостъ въ порока б'уенъ лудо
 Да потопиме пламналата страсть!
 Въ непроницаемий вълшебенъ пласть
 Да се разкрие всѣко чудо!
 Съсъ вихъра на врѣмето да полетимъ,
 Въ сждбата да се завъртимъ.
 Па нека скърбъ, наслада,
 Сполука и досада
 Едно прѣзъ друго да се мѣта;
 Човѣкътъ се показва въвъ борбата.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За тебе ни прѣграда, нито край,
 Отъ всичко можешъ да погризнешъ,
 Отъ всичко можешъ да си лизнешъ,
 Да ти е сладко, що душа желай.
 Ти само дрѣжъ, на всждъ безогледенъ.

ФАУСТЪ.

Ти чувашъ, не за радости съмъ жедегъ;
 Прѣдавамъ се на тѣжната наслада,
 На влюбена-омраза, миръ съ досада;
 Гърди, безъ оня мой къмъ знания ламтежъ,
 За всички скърби се отварить за напрѣжъ,
 И на човѣчеството цѣлий дѣлъ.
 Отъ дѣно само въ мене искамъ да изпитамъ:
 Да схване всичкото духътъ ми смѣлъ,
 И радостъ и тѣги въ сърдце си да прѣлитамъ.
 И мойто Азъ до негово да разширѣжъ,
 И азъ на края съ него да се разорѣжъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

О, вѣрвай менъ, който нѣкой-други вѣкъ
 Прѣдѣвквамъ тая гостба ни-защо:

Отъ люлката до гроба ни единъ човѣкъ
 Не смлѣ туи старо вкиснало тѣсто.
 На мене вѣрвай, цѣлостъта на мира
 Направена е само за единий Богъ:
 Въвѣ вѣчно сяние се той намира,
 Той тласна нази въ мракъ дълбокъ,
 А вамъ деньтъ — нощъта ви спира.

ФАУСТЪ.

Но азъ желая!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Бива! Само его
 Какво ме плаши: врѣмето не трай,
 Искуството пъкъ нѣма край.
 Ще трѣбватъ тебъ и нѣкои съвѣти.
 Съсъ нѣкой се поетъ сберн
 И остави го въ мисли той да рѣи,
 Съсъ всички качества добри
 Почтена ти главица да полѣи.
 Сърдцатостъта на лъвъ,
 Пъргавниата на еленъ,
 На италянецъ пламениата кръвъ,
 И крѣикостъта на сѣвера студень.
 Да наиде тайнитѣ искусства,
 Да слѣи коварство съ благородни чувства;
 По плаиъ да можешъ да се влюбвашъ,
 Младежски топли пориви безъ да изгубвашъ.
 Да видя тоя господниъ и ази бихъ желалъ,
 П нме микрокосмосъ бихъ му далъ.

ФАУСТЪ.

Че що съмъ азъ, кога глава
 Съ вѣнца на мирѣ не ще обкича,
 Къмъ който всѣко чувство ме увлича?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Каквото си — оставашъ пакъ това.
 Каквато ценя нерука си туря.
 Ходи съ кокили ако ценя дори —
 Ти винаги си пакъ това!

ФАУСТЪ.

Напразно, виждамъ, събирахъ
 Съкровища на мисълта безсиря;
 И ето ме накрая вѣчь разбрахъ —
 Въвъ мене това сила не извира;
 Ни косъмъ по-високо се не дигнахъ,
 И близко до безкрайното те стигнахъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Приветлю, ти гледашъ на пѣщата
 Тѣй, както гледа цѣлниятъ народъ;
 Но друго-яче трѣбва да се смѣта,
 Прѣди да бѣгатъ радостъ и живогъ.
 И тази добра! Глава и вѣчки стави —
 Ржѣ, крака — не еж ли въ твойта власть?
 И всичко, що блаженъ ме прави —
 На него по-малко ли право имагъ азъ?
 Шестъ яки коня съмъ си купилъ, значи —
 И силата имъ; вирегна ти, така
 Прѣпускамъ съ тѣхъ, като кога че
 Съмъ съ двадесетъ и четиря крака.
 И тѣй, наирѣдъ! Тжгата остави,
 И право въ шумния свѣтъ върви.
 Менъ слушай: тоя, който мисли само,
 Прилича на животно въ пуста цѣлина;
 Отъ бѣсъ обзето се върти все тамо,
 А околъ него вредъ зеленина!

ФАУСТЪ.

И какъ ще почнемъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Вънка начастъ! —
 Какъвъ е тоя душень пѣкленъ кжтъ?
 Животъ било! И тебе, и момчета
 Да трови тукъ досадача проклета.
 Тазъ работа бай Вагнеру прѣдай.
 Тебъ що ти трѣбва слама да вършеенъ?
 Най-хубавото, що глава ти знай,
 Да каженъ на хлапацитѣ не смѣешъ.
 На, въ коридора има вечъ единъ.

ФАУСТЪ.

Душата ми не иска да го види.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отдавна чака младий господинъ;
 Тѣй празенъ той не бива да си иде.
 Я твойта шапка, мантията даи я,
 Добрѣ ще ми прилѣга тозъ костюмъ.
 Сега се довѣри на моя умъ.
 Азъ само четвъртъ часъ ще се помая,
 А ти за пжтъ се стѣгай въ тази стая. (Фаустъ си отива).

МЕФИСТОФЕЛЬ (въ дългата Фаустова мантия)

Прѣзираи ти науката, умѣтъ,
 Тѣзъ висши сили на човѣка,
 Магнитѣ на духъ лукавий нека
 Въ живота тебе подкрѣпжтъ —
 Безъ друго мой си ти тогана.
 Сждбата нему буенъ даде духъ,
 Що вѣчно все напрѣдъ се устрѣмива,
 Забързалъ въ залисъ и забрава,
 За земни наслаждения е глухъ

И него въ дивня животъ ще влача,
 Прѣзь тая плоска пустота,
 Ще прѣта той, ще тръшне и ще скача.
 На непазитността му прѣдъ уста
 Храна и питие ще да окача.
 Напраздно ще да гледа и да си почине.
 И да не бѣ приелъ на дявола властѣта,
 Той пакъ обреченъ бѣше да загине.

Излиза единъ ученикъ.

УЧЕНИКЪ.

Отъ неотдавна тукъ съмъ азъ,
 И ида прѣданно при васъ,
 Съ човѣка да поразговоря,
 Когото тачатъ всички хора.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Учтивостѣта ви е приятна менъ.
 Отъ други по-вече не съмъ почтенъ.
 Не сте ли ходили при нѣкой другъ?

УЧЕНИКЪ.

О, моля да ме приберете тукъ.
 Азъ младъ съмъ и кръвта ми ври,
 Донесохъ повечко пари.
 Отъ майка си не раздѣлихъ се лесно,
 Желая да науча нѣщо свѣстно.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

И ето ви на вашта цѣль.

УЧЕНИКЪ.

А право е, веднага бихъ си отишелъ.
 Въвъ тѣзи стаи, тѣзъ стѣни,

Душата ми ще се стъсни.
 Въ тъмница сѣкашъ се намирамъ,
 Ни цвѣте, ни дърво съзирамъ,
 А на скамейкитѣ пъкъ въ класъ
 Изгубвамъ зрѣние и умъ и гласъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отъ навика зависи, въ първо врѣме —
 Дѣте отъ майчината грждъ съсъ страхъ
 Се дърпа и не ще да вземе,
 Но послѣ никакъ не оставя тѣхъ.
 Така и вий — на мъдростѣта съ гждитѣ
 Отъ день на день все по-вечъ ще дружите.

УЧЕНИКЪ.

Ще я прѣгърна съ радостъ ; цѣлъ треперя.
 Кажете само, гдѣ ще я намѣря.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но обяснете по-напрѣдъ,
 Какъвъ избрахте факултетъ.

УЧЕНИКЪ.

Желая много ученъ азъ да стана,
 И всичко, що е на земята и небото,
 Съсъ мислитѣ си да обхвана --
 Науката и естеството.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Сега сте вий на правий пътъ ;
 Съблазни само да не ви смутѣтъ.

УЧЕНИКЪ.

О, не, съ душа и тѣло се прѣдавамъ ;
 Но все пакъ иска ми се много ментъ

Свободно врѣмето да си минавамъ
Прѣзь праздникъ, въ пѣкой хубавъ лѣтень день.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Летѣтъ и бѣгатъ безвъзвратно днитъ,
Редѣтъ ще ви научи врѣме да нестѣте
Но ето азъ какъвъ ви давамъ умъ:
Захващайте съ Collegium logicum.
Така духтъ ви ще да се дресира,
Въ чепикъ испанки да се свира,
И прѣдизливо ще се влачи
На мислитъ по пѣтя, безъ да крачи,
Залутанъ ту напрѣдъ и ту назадъ
Въ съмнѣния и съ ядъ.
По пѣкога ще учите дори
Това, въ което сте свободни били,
Кога сте яли и кога сте пили;
И тукъ ще трѣбва вечъ: едно і двѣ і три і
За мисли фабриката кара въ сжщій плакъ,
Като тъкачилъ на своя станъ:
Еднѣжка стѣпни само съсъ кракътъ,
Совалкитъ веднага засновжтъ,
И нишкитъ се вплитатъ неусѣтно.
Съ едничкъ ударъ — удари несмѣтно.
Ще дойде философътъ — стѣпна въ класъ
И почва да доказва той завчасъ:
Едното тѣй е, второто пѣкъ тѣй,
Затуй и трето и четвърто тѣй.
Безъ първото и второто не цѣло
Ни трето си ни четвърто стояло.
Студентитъ цѣнжтъ това навсѣдѣ,
Но за тъкачи пѣма да ги бжде.
Кой иска пѣщо живо да илучи,
Душата първомъ да изголи ще сполучи,
А послѣ съ частитъ въ ржцѣ стои,

(Къмъ стр. 68).

Но липсва връзката духовна салъ, уви!
Entheiresin naturae назовава.
 Сама и химията съ туй се подиграва.

УЧЕНИКЪ.

Не може точно да се разбере.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Ще тръгне скоро по-добрѣ,
 Кога узнайте какъ се редуцира,
 Кое кждѣ ще се класифицира.

УЧЕНИКЪ.

Отъ всичко туй глава ми тъй се замъти,
 Въвъ нея сѣкашъ воденица се върти.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

А послѣ метафизиката заловете,
 Дълбокомислено се заровете
 Да проумѣете това,
 Що не побира и човѣшката глани.
 Кое върви или пъкъ не върви —
 По нѣкое словце ще се яви.
 Но тозъ семестъръ още отнапрѣдъ
 Да пазите вий строго трѣбва редъ.
 На день петъ часа; въ класъ да сваря
 Васъ всѣкога звънецътъ, щомъ удари.
 Дома добрѣ се пригответе,
 И параграфитѣ си изучете.
 Това очи ви ще отвори,
 Че той по книга само ви говори.
 Но пакъ пишете съ ревность; да се струва,
 Че самъ светниятъ духъ на васъ диктува.

УЧЕНИКЪ.

Туй втори пакъ не ще да ми се казва!

Самичкѣ ползата му азъ разбрахъ.
Записаното всѣвга се запазва,
Загасяни записки дома безъ страха.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но изберете нѣкой факултетъ.

УЧЕНИКЪ.

Юриспруденция не ми се нрави.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не може упрѣкъ да ви се направи —
Въвъ тазъ наука нѣма редъ:
Наслѣдватъ се като зараза вѣчна
Закони и права отъ родъ въвъ родъ,
Отъ градъ на градъ — верига безконечна
Пронизва цѣлия животъ.
Умътъ е глупостъ, а доброто — злостъ.
Да, ний сме виуци — и горко ний!
Съсъ насъ роденитѣ закони,
Уви! за тѣхъ не става никога въпросъ!

УЧЕНИКЪ.

Къмъ богословието вechъ се пристрастявамъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не искамъ да ви заблуждавамъ:
Каквото се касае до тазъ наука,
Не лесно се избѣгва кривий пѣтъ,
Отрова скрита има много тука,
Едвамъ се различава отъ цѣртъ.
Въвъ едниго да вѣрвантъ — най-вѣрни,
За негови слова на облогъ се лови.

А дрѣжте се избѣшѣ вие за думи само,
Така ще влѣзете прѣзъ сигурни врата
На твѣрдото познание вѣвъ храма.

УЧЕНИКЪ

Но всѣка дума ще си има мисълѣта.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

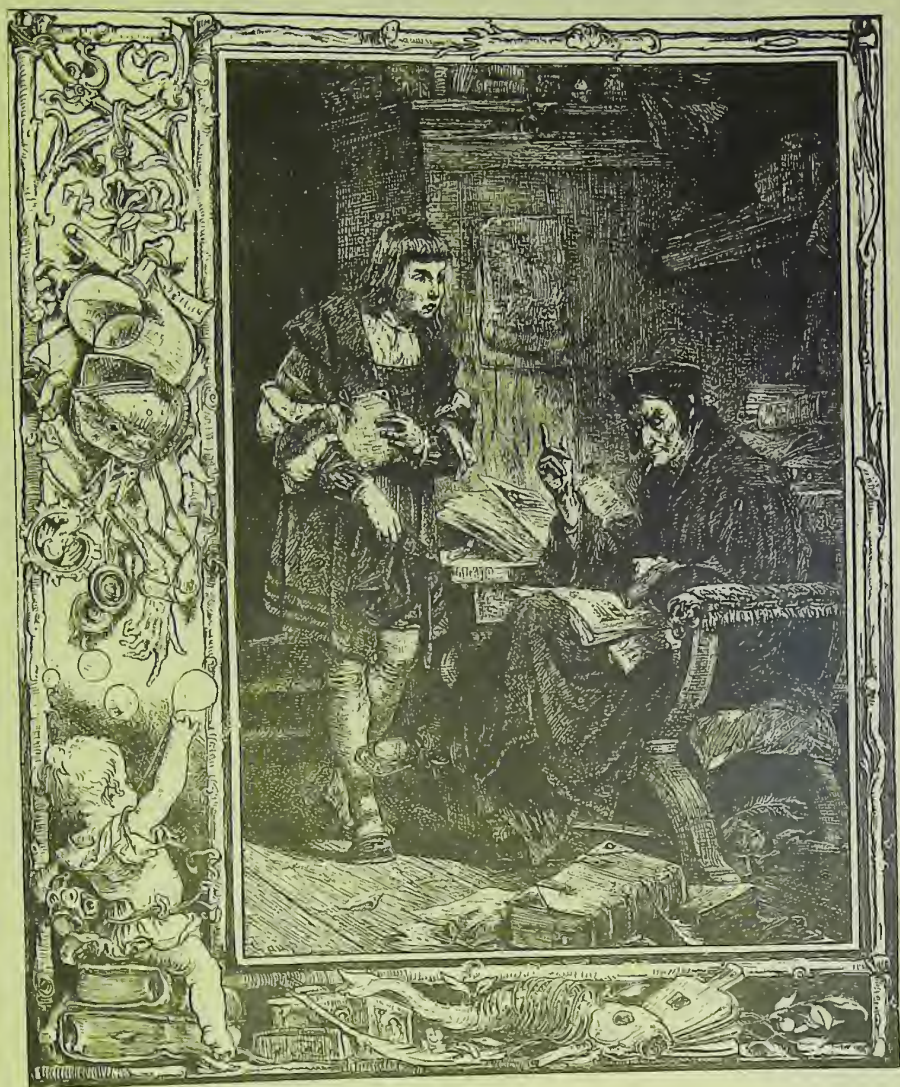
Знамъ, знамъ! Това не трѣбва толкосъ да ни трови;
Че тѣкмо мисли дѣто нѣма,
Тамъ всѣкога сж думитѣ готови.
Съсъ думи прѣпиришитѣ си водѣ,
Отъ думи цѣла философия гради.
Вѣвъ думи най-добрѣ се вѣрва,
Отъ думата ни точка се изкарва.

УЧЕНИКЪ.

Задѣржамъ ви; простете, моля отъ сърдце.
Ще трѣбва още да се позамайте.
За медицината дали желайте
Да кажете сега тѣй нѣкое словце?
Три гѣдинѣ — туй е кратъкъ срокъ.
Духътъ на мъдростѣта е прѣвисокъ.
Да има само кой да ме оправн,
Бихъ стигналъ малко по-далечъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ (за себе си).

Отъ сухий топъ ми се досади вечъ,
Ще си покажа дяволскитѣ нрави.
(Високо) Духътъ на медицината по-лесно ще се схване,
Изучвайте и малкий и голѣмый свѣтъ,
И всичко пакъ ще си остане
Тѣй, както Богъ е далъ завѣтъ;
Напраздно скитате въ научното море:

Научва всеки саль, що може да научи.
Ала, момента който разбере,
Той само ще си научи.
Приятна външность дадена е вамъ,
У васъ и смѣлость все ще се намѣрва;

Довѣрие въвв себе имате ли самъ,
И другъ ще ви повѣрва.
Особено разучвайте женитѣ.
А вѣчното имъ „ахъ“ и „о“
На гласове безброй, съ едно
Лѣкарство ще го изцѣрите.
Но нека титлата ги мами отначало,
Че вий сте умъ надъ всички имове;
Попипвайте по всички крайща смѣло —
Затуй годнии другъ ще сбира ядове —
И съ пламенни очи лукаво
На стройнии кръстѣ ржцѣ ви да залегнатъ,
Да виднте корсета много ли е стегнатъ

УЧЕНИКЪ.

На, туй върви! Поне разбирамъ гдѣ и какъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Теорията, друже, сухъ е пушшакъ,
Дървоо на живота зеленѣе

УЧЕНИКЪ.

Кълня се, като въ снѣгъ ми се мъглье.
Ще мога ли и другъ пакъ да ви посѣтижъ,
Отъ дъно да ви чуй мъдростята?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Зависи ли отъ менъ — не ще и дуна.

УЧЕНИКЪ

Не бива да си ида; по-наирѣдъ
Да си подложка вагъ албума,
Да драене милостята ви пѣвкой редъ

— 95 —

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да, да! (навива и го връща).

УЧЕНИКЪ (чете).

Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Послушай думитъ на леля ми, змигта стара,
Изгуби щещъ въ богоподобнето си ти вѣра.

(Влиза Фаустъ).

ФАУСТЪ.

Кждъ сега?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Кждѣто искашъ ти. Напрѣдъ!
Ще видимъ малкий, послѣ и голѣмий свѣтъ.
Каква наслада и каква облага
Съсъ тие курсове ти се прѣдлага!

ФАУСТЪ.

Но тѣй, какъвто съмъ си дългобрадъ,
Не мога се отпусна като младъ.
Излѣ ще онитѣтъ несполучивъ.
Въ свѣта не съмъ билъ никога щастливъ:
Прѣдъ хората съмъ като унизенъ;
Не, винаги ще бжда азъ смутенъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Прителю, туй всичко ще се нагласи --
Въвъ себе вѣра имаи и животъ вкусн.

— 96 —

ФАУСТЪ.

Е, какъ ще тръгнемъ тъй сега?
Дѣ ти е конь, кола, слуга?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ще простнемъ мойта мантия подъ насъ,
И хвъркна щемъ изъ въздуха завчасъ.

При тоя скокъ лудешки,
Не взимай възли тежки.

И малко огненъ въздухъ ималъ вечъ готовъ,
Веднага съ него отъ земята ще се вдигнемъ,
И, леки ли сме, мигомъ облаци ще стигнемъ.
Азъ поздравлявамъ тебъ съ живота новъ.

Ауербаховъ зимникъ въ Лайпцигъ.

Весела дружина на гуляй.

ФРОШЪ.

Не пие никой? Никой се не смѣе?
 Какво сте се намусили виѣ тамъ?
 Катъ мокра слама всѣки днеска тлѣ!
 Кждѣ е вашиѣ прѣжегѣ шумъ и пламъ?

БРАНДЕРЪ.

Отъ тебъ зависи. Ти какво се сви?
 Я свнство, глупость направи!

ФРОШЪ.

(Пазива му една чаша вино върху главата).
 Вземн и двѣтъ!

— 98 —

БРАНДЕРЪ.

Дважъ свиня!

ФРОШЪ.

Нали иска самичъкъ! Ей ме на!

ЗИБЕЛЪ.

Сърдитий мигомъ вѣнка ще изгъдимъ!
Съсь шумъ, шега, хай весели да бждемъ!
Иха! Уха!

АЛТМАЙЕРЪ

Тозъ ревъ ме заглуши!
Памукъ! Запушвайте уши!

ЗИБЕЛЪ.

Да загърми и цѣлий сводъ, тогасъ
Разбра щещъ ти, какво е силенъ басъ!

ФРОШЪ.

Така е! Вѣнка, кой се разсърди!
А! тара-лара, да!

АЛТМАЙЕРЪ.

А! тара-лара, да!

ФРОШЪ.

Нагласени сж моитѣ гърди (пѣво).
Свещений, милий римски тронъ
Какъ може още да се закрѣпи?

БРАНДЕРЪ.

Що гадна пѣсень, тѣю! Политишки тропаръ!
Туй пѣсень ли е? Бога да благодаримъ,
Че римский тронъ не трѣбва ние да крѣпимъ!
За менъ поне е най-богатий даръ,
Че азъ не съмъ ни канцлеръ, нито царъ.

БРАНДЕРЪ.

Дважъ свиня!

ФРОШЪ.

Нали иска самичкъ! Ей ме на!

ЗИБЕЛЪ.

Сърдитий нигомъ вѣнка ще изгѣдимъ!
Съсъ шумъ, шега, хай весели да бждемъ!
Иха! Уха!

АЛТМАЙЕРЪ

Тозъ ревъ ме заглуши!
Памукъ! Запушвайте уши!

ЗИБЕЛЪ.

Да загърми и цѣлий сводъ, тогасъ
Разбра щещъ ти, какво е силенъ басъ!

ФРОШЪ.

Така е! Вѣнка, кой се разсърди!
А! тара-лара, да!

АЛТМАЙЕРЪ.

А! тара-лара, да!

ФРОШЪ.

Нагласени сж моитѣ гърди (пѣво).
Свещений, милии римски троигъ
Какъ може още да се закрѣпи?

БРАНДЕРЪ.

Що гадна пѣсенъ, тѣю! Политишки тронарь!
Туй пѣсенъ ли е? Бога да благодаримъ,
Че римский троигъ не трѣбва ние да крѣпимъ!
За менъ поне е най-богатий даръ,
Че азъ не съмъ ни канцлеръ, нито царъ.

Но все не бива да сме и безъ капа,
Затуй да избереме нѣкой папа.
Вий знаете съ достоинства какви
Ще трѣбва избраний да се яви.

ФРОШЪ (пѣо).

Скоро, славейче, летни,
Мойта мила цѣлуни.

ЗИБЕЛЬ.

На милата цѣлунка! Туй не ща да чувамъ.

ФРОШЪ.

И поздравъ, да! Отъ тебе ли ще се страхувамъ?
(Пѣо).

Врати отваряй! Въ тиха ноцъ;
Врати отваряй! Бдѣж азъ оцъ.
Врати затваряй у зори.

ЗИБЕЛЬ.

О, пѣй, хвали я; пѣй, люби, гори!
А азъ ще ти се смѣя. Знаешъ, тя ми
Изнѣвѣри — и тебе ще измами.
Да ѝ се падне за любовникъ ней вампиръ,
На всѣки кръстопѣтъ да не ѝ дава миръ;
Иль нѣкой дѣртъ козелъ да прѣлѣсти —
Тупъ-тупъ, и лека ноцъ да ѝ врѣщи.
Момци катъ насъ отъ чиста кръвъ —
За нея залъкъ гдѣ такъвъ!
Не поздравъ на такъвъ се пада,
А камъни въ прозорци за награда.

БРАНДЕРЪ.

Я слушайте и чуйте ментъ,
Вий, господа, азъ зная да живѣя.

Все влюбени се сбрали тоя день,
И всѣки е човѣкъ почтенъ.
Затуй за „лека нощъ“ ще имъ запѣя.
Я чуйте, чуйте нова пѣсенъ !
И пѣйте припѣва чудесенъ !

(Пѣе).

Въ избата плѣхъ гнѣздо си свилъ,
Ядѣлъ сланина той и масло ;
Като на нашия докторъ Люгеръ милъ,
Коремчето му понарасло.
Готвачката отрова му поставя —
И цѣлий свѣтъ му тѣсенъ става,
Любовъ е сякашъ глѣтналъ.

ХОРЪ (воссло).

Любовъ е сѣкашъ глѣтналъ.

БРАНДЕРЪ.

Насамъ, натамъ се завърти,
Отъ всѣка локва ще посмучи,
Гризе и гложди по врати,
Но нигдѣ нищо не сполучи.
И скача, припка той отъ ядъ,
Горѣ го жадъ, горѣ го гладъ,
Любовъ е сѣкашъ глѣтналъ.

ХОРЪ.

Любовъ е сѣкашъ глѣтналъ.

БРАНДЕРЪ.

Всрѣдъ бѣлъ день въ кухня отърча,
И до огнището залита,
Па легна, жално заквича.
Съ крачката си зарита
А тазъ готвачка какъ се смѣй !

„Ха! вижъ, отъ всички дупки пѣй,
Любовъ е сѣкашъ глѣтналъ“.

ХОРЪ.

Любовъ е сѣкашъ глѣтналъ.

ЗИБЕЛЪ

Я какъ се радватъ тѣзъ невѣжи!
Да, много харна ми е тазъ шега,
Съ отрова плѣхъ да се прѣмрѣжи.

БРАНДЕРЪ.

Охо! Защитникъ имъ е той сега!

АЛТМАЙЕРЪ.

Тозъ шишко, съ черепъ лѣсналъ,
Какъ мекъ го прави напасть зла;
Съсъ плѣха, що отъ ядъ се прѣсналъ,
Сравнява свойтѣ патила.

Фаустъ и Мефистофель

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Прѣди да видимъ всичко друго, нека
Да ти покажа тазъ дружина лека,
Да видишъ лесний, веселий животъ.
И всѣки день е праздникъ тукъ за тозъ народъ.
Съсъ малко умъ и' съ много воля
Върти се всѣки въ своя тѣсенъ кржгъ,
Катъ котенце съ опаша длъгъ,
Главата стига да го не прибля.
Безгрижно скачатъ, доръ крѣчмара
Не спре да дава виното на вѣра.

БРАНДЕРЪ.

Сега ще сж пристигнали въ града ни,

— 102 —

Познава се по тѣхнитѣ обноски странни.
Едва ще има часъ откакъ сж тукъ.

ФРОШЪ.

Да, право! Като Лайпцигъ нѣма другъ!
Той малъкъ е Парижъ и учи свойтѣ хора.

ЗИБЕЛЬ.

Какви сж, мислишъ, тѣ?

ФРОШЪ.

При тѣхъ ще ида! Ще ги разговоря;
При чаша вино, като зѣби на дѣте,
Уста имъ мигомъ ще отворя.
Изглеждатъ ми отъ знатенъ родъ да са,
Надуто, гордо дигатъ си носа.

БРАНДЕРЪ.

Знахари сж — на облогъ да се хвана!

АЛТМАЙЕРЪ.

Не знамъ!

ФРОШЪ.

Ще ги разчопля, стой!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Народецъ! Дявола не сѣща той,
Доръ и кога ги дави за грькляна.

ФАУСТЪ.

Здравѣйте, господа!

ЗИБЕЛЬ.

Благодаримъ!

(Гихо, като поглежда Мефистофеля отстранѣ).
Какво ли куца тозъ съ една нога?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Съгласни ли сте съ вази да съдимъ?
Катъ нѣма вино хубаво сега,
Разтуха въ разговори ще подира.

АЛТМАЙЕРЪ.

Изглежда милостъта ви много да подбира.

ФРОШЪ.

Нощта въвъ Рипахъ да не ви е спряла?
Нали гостувате у Хансъ Парцала.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не, днесъ отъ тамо нашій пжтъ не мина,
Но били сме при него прѣзь онѣзи дни;
Разправяше за нѣкой свой роднина;
Заржча много здраве да му носимъ ний.

(Поклаия се на Фроша).

АЛТМАЙЕРЪ (тихо).

Ха, тъй! Не е той простъ.

ЗИБЕЛЬ.

Сѣче му тая!

ФРОШЪ.

Но чакай, ще го изиграя.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да, мисля, чухме ние тукъ
И пѣсни въ хоръ да се разнасятъ;
И кой знай, колко всѣки звукъ
Тѣзь сводове ще да отгласятъ.

ФРОШЪ.

Не сте ли нѣкой майсторъ музикантъ?

— 104 —

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А, не! Желание голѣмо, никакъвъ талантъ.

АЛТМАЙЕРЪ.

Изпѣйте нѣщо.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Каквото вамъ ще е угодно.

ЗИБЕЛЬ.

Да бжде само прѣсна новина!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ний идемъ отъ Испания свободна,
Дири ти вино, пѣсни въ тази страна!

(Пѣе). Нѣкога царъ живѣялъ,
Ималъ голѣма бѣлха —

ФРОШЪ.

Я чуй! бѣлха! разбира ли умътъ ти простъ?
Бѣлхата — тя е харенъ гостъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ (пѣе).

Нѣкога царъ живѣялъ,
Ималъ голѣма бѣлха.
И надъ нея лелѣялъ
Като надъ своя дъщеря;
Шивача си повика,
Шивачътъ нигомъ се яви:
„Мѣри й дрехи ти прилика,
И гащи направи!“

БРАНДЕРЪ.

Кажете още на шивача
До косъмъ вѣрно да крои;
По гащитѣ й гѣнки той да не провлача,
Ако желай глава му да стои.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Въ коприна и вѣвъ злато
 Бѣлхата заходи,
 Нагиздена богато,
 Съсь орденъ на гърди;
 Завчасъ министъръ става,
 Голѣма има тя звѣзда,
 И братята ѝ — право
 Въ двореца господа.
 Жени, мжже при двора
 Бѣда голѣма ги обзе;
 Царицата и всички нейни хора
 Ухапва тя, гризе, —
 Не смѣе никой да я цапне,
 Ни да я нарани.
 А нази нѣкой само да ни хапне,
 Ще цапнемъ и убиемъ мигомъ ний.

ХОРЪ (весело).

А нази нѣкой само да ни хапне,
 Ще цапнемъ и убиемъ мигомъ ний.

ФРОШЪ.

Ура! ура! тазъ харна бѣ!

ЗИБЕЛЬ.

Тѣй всѣка бѣлха да се поgreбе!

БРАНДЕРЪ.

Съсь тѣнки прѣсти я пипни.

АЛТМАЙЕРЪ.

Свобода, вино — вѣчни дни!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Изпилъ бихъ чаша вино въ честь на свободата,
Но по-добри да бѣха тукъ вината.

ЗИБЕЛЪ.

За втори пътъ пази си ти устата.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Не зная ще ли позволи кръчмаря,
А то, такива скъпни гости
Почерпилъ бихъ отъ нашия складъ за богъ да прости.

ЗИБЕЛЪ.

Я давай! Нека той на мене да се кара!

ФРОШЪ.

За хубавото вино — вамъ хвала!
Но само не вѣвъ мънички стъкла!
Че за да може да се слди,
Устата пълна трѣбва да ми бѣде.

АЛТМАЙЕРЪ (тихо).

Видѣтъ имъ ме за Рейнско подсѣти.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Я дайте свърделъ тукъ!

БРАНДЕРЪ.

Защо?

Ей тамо задъ вратата, ако щешъ и сто.
Че бѣвнѣтѣ нима ви сж нодъ посовѣтѣ?

МЕФИСТОФЕЛЪ (внима свърдела. На Фроша).

Какво ще пненѣ ти? Кажн!

— 108 —

ФРОШЪ.

Че какъ? Отъ всичко ли ви се пампра?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

На воля всѣки самъ да си избира.

АЛТМАЙЕРЪ (на Фроша).

Аха! Ти устни си отъ сега ближи!

ФРОШЪ,

Добрѣ. Отъ реинското азъ желая;
Отъ родното по-хубаво не зная.

МЕФИСТОФЕЛЪ

(Пробива на масата прѣдъ Фроша една дупка).
Я малко восѣкъ, да направя тапи.

АЛТМАЙЕРЪ.

Ахъ, туй знахарски сж долапи.

МЕФИСТОФЕЛЪ (на Брандера).

А ти?

БРАНДЕРЪ.

Шампанско ми се пий,
И нека буйно да кипи!

МЕФИСТОФЕЛЪ

(Пробива дупки съ свѣрдела; въ туй врѣме другитъ
направятъ восѣчни тапи и запущватъ дупкигъ).

БРАНДЕРЪ.

И чуждото да мразя всѣкога не мога,
Доброто често не е съ насъ.
Германецъ съ френецъ не живѣе въ слога,
Но виното имъ пий съсъ страсть.

— 109 —

ЗИБЕЛЬ.

(приближава се до него Мефистофель).
Не пия кисело, да си призная,
Отъ сладкото ми чаша дай!

МЕФИСТОФЕЛЬ (пробива).

Сегичка вино имашъ отъ Токай.

АЛТМАЙЕРЪ.

Не, драгий, азъ не ща да си играя!
Шегувате се само съ насъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Е! Е! Съ почтени гости като васъ
Шегата скжничка излѣзла би.
Кажки направо и на просто,
Съ какво вино да те нагостя?

АЛТМАЙЕРЪ

Съсь всѣко! Само врѣме не губи!
(Всичкигъ души сж пробити и задушени).

МЕФИСТОФЕЛЬ (съ чудновати жестове).

Грозюве на лоза,
Рогове на коза!
Виното сокъ е, дърво зърна,
Въ дървена маса — всички вина.
Въвъ природата дълбоко проникни!
Ето ти чудо — вѣра хвани.
Изтрѣсвай ташата и пий!

ВСИЧКИ.

(позваждатъ танигъ и всѣкому тече въ чашата
желаното вино).

О, хубавъ изворъ намъ кипи!

— 110 —

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Пази се, само вѣка не капи!

ВСИЧКИ (пѣятъ).

Катъ людоѣди насити ни,
Като хиляда свини!

МЕФИСТОФЕЛЪ (на Фауста).

Народътъ волень, вижъ го какъ гулий!

ФАУСТЪ.

Желалъ бихъ да си идемъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Почакай само, той ще се замай —
И скотството му ще да видимъ.

ЗИБЕЛЪ

(ше неопредѣлливо, вшото тече на земята и се
обръща на пламъкъ).

На помощъ! огънь! пѣкълътъ гори!

МЕФИСТОФЕЛЪ (като бае надъ огъня).

Стихио мила, ти се усмири!

(къмъ другитъ).

Това бѣ само капки огненъ димъ.

ЗИБЕЛЪ.

Какво? Я чакай, ще ти заплатимъ!

Съсъ насъ не биватъ тѣвъ игри.

ФРОШЪ.

За втори пѣтъ той нека се опита!

— 111 —

АЛТМАЙЕРЪ.

Я нека си върви, кждѣто ще!

ЗИБЕЛЬ.

Какъ щѣло? Той за нищо ни не счита,
И фокусъ тукъ прѣдъ нази завъртѣ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Млъкъ, дърта бѣво ти!

ЗИБЕЛЬ.

Мегла!

И още пѣкъ ни нагрубява той!

БРАНДЕРЪ.

Търпи! Ще падне харенъ бой.

АЛТМАЙЕРЪ

(изважда една тана отъ масата, пламъци го ударятъ).
Горѣ! горѣ!

ЗИБЕЛЬ.

Магесникъ!

Удри! Сждѣтъ не хваща за обѣсникъ.

(Изваждатъ пожеветъ си и се нахвърлятъ на
Мефистофеля).

МЕФИСТОФЕЛЬ (съ важни движения).

Лѣженъ образъ и слова,

Друго мѣсто и глава!

Да сте онова-това!

(Сипратъ се речеши и се гледатъ единъ другъ).

АЛТМАЙЕРЪ.

Кждѣ съмъ! дивенъ кжтъ!

— 112 —

ФРОШЪ.

Лозя! Не съмъ ли слѣпъ?

ЗИБЕЛЪ.

И грозде подъ носѣтъ!

БРАНДЕРЪ.

На тоя кичестъ хълмъ
Каква лоза! Какъвъ салкъмъ!
(Хвана Зибеля за носа. Другитъ правитъ ежцото
еднитъ на други и вдигатъ пожово).

МЕФИСТОФЕЛЪ (важно).

Магю, вechъ очи имъ отвържи!
И вижте какъ се дяволътъ шегува!
(Изчезва заедно съ Фауста, другитъ се отдръп-
ватъ еднитъ отъ другъ).

ЗИБЕЛЪ.

Шо?

АЛТМАЙЕРЪ.

Какъ?

ФРОШЪ.

Носѣтъ ти, ми се струва!

БРАНДЕРЪ (на Зибеля).

А твоя моята ржка държи!

АЛТМАЙЕРЪ.

Такъвъ бодежъ по всичкитъ ми стави!
Подайте стола! Нѣщо ме задави.

ФРОШЪ.

Кажете ми, какво ли стана?

ЗИБЕЛЪ.

Кждѣ е? Само да го хвана,
Отъ тоя свѣтъ ще го прѣмахна!

— 114 —

АЛТМАЙЕРЪ.

Видѣхъ го самъ, какъ бѣчва яхна,
Избѣга прѣзъ прати така, —
Олово ми тежатъ крака.

(Обръща се къмъ масата).

Я! виното дали прѣстана?

ЗИБЕЛЬ.

Лъжа, измама и шега!

ФРОШЪ.

Но вино ний не пихме ли сега?

БРАНДЕРЪ.

А гроздето? А послѣ пѣкъ носа?

АЛТМАЙЕРЪ.

Иди сега, не вѣрвай въ чудеса!

Кухня на вѣщицата.

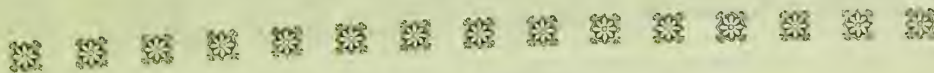
Надъ огня, въ едно ниско огнище, голѣмъ котелъ. Въ парата се показватъ разни образи. Една маймуна седи при котела и бърка въ него, като гледа да не прѣкпни. Маймунѣтъ съ малкитѣ седи тамъ и се грѣе. Стѣни и таванъ сѣ украсени съ най-чудновата магическа покъщнина.

Фаустъ. Мефистофель.

ФАУСТЪ.

М агинтѣ сѣ менъ опротивѣли;
И съ тие глупости азъ ще ли
Да оздравѣя отъ проклетий бясъ?
Отъ тази ли баба помощъ ще да прося?
Чрѣзъ тѣзъ котли ли триесетъ години азъ
На своя грѣбъ ще по-малко да нося?
Тежко ми, ако нѣмашъ други пѣтъ!

Надеждата отъ мене вѣчь избяга.
Възвишенъ духъ или природа блага
Не ше ли друга билка да родѣтъ?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Да, друже, мждри каза ти слова!
За да се подмладишъ, и други срѣдства има;
Но трѣбва друга книга да се взима,
Да се разтвори чудната глава.

ФАУСТЪ.

Да зная искамъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Този цѣръ е безъ пари,
Безъ лѣкари и безъ магия. Ето,
Веднага тичай на полето,
Копай земята и ори,
И себе, и ума си затвори
Въ единъ съвсѣмъ закритъ и тѣсенъ трапъ,
Храни се само съ соль и хлябъ,
Живѣй съ добитъка — добитъкъ, и нехай,
Ако самичъкъ нивата си наторишъ;
Това е най-доброто срѣдство, знай,
Осѣмдесетъ години да се подмладишъ.

ФАУСТЪ.

Не съмъ навикналъ на това; и нѣма
Мотиката въ ржка да взема;
Такъвъ животъ за менъ се не годи.

МЕФИСТОФЕЛЪ

Тогази при вѣщницата иди!

ФАУСТЪ.

Защо пъкъ тъкмо тая дѣрта врачка?
Не можешъ ли приготви ти балсамъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Каква е хубава играчка!
По-харно хиляди мостове бихъ пострбилъ самъ!
Не ще помогнатъ салъ искуства и наука,
Търпѣние се иска тука.
Години тихий умъ въвъ работа търпи,
И само врѣме нѣжний плодъ ще укрѣпи.
А всичко, що се иска за това, —
Нѣща безкрайно странни, —
Измисли мойта дяволска глава,
Но дяволътъ не може самъ да се захване.

(Съглежда животнигъ).

Я колко мили твари, вижъ сега!
Това слугиня, този пъкъ слуга.

(Къмъ животнигъ).

А госпожата виждѣ ли ще намѣря?

ЖИВОТНИГЪ.

На вечеря
Прѣзь кумша
Тя замина!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А до кога се тя на вѣйка рѣе?

ЖИВОТНИГЪ.

Долѣто огънь лапятѣ ни грѣе.

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Е, какъ нампиранъ тѣзъ животинъ?

ФАУСТЪ.

По-грозно нѣщо нивга не видѣхъ!

— 118 —

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Не, разговори съ тѣхъ,
За мене сж отъ всичко по-охотни.
(На животнитѣ).

Кажете ми, проклети вий дѣчица,
Защо ли бъркате тази каша тамъ?

ЖИВОТНИТЪ.

Ний готвимъ рѣдка просешка чорбица.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Тогазъ ще наидете пазаръ голѣмъ.

МАЙМУНЪТЪ

(приблѣжава се до Мефистофеля и се умилква
около него).

О, зара тури,
Богатъ ме стори,
И много да взимамъ!
Азъ съмъ сиромасъ,
Съ парици да бяхъ,
И умъ щѣхъ да имамъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Маймунътъ прѣблаженъ би билъ,
На томбола и той да би сложилъ.
(Малкиятъ маймуничета прѣзъ всичкото това време
играятъ съ една голѣма топка и я изтъркалятъ
напрѣдъ).

МАЙМУНЪТЪ.

Свѣтътъ лети,
И се върти
Нагорѣ-надолу!
Стъкло звъни!
И се ломи,
И кухъ е той отдолу.

Въвъ блѣсъкъ сѣй,
И все играй.
Азъ живъ съмъ още.
Мое дѣте,
За тебъ не е —
Ще идешъ въ гробни ноци.
Отъ прѣстъ е той —
И црепки слой!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А туй ситѣ?

МАЙМУНЪТЪ (свалия го).

Крадитѣ то
Показва ни веднага.

(Отива при маймуната и я кара да гледа прѣзъ него).

Прѣзъ него погледни!
Крадеца ти хвани,
Не бива той да бяга!

МЕФИСТОФЕЛЬ (приближава се до огъня).

А туй гърне?

МАЙМУНЪТЪ и МАЙМУНАТА.

Туй глупаво гърне!
Не знае туй гърне!
Не знае той котела!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Какви сте груби вий!

МАЙМУНЪТЪ.

Опашка свий,
И сѣдай на постеля.
(Накарава Мефистофеля да седне).

ФАУСТЪ.

(Прѣзъ всичкото врѣме стои прѣдъ огледалото, ту се приближи, ту се отдалечи отъ него).

Що виждамъ азъ? Какъвъ небесенъ ликъ
 Въвъ туй вълшебно огледало свѣти?
 Любовь, дари ми ти най-бързото си отъ крилѣтъ,
 При нея заведи ме още въ тоя мигъ! —
 До нея по-близо се осмѣля —
 Но виждамъ я като въ мъгла! —
 Най-дивната отъ всичкитѣ жени!
 Нима наистина жената тѣй плѣни?
 Нима въвъ тѣзъ прострѣни стави млади
 Се криятъ всичкитѣ божествени наслади?
 И туй го има на земята тука?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Разбира се, когато нѣкой богъ шесть дена се нече,
 И въ края самъ на себе браво си рече,
 Ще бѣде сигурно съ добра сполука.
 За днеска само се нагледай ти!
 Таквози либенце за тебъ ще взема!
 Блаженъ, кого сѣдба таквази сполети —
 Като невѣста нея въ къщи да приема.

(Фаустъ гледа все въ огледалото. Мефистофель се върти на седалището си, играе съ духалото и продължава да говори).

Седж си тука като царъ на трона;
 Ей скиптра, липсва още и корона.

ЖИВОТНИТЪ,

(които прѣзъ всичкото врѣме правятъ чудновати дѣйствия едно прѣзъ друго, донасятъ на Мефистофели една корона съ голъвъ кръстѣкъ).

О, не ставай такъвъ!
 Съсъ потъ и съсъ кръвъ

Короната лѣпи ми!

(Нескопосно държатъ короната и я слуватъ на двѣ половини, съ които подкачатъ наоколо).

Ахъ, какво ще сторимъ?
Видимъ и говоримъ,
И правиме рими —

ФАУСТЪ (срѣщу огледалото).

Горко ми! полудѣхъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ (като показва на животнитѣ).

Сега и моята глава се вече заплете.

ЖИВОТНИТЪ.

И въ часъ щастливъ,
И въ часъ учтивъ —
И мисль ще засвѣти!

ФАУСТЪ (както горѣ).

Въ гърди ми пламъкътъ играй!
Веднага възъ отъ тоя кътъ проклети!

МЕФИСТОФЕЛЬ (въ горното положение).

Поне ще трѣбва да имъ се признай,
Че сж все искрени поети.

(Котелтъ, който маймуната бѣ занемарила до сега, захваща да прѣлпва; явива се голѣмъ пламъкъ, който удри изъ кумппа. Въ лицѣта е слиза презъ пламъка съ ужасенъ вѣскъ).

ВЪЩИЦАТА.

Ау! Ау! Ау! Ау!
Ти мръсна тварь! Проклета мяу!

Прѣтече котелтъ, менъ изгори!
Проклета тварь, умри!

(Като съглежда Фауста и Мефистофели).

Що има тукъ?
Кои сте тукъ?
Що щете вий?
Отдѣ? Какви?
О, адски пламъ
Въ сърдцето вамъ!

(Връква съ лъжицата въ котела и прѣка съ
огънь Фауста, Мефистофели и животинтъ. Животинтъ
квичтъ).

МЕФИСТОФЕЛЪ

(обръща духалото и удря съ дръжката стъкла и
гърнето).

Чупи! Цѣпи!
Ей, каша пий,
Ей ти стъкла!
Катъ играла,
Ей тактъ, ти лешъ,
На тозъ брътвежъ!

(Въщицата се отрѣзва съ злоба и ужасъ).

Позна ли ме ти, чумо? позна ли, красто,
Ти твоя царь и твоя господарь?
И тебъ и твоитѣ звѣрчета тукъ на място
Разбивамъ азъ съ единъ ударъ!
Прѣдъ тоя плащъ червенъ ти нѣмашъ вече страхъ?
Пѣтлѣвитѣ пера не ги ли знаешъ?
Това лице въ калпакъ ли азъ го свряхъ?
Или нѣкъ самъ да ти се назовя желаешъ?

ВЪЩИЦАТА.

За грубий поздравъ ми прости!
Копито конско що ти не тупти?
Кждѣ сж двѣтѣ твои врани отлетѣли?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За тоя нѣтъ оставамъ тѣй да мнѣ;
 Че има нѣколко години,
 Откакъ не сме се ниѣ видѣли.
 Културата, която цѣлѣнъ свѣтъ покрѣ,
 И дивола можа да покори:
 И сѣверниятъ призракъ нѣма вече сега,
 Не вижданиѣ ни опашка, ни покти, ни рога.
 Да, жалъ ме е за кривия мой кракъ.
 Но за прѣдъ хора той е лошава знакъ.
 Затуй отдавна си съ лѣжливи служа азъ обувки,
 Катъ младшѣ копѣта съсъ прѣструвки.

ВЪЩИЦАТА (играе).

У мене умъ и разумъ вече не останѣ,
 Щомъ видѣхъ пакъ тукъ моя Сатана!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Туй име, жено, — остави го на страна!

ВЪЩИЦАТА.

Защо? какво ви е сторѣло то?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отдавна е то стара басня;
 Но хората не сж на по-добро:
 Отъ злиа въ злитѣ ви сждбата тласна,
 Зови ме господинъ Баронъ, и стига туй;
 И азъ съмъ кавалеръ катъ венчки кавалери.
 Не се съмнѣвай, че съмъ благороденъ, чуй!
 Ей на: такъвъ се гербъ за менъ намѣри.

(Прави едно неприлично движение).

ВЪЩИЦАТА (се емѣ съ все сила .
Ха! Ха! Това на твойтъ маниери мяза!
Ей дивола у тебъ се пакъ показа!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Приятелю, добръ да поминешъ ти това!
Съ вѣщци тѣй излѣ щепъ на глава.

ВЪЩИЦАТА.

Кажете, господа, какво ви трѣбва вамъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Едно стъкло отъ оня нангъ балсамъ!
Но тозъ, отдавна що си го варила:
Годинитѣ му давагъ двоина сила.

ВЪЩИЦАТА.

И отъ сърдце! Нѣ ви едно стъкло,
Съсъ него често мокря мосто гърло;
Туй питие съвсѣмъ вечъ не вои,
Едно стъкло отъ мене вии земете.
Тихо. Но то я, ако не приготвешъ го изнии,
Не ще живѣе ни минутка клетнии.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Това е мой добръ приятель, нека му спори;
Отъ твоята кухня най-доброто тека вземе.
Чиргаи кража, словага говори,
И дай му пълна чаша, доръ е врѣме!

ВЪЩИЦАТА.

Съ чу цоваши дивкеша, пачървара единъ кракъ
и патура въ него странии пѣца! Въ туй врѣме
сталага заклинивать, бачинъ зружеть и се обра-
дува концертъ. Иселъ ти донае една голъма
книга, туря въ крага манушеть, вочто ѿ елу-
жатъ де положка и тирагъ фекшеть. Книга на
Фауста да оде при шей!

ФАУСТЪ (на Мефистофеля).

Кажы ми ты, отъ туй какво ли ще излѣзне?
Тѣзъ глупости, тѣзъ кълчения бѣсни,
Това измами подли ще да сж,
Познавамъ ги, отъ тѣхъ се азъ гнусж.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Простакъ! Това е само за играчка.
Не бивай винагы тѣй строгъ!
Ней трѣбва нѣкой фокусъ, катъ на врачка,
За да подѣйствува на тебе той сокъ.

(Накарва фауста да влѣзне въ крмга).

ВЪЩИЦАТА

(съ голѣмъ възторгъ почва да декламира изъ книгата).

Ти слушай, разбери!
Едного десеть стори,
И двѣгъ да се скрий,
Тритъ да приравнишъ,
Тѣй ще забогатишъ.
Четиритъ — безъ тѣхъ.
И отъ шестъ и отъ петъ,
По мой вѣщйчий редъ,
Ти седъмъ и осъмъ дай!
И до ще харенъ край.
И деветъ е едно,
А десеть — ни едно.
Това е нашето едно по едно!

ФАУСТЪ.

Азъ мисля, старата бѣлнува.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

О не, тя още има да врачува;

Азъ знамъ, тази книга цѣла пѣй така.
Праховахъ съ нея доста време.
Противоречието — тайнствено е то, кога
Е свършено — за умни и серсеми.
Искусството е старо и е ново, друже мой:
Било е тъй отъ памти вѣка,
Намѣсто истина да сѣятъ въвъ човѣка,
Чрѣзъ три и чрѣзъ едно, едно и три — лъжи безъ брой!
Тѣй бѣбрятъ тѣ и учатъ тѣй на мира!
И кой ще седне грижа за глупцигѣ да бере?
Човѣкѣтъ вѣрва често тѣй, безъ да разбира,
Сѣ щѣло то съвсѣмъ безъ смисълъ да не е.

ВЪЩИЦАТА (продължава).

Прѣвисшата поука
Отъ всѣкоя наука
Е скрита зарадъ цѣлий святъ!
А който не желае,
Той само ще познае —
Безъ грижи и безъ ядъ.

ФАУСТЪ.

Какви ни глупости тя изговори?
Глава ми сѣкашъ се разпори.
Като да чувамъ хоровъ стонъ
Отъ всѣкакви глупаци милионъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Я стига, стига, майсторска Севило!
Даи твоето питие вече прѣпърлило
Тазъ чаша доръ до край!

То за приятеля ми нѣма да е тѣй опасно;
Човѣкъ е той, що много знай,
Изпилъ е питие — и още по-ужасно.

ВЪЩИЦАТА

(съ много забикалки, палива питието въ една чаша; щомъ и донпра до уста, показва се слабъ пламъкъ).

Е, гълтай, скоро! Не лести!
Сърдце си мигомъ съ радость ще да опоишь.
Съсь дявола си всѣвга ти и ти,
Отъ тоя пламъкъ ли ще се боишь?

(Въщцата разваля кръга. Фаустъ излиза отъ него).

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ха, скоро въгъ! не бива да се бавишь!

ВЪЩИЦАТА.

Даю те питието подмлади!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на въщцата).

И ако имашъ нѣщо съ менъ да правишь,
То само прѣзь Валпурги ти ми обади.

ВЪЩИЦАТА.

Нá, тая нѣсенъ! ти сегисъ-тогисъ я пѣй,
Ще найдешъ по-силна облага.

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Ела, сега да бѣгаме веднага,
Тебъ трѣбва прѣсенъ въздухъ да повѣй,
Та силата отвжтрѣ и отвѣнка да проникне.

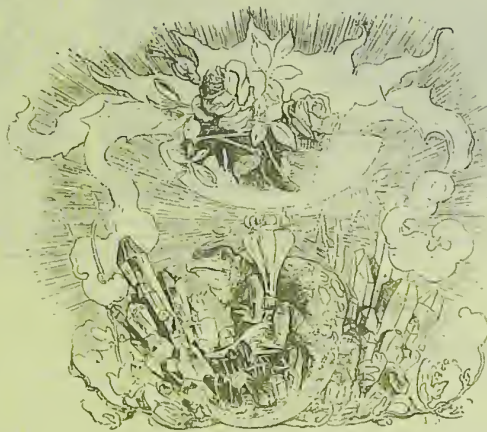
Тѣло ти нека на разходка да навикне.
И скоро ще усѣтишъ съ радостъ въввѣ сърдне
Какъ Купидонъ си припка, прѣпка съсъ крилце.

ФАУСТЪ.

За мигъ въ туй огледало да назърна!
О, колко дивна бѣше женската снага!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не! Образецъ на всичкитѣ жени — сега —
Тѣй, жива ти ще можешъ я прѣгърна.
(Тихо). Съ туй чудно питие въввѣ твойтъ стави,
Като Елена всѣка баба тебѣ ще се прави.

Улица.

Фаустъ. Милава Маргарита.

ФАУСТЪ.

О, мога ли, госпожице прѣкрасна,
Да дойда съ вази до дома?

МАРГАРИТА.

Не съмъ госпожица, не съмъ прѣкрасна.

Ще мога да си ида и сама.

(Отдърива се и си отива).

— 131 —

ФАУСТЪ.

Ей Богу, хубава мома!
До днесъ не съмъ видѣлъ подобна.
Върви тѣй честна, стѣпки ѝ смирени —
И пакъ ми тя изглежда малко зловна.
Тѣзъ бузи снѣжни, устнитѣ червени —
Ще помня доръ ме скрий тѣмата гробна!
И какъ наведе тя лице,
Западна ми дълбоко на сърдце;
А какъ на клѣсо ме отсѣче —
Туй бѣ самата прѣлестъ вече!

Иде Мефистофель.

ФАУСТЪ.

Я чуй, това момиче доведи ми ти.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Кое?

ФАУСТЪ.

Ей на, сега край менъ вървѣше.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

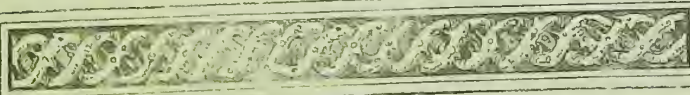
А, туй? При своя попъ тя бѣше.
Той всички грѣхове ѝ опрости.
Подъ изповѣдний столъ се ази сврѣхъ.
Създание съвсѣмъ безъ грѣхъ!
За нищичко на изповѣдь се то вѣсти.
Не мога нищо съ нея да направя.

ФАУСТЪ.

Но четириайсеттѣ пали минава!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Приказвашъ като пѣкой хайта днесъ.
Отъ всѣко цвѣте иска той да вземе; —

За него нѣма съвѣсть, нѣма честь,
Коя не би могла да се отнеме.
Но всѣкога не му върви.

ФАУСТЪ.

Ти, господинъ магистре мой почтений,
На мира честь и съвѣсть остави,
Какво ти казвамъ, туй прави:
Не ми ли доведешъ момата
Прѣзъ тая нощъ въвъ моитѣ обята, —
Съсъ тебе въ полунощъ сме раздѣлени.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не мислите, що може и що не.
Че трѣбватъ ми двѣ седмици поне,
За да се срѣщна съ нея само.

ФАУСТЪ.

Да имахъ седмь часа мира азъ,
Не би ми трѣбвалъ дяволътъ тогазъ,
Такова ангелче за да примамя.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Като французинъ всичко той прѣкосва.
Но, моля ви, недѣйте се ядосва.
Що полза отъ наслада наведнѣжъ?
Не е ли по-добрѣ човѣкъ да гони,
Да тича вредъ наширъ, надлъжъ,
И да изгълни всичкигѣ закони:
Тазъ кукличка ту пустие, ту я хване,
Тѣй както учатъ чуждитѣ романи?

ФАУСТЪ.

За апетитъ — азъ имамъ и сега.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тогавъ, казвамъ ти, и безъ шегъ:
Каквото щешъ, туй хубаво дѣте

Не може бърже да се уplete.
 Не се прѣвзима то съсъ буря,
 А примка трѣбва да му туря.

ФАУСТЪ.

Отъ тоя ангелъ нѣщо донеси!
 При нейното легло ме заведи!
 Приврѣзка нѣкаква или коси —
 Да сложа азъ на пламнали гърди!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За да се увѣришъ, на твоята страсть
 Покорно че ще служа азъ,
 Нито минутка нѣма да се мая —
 Ти още днеска въ нейната си стая.

ФАУСТЪ.

И ще я видя? Ще я имамъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не!

При нѣкоя съсъдка ще е тя,
 Но самъ-самичкъ ти, поне
 Ще можешъ да изпиташъ сладостъта
 На въздуха, що диша тя.

ФАУСТЪ.

Да трѣгнемъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Нека здрачь свѣта покрый.

ФАУСТЪ.

Ти гледай нѣщо за подаръкъ намѣри. (Отива сп).

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Подаръкъ изведнѣжъ? Добрѣ той ще захване!
 И доста хубави мѣста азъ знамъ,
 Тѣ криятъ все по нѣкое имане,
 Да ида малко да поровя тамъ. (Отива сп).

Не може бърже да се уplete.
 Не се прѣвзима то съсъ буря,
 А примка трѣбва да му туря.

ФАУСТЪ.

Отъ тоя ангелъ нѣщо донеси!
 При нейното легло ме заведи!
 Приврѣзка нѣкаква или коси —
 Да сложа азъ на пламнали гърди!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За да се увѣришъ, на твоята страсть
 Покорно че ще служа азъ,
 Нито минутка нѣма да се мая —
 Ти още днеска въ нейната си стая.

ФАУСТЪ.

И ще я видя? Ще я имамъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не!

При нѣкоя съсъдка ще е тя,
 Но самъ-самичкъ ти, поне
 Ще можешъ да изпиташъ сладостъта
 На въздуха, що диша тя.

ФАУСТЪ.

Да трѣгнемъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Нека здрачь свѣта покрый.

ФАУСТЪ.

Ти гледай нѣщо за подаръкъ намѣри. (Отива сп).

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Подаръкъ изведнѣжъ? Добрѣ той ще захване!
 И доста хубави мѣста азъ знамъ,
 Тѣ криятъ все по нѣкое имане,
 Да ида малко да поровя тамъ. (Отива сп).

Вечеръ.

Мална чиста стая.

Маргарита, плете си косата.

МАРГАРИТА.

Какво бихъ дала азъ, да знаехъ салъ,
Кой бѣше днеска господинтъ смялъ!
Такъвъ напетъ, измѣренъ ходъ —
Ще е отъ нѣкой знатенъ родъ.
Туй можехъ да чета въ очи му,
И по обноскитѣ — личи му! (Пзлиза).

Мефистофель. Фаустъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Влѣзъ тихичко, полека, влѣзъ!

ФАУСТЪ.

Ти самъ ме остави, излѣзь!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

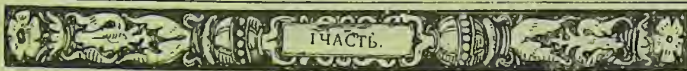
Такава чистота и редъ! (Отива си).

ФАУСТЪ (самъ).

Вечеренъ сладкъ здрачъ, привѣтъ,
Ти който въ тазъ светиня грѣешъ!
Любовъ, въ сърдце ми пакъ пламни,
Въ надежди росни салъ ти крѣенъ! —
Какъ диша тишината тукъ отвредъ
Лхъ отъ безгрижни мирни дни
Каква обилностъ въ тазъ сиромашия!
Какво блаженство вѣвъ таквазъ килия!

(Тръшва се на коженни столъ до леглото).

О, приеми и менъ ти, който си държалъ
Дѣди въ обиятия си свещени!
Ахъ, не единъ пжтъ тоя старъ столъ е видялъ
Около себе си дѣчица рой засмѣни!
Кой знай, и мойта мила, може би,
Допирала е устица червени
До блѣдната ржка на своя дядо.
Усъщамъ твоя духъ, дѣвойче младо,
Навредъ духътъ на редъ и чистота шипи.
Опжтва я и учи той грижливо
Да чисти вредомъ, маси да покрива,
Постланата съсъ пѣськъ стая да мѣте.
О, миличка ржка, о, ангелско дѣте!
Колибата на рай чрѣзь тебе става.
А тукъ! (Длга завѣсата надъ леглото).
Какъвъ ме сладкъ трепетъ обладава!
Стоялъ бихъ тука цѣли часове.

Природо, тукъ прѣчистий ангелъ ти създаде,
 Отъ тебъ лелѣянъ въ леки блѣнове;
 Заспи ли тя, гърди ѝ млади
 Изпълвашъ ти съсъ жизненъ жаръ;
 И отъ свещения си станъ извади
 Небесний дивенъ даръ.

А ти! Защо се тука ти намѣри?
 О, какъ съмъ трогнатъ азъ отъ глѣбини!
 Шо търся тукъ? Сърдце ми шо трепери?
 Триклетий Фаусте, ти какъ се измѣни!

Отъ нѣкаква магия ли се тукъ обвивамъ?
 Грждѣта ми за наслади салъ горя —
 А ей въ мечти любовни се разливамъ!
 На всѣки лѣхъ дали не сме игра?

И ако влѣзне тя вѣвъ тоя мигъ —
 Какъ тежко билъ би твоятъ грѣхъ наказанъ!
 Катъ червей — а до днесъ злодѣй велниъ —
 Подъ нейнитѣ крака би легналъ смазанъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Я бързай! сто я отдолу, иде.

ФАУСТЪ.

Въгъ! Вънъ! Око ми нивга нѣма да я види!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Донесохъ тая тежичка кутия —
 Отъ други влехъ я домъ — отъ по-богатъ.
 Въ това долапче салъ тури я.
 Кълнѣхъ ти се, зави ще ѝ се святъ.

Напълнихъ я съ такива игралца,
Съсъ тѣхъ и друга лесно се уплита,
Игра си е игра, дѣца сж все дѣца.

ФАУСТЪ.

Не знамъ, дали да ги —

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Той още пита?

Ще пазишъ тѣхъ за себе, може би?
Тогазъ ти, сребролюбецъ, не губи
Напраздно драгоцѣнното ми врѣме,
И менъ освободи отъ тежко брѣме.
Надѣвамъ се, не си скжперникъ ти.
Глава си бѣхтя азъ, ржцѣ си вия —
Я вѣнъ! лети! лети! —
За тебе само да добия
Туй дивно хубаво дѣте —
Я вѣнъ! недѣй така! —
А той стои, като кога се кани
Да влѣзне въ класъ да зачете;
Прѣдъ него сѣкашъ живи сбрани
И физика и метафизика!
Я бѣжъ! не стой така! (Отлива си).

Влиза Маргарита съ лампа.

МАРГАРИТА.

Тѣй душно, тежко тука — сѣкашъ пещъ!

(Отваря прозореца).

А пѣкъ сѣвсѣмъ не е тѣй топло вѣнъ.
Какво ми е, не зная; катъ на сънь...
Дано се върне мама у дома.
Пѣлзи ми трепетъ по снага зловѣщъ...
Каква страхлива, глупава мома!

(Сѣблпча се и пѣе).

Живѣлъ е въввѣ Тула нѣкога царь,
Билъ вѣренъ на своята мила;
Кога да умира, на скжпий другарь
Тя златна му чаша дарила.

Отъ драго по-драго тазъ чаша цѣнилъ,
На всѣки я пиръ той изпивалъ;
И всѣки пѣтъ, щомъ е отъ чашата пилъ,
Горещи е съли проливалъ.

Когато уречений день му насталь,
Корона и царство богато
На своя обиченъ наслѣдникъ прѣдалъ —
Не далъ само чашата злата.

На царска разкошна трапеза седи,
И околъ му ѳтборъ юнаци,
Въввѣ стария замъкъ отъ славни дѣди,
На вишни крайморски чардаци.

И ето изправя се старецътъ тамъ,
Съсъ горестъ дълбока въ гждитѣ,
Изпива послѣдния жизнененъ пламъ,
И чашата хвърля въ вълнитѣ.

И гледа какъ бърже тя пада, какъ пий —
Какъ тъне въввѣ бездна стихийна;
Очитѣ си морни завѣки склопи,
И нивга вечъ капка не пийна.

(Отваря скрина, за да сложи дрехитѣ си и
съглежда кутийката).

Тазъ хубава кутийка пѣкъ отдѣ я?
Нали заключихъ скрина азъ сама!
Да, чудно! Че какво ли има въ нея?
Оставилъ я е нѣкой у дома,

А майка ми пари ще му е дала.
 А, ей едно ключе виси.
 Ще я отвори! Боже въ небеси!
 Какво е туй? Не съмъ видяла
 Такова нѣщо азъ до днешенъ день,
 И господарка съ тоя накитъ скжпоцѣнъ
 На връхъ великдень може се обкича.
 Верижката дали ще ми прилича?
 И всичко туй чие ли ще да е?

(Накитва се и застава прѣдъ огледалото).

Да бѣха мои тѣзи обѣтци поне!
 На, друго е кога си прѣмѣнена.
 Какво ти струва хубава снага,
 Не си ли скжпо нагиздена!
 И хубаво и дивно! А сега
 Отъ жалость ще те хвалятъ всички —
 Но само златото обичатъ,
 По злато само тичатъ.
 Ахъ, ний, горкички!

Разходка.

(Фаустъ се разходва замисленъ. При него иде Мефистофельъ).

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отригната любовъ, о, адска тъмнина!
Не зная вече съ какво ли още да кълна!

— 142 —

ФАУСТЪ.

Какво е? Що си побѣснялъ?
До днесъ таквъоъ лице не знамъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тозъ часъ се бнхъ на дявола прѣдалъ,
Ако не бѣхъ азъ дяволъ самъ!

ФАУСТЪ.

Въвъ мозъка ти нѣщо да не става?
Или така, това те забавлява?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Вижъ, накита, за Гретхенъ що го бѣхъ занелъ,
Веднага нѣкой попъ за черквата го взелъ!
Щомъ майката съгледа хубава кутия,
Незнаенъ страхъ смути я.
Подушва тѣй добръ!
Молитвеника не оставя,
И лесно може тя да разбере
Кое е грѣшно и кое е право. —
И въ накита съзира,
Че въ него благословъ не се намира.
Дѣте, извиква, чуждъ имотъ
Душа погубва и животъ.
На Богородица ний да го посветимъ,
Съ лжчи небесни ще се озаримъ.
Изкривва устни Маргарита:
„На даренъ конь за зжби се не пита.
И Бога все не ще да е забравилъ
Тозъ, който тукъ го е оставилъ“.
А майката повиква попъ тогасъ.
И той го видѣ, и завчасъ
Отъ радость трепна самъ.

И рече: „Какъ добръ ви Богъ научи!
Тозъ, който се отрича, ще сполучи.
На черквата стомахътъ е голѣмъ.
Поглъщалъ е земи той цѣли —
И никогажъ не е прѣялъ;
На черквата стомахътъ салъ
Ще може чуждъ имотъ да смели“.

ФАУСТЪ.

Така яджтъ отвѣка и на всждъ —
Евреинъ, черква или нѣкой царъ ще бжде.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А послѣ гривни, прѣстени прибира,
Като че гжбички събира;
Благодари имъ малко-много,
Торба съсъ орѣхи си сѣкашъ взе,
Награда обѣща отъ Бога —
Отъ туй небесна радостъ ги обзе.

ФАУСТЪ.

А Гретхенъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тя нажалена седи,
Съмнѣния терзаятъ ѝ гърди,
За накита си мисли само,
И кой ли го донесе тамо.

ФАУСТЪ.

И менъ измжчва пейната тжга.
Другъ накитъ да намѣришъ ей сега!
Че първиятъ не бѣше бозна що.

— 14 —

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За господина е играчка то.

ФАУСТЪ

За мойта заповѣдъ се ти грижи.
Съсѣ нейната съсѣдка се сближи.
Не бивай, дяволъ, стегнатъ като мразъ —
Отъ тебе искамъ новъ подаръкъ азъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отъ все сърдце ви слушамъ, господарю!
(Фаустъ си отива).

МЕФИСТОФЕЛЬ (самъ).

Ей тъй, глупакътъ влюбенъ ти събари
И мѣсеца и слънце и звѣзди,
На свойта мила за да угоди.

Въ кжщата на съедката.

МАРТА (сама).

О ть Бога мжжъ ми нека е простешъ,
Не стори той добръ съсь менъ.
По цѣлий свѣтъ самичкъ се зарѣй,
Жена си пкъсь зарѣзва да чернѣй.
Не съмъ го нивга, никога мжчила,
Кълня се, отъ сърдце съмъ го любила (плаче).

И, може би, умрѣлъ е нѣгдѣ въ пѣтъ . . .
 Да имахъ само записка за смъртъ !
 Иде Маргарита.

МАРГАРИТА.

Госпожо Марто !

МАРТА.

Гретенце, какво ?

МАРГАРИТА.

Едвамъ дойдохъ, снагата ми трепери ;
 Една кутийка друга се намъри
 Въвъ моя скринь отъ елхово дърво.
 И вжтрѣ накитъ нигдѣ непознатъ,
 Отъ първий много по-богатъ.

МАРТА.

Сега отъ майка си го вече скрий,
 На попа пакъ тя ще го подари.

МАРГАРИТА.

Салъ поглѣдни, я вижъ ти тоя даръ !

МАРТА (като я накичва).

О, ти щастлива, мила тварь !

МАРГАРИТА.

Уви, не мога съ него да излѣзна,
 Нито пъкъ въ черквата да влѣзна.

МАРТА.

Ти идвай честичко насамъ,
 И тайно скжшии накитъ надѣни ;
 Прѣдъ огледалото насамъ-натамъ,
 Тѣй ще се радваме самички ни.

Ще се намѣри день, ще дойде часъ —
Ще да те види и свѣтътъ тогасъ.
Герданъ, па послѣ обѣщитѣ на уши —
И майка ти съсъ пѣщо ще се утѣши.

МАРГАРИТА.

Да знаехъ гѣзь кутни кой оставя!
Тукъ работата май не ще е права.
(Хлопа се).

МАРГАРИТА.

Ахъ Боже! майка ми е! ето, гледай...

МАРТА.

(Подига завѣсата и гледа навънъ).
Не, пѣкой господинъ е. — Заповѣдай!
Валза Мефистофель.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Покорно моля да ме извините,
Че влизамъ тѣй свободно тукъ при васъ.
За Марта Швердлайнъ ще попитамъ азъ.

МАРТА.

Да, тукъ. Шо има да ми съобщите?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Това ми стига. Вече ви познавамъ.
Голѣма гостенка е тукъ дошла.
Простете ми, че ви смущавамъ.
Слѣдъ пладнѣ пакъ ще да се осмѣля.

МАРТА.

Я, този господинъ те уприлича
На пѣкой отъ знатнитѣ мои.

МАРГАРИТА.

Но азъ съмъ клето младичко момиче.
Добриятъ господинъ се тъй глуми.
И пръстени, и обѣтци не сж на менъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Ахъ, азъ не гледамъ само накита безцѣнъ.
Такава прѣлестъ, погледъ — остъръ ножъ
Щастливъ съмъ, че ще поостана оцъ.

МАРТА.

Що носите? Желая отъ душа . . .

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Да имахъ съ нѣщо да ви утѣша!
Но вѣрвамъ азъ, не ще излѣзна кривъ:
Отъ мжжъ ви поздравъ — и не е вечъ живъ.

МАРТА

Не е ли живъ? О, клетий сиромаяхъ!
Мжжъ ми умрѣлъ! О, ази полудяхъ!

МАРГАРИТА.

Ахъ, мила, тъй не падай въвъ несвѣсть!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

И чуйте мойта жална вѣсть:

МАРГАРИТА.

О, никога не бихъ се азъ влюбила,
Таквазъ раздѣла би ме погубила.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Тжга слѣдъ радостъ, радостъ слѣдъ тжга се гони.

МАРТА.

Какъ свърши той, я разкажи.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Погребень въ Падуа лежи
При свети Антоний;
Подъ вѣчна сѣнка си почива,
Земя свѣщенна го покрива.

МАРТА.

Не ви ли даде нѣщо-друго той?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

О, да — една молба и тежка и голѣма:
До триста панихиди за упокой.
А въ джобове ми нищо нѣма.

МАРТА.

Какво? Ни спомень, ни портретъ?
Послѣдниятъ работникъ носи
По пѣкой споменецъ навредъ,
И да гладува и да проси!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Madame, азъ съжалявамъ отъ сърдце;
Пари не спираха му се въ ржицѣ.
За грѣшкитѣ се той разкая,
И самъ сѣдбата си окая.

МАРГАРИТА.

Ахъ, Господи, какъвъ бѣднякъ!
Отъ менъ молитва не една ще се чете.

МЕФИСТОФЕЛЬ (къмъ Маргарита).

Вий можете да стѣпите веднага въ бракъ.
Такъво хубаво и мличко дѣте!

МАРТА.

А, не! Тѣй бърже то не става тукъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Любовникъ нѣкой, щомъ не щепъ съпругъ.
Блаженъ е всѣки, който има
Въ обятия такава тварь любима.

МАРГАРИТА.

По насъ такъвъ обичай се не знай.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Обичай или не — ще се намѣри край.

МАРТА.

Разказвайте !

МЕФИСТОФЕЛЬ.

На смъртний одъръ той лежеше.
Не бѣ отъ смѣтъ, изгнила слама бѣше ;
Но пакъ катъ християнинъ той умря.
Че има много дългове, призна си.
Какъ, викна той, сждбата съ менъ се подигра!
Зарѣзахъ занаята и жена си —
Ахъ, споменътъ сърдието ми терзай —
Да би ми само тя простила !

МАРТА (съ плачъ).

Добриятъ мжжъ, не съмъ го нивга азъ корила !

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но тя бѣ по-виновна, Господь знай.

МАРТА.

Той лъже ! Какъ ? лъжець прѣдъ смъртний часъ !

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Наистина ще е бълнувалъ,

До колкото разбирамъ азъ,
Безъ отди́хъ, каза, неи съмъ робувалъ ;

Дѣца, па сетнѣ хлѣбъ дири,
Какво поиска, всичко намѣри —
И пакъ на мира тя не ме остави!

МАРТА.

За Бога, той нима забрави,
Какъ день и нощъ сѣмъ бѣхгѣла глава?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А, не. Добрѣ запомнилъ бѣ това;
Той каза: „Тръгнахме отъ Малта ний,
И азъ се молихъ за дѣца и за жена.
Самъ Господь бѣ отъ нашата страна.
И нашия корабъ турския плѣни —
Той носѣше хазната на султана.
Трудгътъ ни безъ награда не остана:
Споредъ заслугата си, азъ
Получихъ доста тежка часть.

МАРТА.

Че гдѣ? Че какъ? Не ги ли е заровиль?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Кой знай, на гдѣ ги вѣтъртътъ заловиль!
Въ една красавица се бѣ заяпаль,
Кога се скиташе тѣй изъ Неаполь.
До тамъ привързана и вѣрна бѣ му тя —
Не я забрави доръ и прѣдъ смъртъта.

МАРТА.

Разбойникгътъ! Дѣцата си обра!
И толкозъ тегли, и толкова се мжчи,
Отъ срамния си нравъ не се разлжчи!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

На, вижъ! затуй пѣкъ и умря!
Да бѣхъ на ваше мѣсто, ще поплача

Годинка зарадъ мжжъ такъвъ,
И послѣ другиму ще се окача.

МАРТА.

Ахъ, Боже! като моя прѣвъ,
На тоя свѣтъ не се намира.
Какъвъ бѣ палавъ, милъ!
Женитѣ чужди само що задира,
Салъ чуждо вино що е пилъ;
Обичаше и тозъ проклети заръ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ехе! съ такъвъ другаръ
Животъ сте вни живѣли,
Не сте си грѣховетѣ чели.
Заклевамъ се, не бихъ се двоумилъ,
И азъ бихъ съ вази прѣстенъ размѣнилъ.

МАРТА.

Ехъ, господинътъ тѣй се подиграва.

МЕФИСТОФЕЛЬ (за себо си).

Да бѣгамъ по-скоро сега!
Такъвазъ и съ дявола не знай шега;
(къмъ Гретхенъ).
А съ вашето сърдце що става?

МАРГАРИТА.

Какво?

МЕФИСТОФЕЛЬ (за себо си).

Невинно, чистичко дѣте!
(Високо). Сбогомъ!

МАРГАРИТА.

Сбогомъ!

МАРТА.

Кажете ми веднага още тукъ!
Свидѣтели за милий мой съпругъ —
Да знамъ ми трѣбва, какъ умрѣ и гдѣ,

Че ази се придържамъ о редътъ :
Във вѣстникъ искамъ да го прочетжтъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Така. Какво изказватъ двама,
Съмнѣние за него няма.
Другаря си ще доведе,
Излѣ ще той и прѣдъ сѣда.
Отличенъ кавалеръ.

МАРТА.

Елате вие !

МЕФИСТОФЕЛЬ.

И туй момиче тукъ нали е ? —
Юнакъ ! Изходилъ всичкитѣ земи,
Любезенъ кавалеръ е за моми.

МАРГАРИТА.

Отъ срамъ ще се червя прѣдъ тоя господинъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не се срами въ свѣта прѣдъ никой властелинъ.

МАРТА.

Задъ кѣщата, въвъ моята градина,
Ще чакаме и васъ и господина.

улица.

Фаустъ. Мефистофель.

ФАУСТЪ.

Е какъ? върви ли? Скоро ли ще тръгне?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А, браво! виджъ го, пламналъ цѣлъ отъ страсть!

Ще бжде ваша тя слѣдъ нѣкой часъ.

У Марта ще сме, щомъ се мръкне.

Родена сѣкашъ че е тазъ женица

За сводница и за вѣщница!

ФАУСТЪ.

Ха, тый!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но иска и отъ насъ услуга.

ФАУСТЪ.

Една услуга струва друга.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ний трѣбва само въ сждъ да потвърдимъ,
Че нейниятъ съпругъ любимъ
Почива въ Пáдуа свещена.

ФАУСТЪ.

Добрѣ! Ще видимъ първомъ тѣзъ мѣста, нали?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Sancta Simplicitas! Какви сж тѣзъ съмнѣнья?
Свидѣтельствувай безъ да си видѣлъ!

ФАУСТЪ.

Тогавъ знай : и планътъ ще се развали!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

О, ти, светецо мой! сега те зная цѣлъ!
До днесъ за първи пжтъ ли давашъ ти
Свидѣтелство лъжливо?
И свѣтъ, и Богъ, и всичко живо,
Човѣка и въ сърдце му що тупти —
Не си ли дефиниралъ съ пламъ и шумъ,
Съ безсрамно чело, съ дързкъ умъ?
Но по-дълбоко ти се взри:
Тогавъ по-много ли знаеше, отговори,
Отколкото за Швердтлайнъ че умрѣлъ?

ФАУСТЪ.

Той вѣчно съ тѣзъ софизми и лъжи!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да, само малко по-здраво държи.
Та утрѣ честно и почтено

Прѣдъ Гретето смирено —
Нали въ любовь до гробъ не би се клѣлъ?

ФАУСТЪ.

И отъ сърдце!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но то се вече разбира!

Копнежи, пламенна любовь,
За нея да умрешъ готовъ —
И туй ли отъ сърдце ще ти извира?

ФАУСТЪ.

Я стига. — Да. Кога копнѣя,
На мойта мжка и на моя пламъ
Да найда име, цѣлъ се рѣя
По цѣлий свѣтъ — и пакъ не знамъ;
По най-възвишенитѣ думи тичамъ,
Безкраснѣ, вѣченѣ, вѣченѣ го наричамъ,
Душа ми що гори жарѣ —
И туй ли е салъ дяволска игра?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но азъ съмъ правъ!

ФАУСТЪ.

Я слушай! правъ бжди:

Но мира дай на моитѣ гърди;
И, който е юнакъ на фрази,
За себе нека правото запази.
Но вече да вървимъ,
Тозъ празенъ споръ е нетърпимъ.
На тебе правото остава,
Зашото нѣма що да правя.

Градина.

Маргарита подъ ржка съ Фауста, Марта съ Ме-
фистофеля; разхождатъ се.

МАРГАРИТА.

А зъ зная, господинътъ е учтивъ,
Добъръ, не иска да ме посрами.
Пжтувалъ е по всичкитъ земи,
Видълъ, разбралъ, не бива горделивъ.
Нима не виждамъ, че таквъ учень
Не може да се разговаря съ менъ?

— 159 —

ФАУСТЪ.

Словце отъ тебъ, отъ тебе само взоръ —
За мене е най-мъдрий разговоръ (Цѣлува ѝ ржката).

МАРГАРИТА.

Недѣйте! какъ допирате уста
До тазъ полукана ржка! За Бога —
Какво ли не прѣкарала е тя!
Че майка ми прѣкалено е строга. (Минавать).

МАРТА.

А вий все тѣй ли сте на пжтъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ахъ, да! и дългъ и работа такава.
Напускамъ нѣкой градъ съсь болка въ грждь,
Но виждамъ, нѣма що да права.

МАРТА.

Кога е бърза младость, все върви,
Навредъ, безсириъ човѣкъ се скита.
Но скоро врѣме зло долита,
Самотень къмто гроба пжтъ да улови —
Това не иска никой да изпита.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Съсь ужасъ виждамъ още отдалечь.

МАРТА.

Загуй, любезний, собирайте се вече. (Минавать).

МАРГАРИТА.

Да, по очи и по уста —

Приляга ви учтивостта.
Другари имате вий доста,
Отъ всичкитѣ азъ най съгъ проста.

ФАУСТЪ.

О, вѣрвай ми, туй, „умно“ шо се казва,
Това е често праздна дума салъ.

МАРГАРИТА.

Какво?

ФАУСТЪ.

Ахъ, какъ невинността не забѣлязва
Ни себе, нито своито естество!
Смирението, съ тоя висшъ свѣтликъ,
Природата вселюбяща ни озарява...

МАРГАРИТА.

Да бихте мислили за мене само мигъ,
За васъ да мисля врѣме ми остава.

ФАУСТЪ.

Ти често ли си тѣй сама?

МАРГАРИТА

Не много нѣщо имаме дома,
Но все пакъ трѣбва да се тича.
Слугиня нѣмаме; азъ готвя и плетж,
Везденъ и шия и метж,
А майка ми, въвъ всичко тя обича
Да има редъ неизмѣнимъ.
И не че толкозъ трѣбва да пестимъ —
Не би врѣдилъ и малко по-широкъ животъ,
Баща ми ни остави прѣбогатъ имотъ:
Градинка, кжщница прѣдъ нашия градъ.
Но вечъ сега ще мога и да си почина:
Войникъ е моятъ братъ.

Сестричето ми се помина.
Съ това дѣте съмъ много азъ търпяла.
Но ощъ веднѣжъ бихъ тѣй страдала —
Тѣй мило бѣ.

ФАУСТЪ.

Катъ тебе, ангелъ мой!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Порастна си на моятъ гърди.
Слѣдъ бащина ми смъртъ се то роди.
А майка ми, слѣдъ мжкитѣ безброй —
Ний вѣрвахме, че тя ще ни остави,
Ала полека-лека тя се пакъ изправи.
Но врѣме дѣ ще ѝ остане
Сама да го пои, да го нахрани!
И тѣй го гледахъ отъ сърдце
Съ вода и млѣко; мое бѣ дѣте:
На моятъ скути, въ моятъ рѣцѣ
Играй и плаче, припка и расте.

ФАУСТЪ.

Изпитала си ти най-чистата наслада.

МАРГАРИТА.

Но видѣхъ азъ и какъ се страда.
Нощѣ до мене люлката му гуждахъ;
То мрдне салъ едвамъ —
И ази мигомъ се събуждахъ.
При менъ го турна илъ вода му дамъ.
Не млѣква ли, веднага стана
По стаята го друсамъ; сутринъ рано
Ще трѣбва да перж,
За всичко грижи да берж:
Да ида на пазаря, огънь да наклаждамъ. —

— 163 —

Тъй всѣки день посрѣщна и проваждамъ.
Да, господине, всѣкога не се търпи,
За туй пѣкъ сладко се яде и сладко спи. (Минаватъ).

МАРТА.

Не е тъй леко за женитѣ клетки,
Догдѣто убѣдѣтъ такъвъ ергень.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но, вѣрвамъ, вашитѣ съвѣти
Ще вкарать въ правий пѣтъ и менъ.

МАРТА.

Кажете, вий любовь не сте ли ошъ узнали,
Сърдце си пѣкому не сте ли обѣщали?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Пословицата казва: свой куминъ,
Добра жена сж злато и рубинъ

МАРТА.

Азъ питамъ, нивга ли не сте мислили . . .

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Любезно всѣкждѣ сж ме гостили.

МАРТА.

Вий истински любили ли сте до сега?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Съ жени не бива никаква шега.

МАРТА.

Ахъ, вий ме не разбрахте пакъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Уви!

Но азъ разбирамъ — тѣй добра сте вий!
(Мпнавать).

ФАУСТЪ.

Веднага ли, о ангелче, ме ти позна,
Когато влѣзнахъ въ тазъ градина?

МАРГАРИТА.

Не видѣхте ли вий? Очи извърнахъ на страна.

ФАУСТЪ.

Изонзи день, кога край менъ замина,
Езикътъ ми се тѣй одързости —
И вече ти ми всичко туй прости?

МАРГАРИТА.

Така се слисахъ! Първи пжть ме спира
Човѣкъ. За менъ не дума никой зло.
„Ахъ“, рекохъ си, „дали пкъ не памира
Безчестие че нося на челó,
Та тѣй веднага заговаря,
Катъ съ нѣкоя, направо се спазаря“? —
Да си призная, какъ, защо — не знамъ —
За васъ веднага нѣщо тукъ ме жегна;
Но пакъ отъ ядъ ще се изямъ,
Че не можáхъ по-харно да ви стегна.

ФАУСТЪ.

Изгоро!

МАРГАРИТА.

Я, постойте!

(Откъсва една маргаритка и скуби листцата ѝ
едно по едно).

— 166 —

ФАУСТЪ.

Що, вѣнецъ ли вий?

МАРГАРИТА.

Не, тѣй, играчка.

ФАУСТЪ.

Какъ?

МАРГАРИТА.

Не ми се смѣйте вий.

(Скуби и шъпше).

ФАУСТЪ.

Какво си шъпнешъ тамъ?

МАРГАРИТА (полугласно).

Обича — не —

ФАУСТЪ.

Ти, сладъкъ ангелъ чистъ!

МАРГАРИТА (продължава).

Обича — не — обича — не — обича — не —

(Като отскубва послѣдния листоцъ, високо и радостно).

Обича ме!

ФАУСТЪ.

Дѣте! на тоя листъ

Езикътъ да е оброкъ намъ! Да, той те люби!

Разбирашъ ли, това що значи? Той те люби!

(Улавя я за двѣтъ рѣцѣ).

МАРГАРИТА.

Трепера цѣла!

ФАУСТЪ.

Не се бой! Нека тоя погледъ,

Ржка ми нека изрече

Това, което се не казва :
Единъ съсъ други слѣти и въ една наслада,
Която вѣчно трѣбва да ни трай!
Вѣчно! — Краятъ билъ би отчаяние.
Не! не! безъ край! безъ край!

МАРГАРИТА.

(Стиска му ръцѣтъ, патръгва се отъ него и побѣгва. Той застава за мигъ умисленъ, постѣ трѣгва подиръ ѝ).

МАРТА (иде).

Настава ноцъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Да, трѣбва да вървимъ!

МАРТА.

Молила бихъ ви още да не се дѣлимъ,
Но много зли сж хората по назн;
Като че всѣки тѣй седи
Безъ работа, за да слѣди
Съсѣдтъ му кждѣ ли ще пагази.
Ще чуешъ лоши думи, както щешъ прави.
А двойката?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Завиха по оназъ алея!

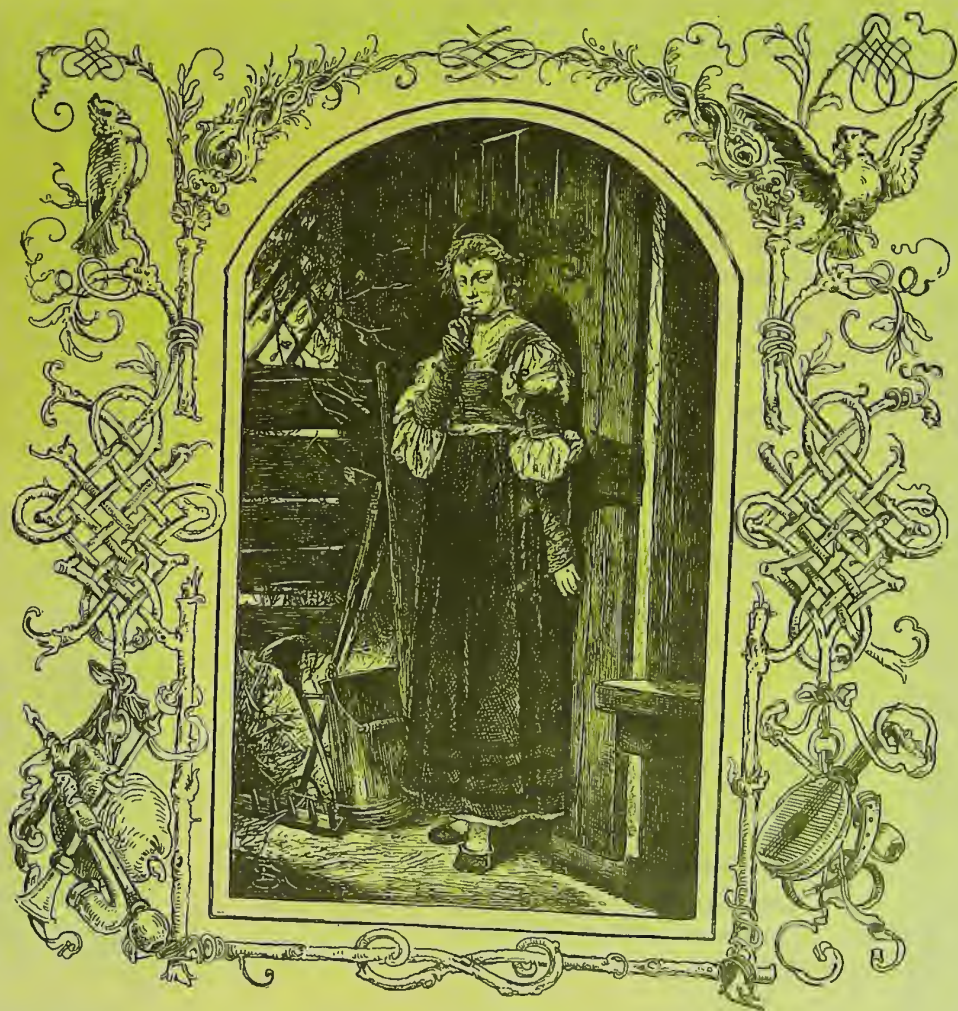
Немирни птички!

МАРТА.

Допада той на нея.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

И тя на него. Свѣтътъ все тѣй върви!

Градинека кжщичка.

Маргарита скоква вжтрѣ, скрива се задъ вратата и гледа
првъз процъшнѣ съ првъзъ на устни.

МАРГАРИТА.

Той иде!

ФАУСТЪ (иде).

Ще дразни! Въ моитѣ си ржцѣ!
Ти, дяволче! (Цѣлува я).

— 169 —

МАРГАРИТА

(хваща го и му връща цълувката).

Обичамъ те отъ все сърце!

Мефистофель хлопа.

ФАУСТЪ (тронва съ крагъ).

Кой тамъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Приятелъ!

ФАУСТЪ.

Скотъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Дойде раздѣленъ часъ!

МАРТА (иде).

Да, късно е.

ФАУСТЪ.

Да дойда ли съсъ васъ?

МАРГАРИТА.

Но мама . . . Сбогомъ!

ФАУСТЪ.

Тъй? Изгоро!

Прощавай!

МАРТА.

Сбогомъ!

— 170 —

МАРГАРИТА.

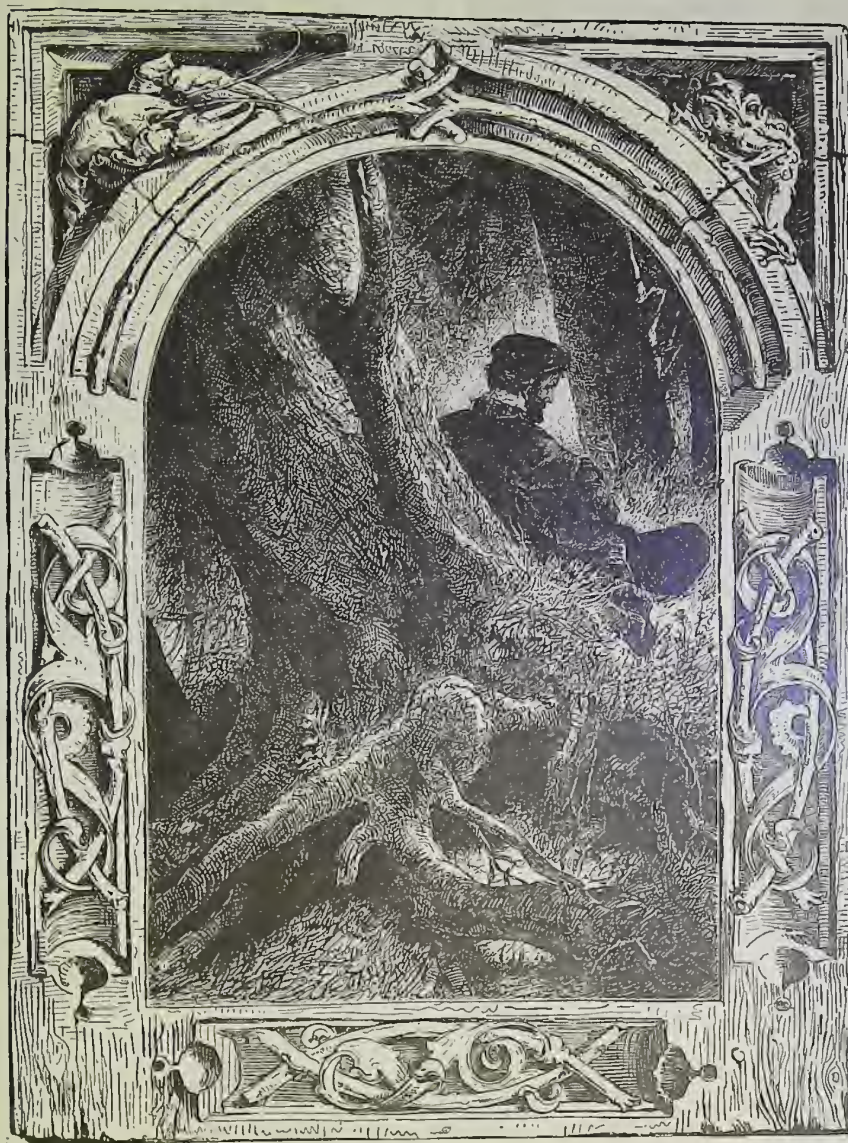
До виждане скоро!

(Фаустъ и Мефистофель си отпватъ).

МАРГАРИТА.

Ахъ, милий Боже мой!
 Какво, какво не знае той!
 Отъ срамъ, забравихъ му реда,
 На всичко казвамъ само „да!“
 Глава ми клета не разбира,
 У менъ какво ли той намира! (Отпва си).

Гора и пещеря.

ФАУСТЪ (самъ).

Възвишень духъ, ти даде, даде всичко,
Каквото искахъ. Не напраздно ти

Лице си въ огънь ми показа;
 За царство дивната природа даде менъ,
 И сила да се наслаждавамъ. Не
 Ме остави въ залиси студени само,
 Ти позволи въ дълбоки ѝ гърди
 Като въ сърдето на приятель да назърна.
 Извеждаш ти прѣдъ мене живий рой
 И учишъ ме да виждамъ мои братя
 Въвъ въздухъ и вода и въ тихий храстѣ.
 А буря като забучи въ гората,
 Поваля съ трѣсъкъ борове и буки,
 И дънери съсѣдни мощно бори,
 И глухо, страшно тѣтнатъ ридъ и долъ, —
 Тогазъ ме водишъ въ пещерята крѣпка,
 На менъ самия менъ показвашъ, и въ гърди
 Разтварятъ се дълбоки тайни чудеса.
 И прѣдъ очи ми ясенъ мѣсець
 Изгрѣва, плувнатъ ми изъ влажний храстѣ.
 И отъ скалитѣ образитѣ сребърни
 На миналото; и коравий устрѣмъ
 На мойта будна мисль тѣ смекчаватъ.

Човѣкътъ нѣма нищо съвършено,
 Сега разбрахъ. Придаде ми къмъ тазъ наслада
 И тозъ съпжтникъ, безъ когото вече
 Не мога вече, макаръ студень и нагълъ.
 Прѣдъ менъ самия мене унижава,
 Съ едно словце направа твоя даръ
 На нищо. Лудий огънь той накладе хитро
 Въ сърдцето ми по она хубавъ образъ.
 Така се лутамъ между жажда и наслада,
 И въвъ насладата горѣк за жажда.

Излиза Мефистофель.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Усѣти ли отъ тозъ животъ насѣта?
Какъ може дълго тѣй да се тѣрпи?
Добрѣ е то, веднѣжъ да се опита, —
Но послѣ скоро въ новий пѣтъ стѣпи!

ФАУСТЪ.

За тебъ не се ли друга работа намира,
Та ме измѣчвашъ въ тоя хубавъ день?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Е, е! оставилъ бихъ те азъ на мира,
Но смѣешъ ли да искашъ туй отъ менъ?
Другари като тебе мрачни, груби,
Не жали никой да не ги изгуби.
По цѣли дни се трепя и морѣжъ,
Не мога по носа му да съзрѣжъ
Какво той люби и не люби.

ФАУСТЪ.

На, ето, вижъ го славнии господниъ!
Отплата иска, че ме утекчава!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Какъ би прѣкарвалъ, земенъ синъ,
Живота си, ако те азъ остава?
Нали те ази отѣрвахъ
Отъ глупави мечти?
И ази да не бяхъ,
Сега не билъ би тука ти.
Отдѣ надъ си се забухалъ
Изъ пещеритѣ като бухалъ?

Въвъ мокра калъ, изъ влаженъ мжхъ,
 Катъ нѣкой крътъ едва поемашъ дѣхъ.
 Приятна, хубава игра!
 У тебе докторъ още не умря.

ФАУСТЪ.

Разбирашъ ли, що' сили млади
 Животътъ въ тая самота ми даде?
 О, малко само ти да би разбралъ,
 Катъ всѣки дяволъ би ми завидялъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да, наслаждения неземни!
 Въ калъта на пещери подземни,
 И по небе и по земя да плувашъ!
 И като нѣкой богъ да се надувашъ,
 Въ пръстѣта съсъ радость да се ровишъ.
 И цѣлий свѣтъ съ духа си да доловишъ,
 Въвъ горда мощъ не знамъ отъ що да се опивашъ,
 Въвъ всичко сладостно да се разливашъ,
 Човѣшкото въвъ себе да убивашъ,
 И всички висши мисли пакъ — (съ единъ жемтъ)
 Да спржтъ — не бива да ти кажа какъ.

ФАУСТЪ.

Пфн, скотъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не ви е туй по воля;
 Моралътъ ваше право е отколя,
 Да се не казва туй прѣдъ чиститѣ уши,
 Което не забравятъ чиститѣ души.
 И тѣй, отъ менъ му се харизва
 Съ по нѣкоя лѣжа да се облизва.
 Но дълго той не може да изтрай.

И пакъ си тъй уморенъ,
 А още малко, тебъ отъ коренъ
 И бѣсъ и лудость ще замай.
 Но стига вече. Твойта мила
 Лежи въ тъмниченъ влаженъ мракъ;
 Не те е нивга забравила,
 Ти безпрѣдѣлно си ѝ драгъ.
 Любовната ти ярость бѣ прѣлѣла
 Като отъ снѣгове потокъ,
 Въ сърдцето ѝ излѣ я цѣла —
 Потокътъ твой сега не е дълбокъ.
 Намѣсто по гори да тича,
 За господина по-прилича
 За любовта да награди
 На Гретхенъ младитѣ гърди.
 Досадно врѣме въ затворъ тѣсенъ;
 Отъ своя прозоръ гледа свода салъ небесенъ;
 Минаватъ облаци надъ старитѣ стѣни, —
 „Да бѣхъ азъ птиченце!“ — все тая песенъ
 Си пѣе и прѣзъ поци и прѣзъ дни.
 Ту весела е, често въ скръбъ изгубена
 Ту съсъ заплакани очи,
 Ту сѣкашъ кротко замълчи —
 Но всекога е влюбена.

ФАУСТЪ.

Змия! Змия!

МЕФИСТОФЕЛЬ (за себе си).

Да можехъ да те уловя!

ФАУСТЪ.

Проклетнико! я махай се отъ мене!
 Не спомняй ми за нея пакъ сега,
 И не дразни съсъ сладка ѝ снага
 У менъ отново сладостното изумление

— 176 —

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Защо? Тя мисли, ти си я зарязалъ.
Донѣгдѣ туй и ти не би отказалъ.

ФАУСТЪ.

При нея съмъ, кждѣто и да ида,
Не мога я забрави нито мигъ;
Готовъ съмъ на Исуса да завидя,
Кога му тя цѣлува сладкий ликъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

И азъ съмъ ти завидялъ, драгий,
За нейнитѣ двѣ ябълчици благи.

ФАУСТЪ.

Вънъ! Сводникъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тъй! Хули! А азъ се смѣя.
Момиче и момче създаде Богъ,
Той нашия занаятъ веднага проумѣя,
И даде самъ на всички пръвъ урокъ
Върви! Голѣма смѣлостъ тука има!
Ще влѣзнешъ ти при твоята любима,
А не въвъ гробъ!

ФАУСТЪ.

Въ обятията нейни — що е рая?
На млади ѣ гърди да се разкая!
На нейната бѣда не съмъ ли робъ?
Не съмъ ли азъ бѣглець безъ стрѣха,
Чудовище безъ цѣль и безъ утѣха?
Порой, заблѣскалъ се въ скалитѣ съ пяна
Къмъ пропасть съ бѣсъ и стрѣвъ?

А скрая тя, невинна млада кръвъ,
 Въ колибката на малката поляна,
 И всичката ѝ грижа —
 Във тая малка хижа.
 И менъ, злодѣй, проклетъ отъ Бога,
 Това не ме задоволи,
 На кжсове че мога
 Да кърша якитѣ скали
 Азъ нея, нейний миръ поисквахъ да се погребе —
 О, адъ! тазъ жертва — тя за тебъ, бѣ?
 Помагай, дяволе, да я спасимъ,
 Каквото стане, мигомъ нека мише,
 Сждба ѝ нека върху менъ се срие,
 И заедно ний да изчезнемъ като димъ.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Я вижъ, гори, кипи той пакъ!
 Иди я утѣши, глупакъ!
 Не паиде изходъ слабий духъ,
 Веднага губи умъ и слухъ.
 Юнакътъ въ слава да се величасъ!
 Че ти си вече доста вдиаволѣнъ;
 Но-смѣшно пѣма въ тоя свѣтъ за менъ
 Отъ дявола, когато се отчас.

Стаята на Гретхенъ.

Гретхенъ, на чекръка, сама.

Отиде той —
Покоятъ мой;
Въ сърдце-куршумъ,
Глава — безъ умъ.

Безъ него менъ,
Е гробъ студенъ;
И цѣлий свѣтъ
За менъ е адъ.

Глава се май,
Тъмнѣй въ очи;
Душа страдай
И все мълчи.

Отиде той —
Покоятъ мой;
Въ сърдце—куршумъ,
Глава — безъ умъ.

За него все
Поглеждамъ азъ;
По него все
Излизамъ азъ.

Какъвъ напетъ!
Върви катъ царь;
Усмивка — медъ,
Очитъ — жаръ.

Говори ли —
Омая лѣй;
Цѣлува ли —
Вечъ полудѣй!

Отиде той —
Покоятъ мой;
Въ сърдце — куршумъ,
Глава — безъ умъ.

По него салъ
Копиѣй сърдце;
Да би осталъ,
Ахъ, въ тѣзъ рѣцѣ!

И прѣгърни,
И цѣлуни!
Гори, гори,
И тѣй умри!

Въ градината на Марта.

Марта. Фаустъ.

МАРГАРИТА

Дай дума, Хенрихъ!

ФАУСТЪ

Все, що мога!

МАРГАРИТА.

Кажи ми, вѣрванъ ли въвъ Бога?
Човѣкъ съ дума си, безъ порокъ,
Но страхъ ме, нѣманъ Богъ.

— 182 —

ФАУСТЪ.

Недѣй, дѣте! Ти виждашь, азъ те любя,
За мойтъ мили кръвь и плътъ ще губя,
Но черквата на никого не грабя.

МАРГАРИТА.

Не стига само туй, а вѣра трябва.

ФАУСТЪ.

И трѣбва?

МАРГАРИТА.

Да би могълъ да се свѣсти.
Чрѣзъ менъ! Светитѣ тайнства не почиташъ ти.

ФАУСТЪ.

Почитамъ ги.

МАРГАРИТА.

Но тѣ не сж ти мили.
На черква скоро ти ходи ли?
И вѣрвангъ ли въвъ Бога?

ФАУСТЪ.

Ангель мой!

Речѣ ли нѣкой вѣрвамъ въ Бога, той —
Билъ попъ или мждрецъ —
Въ ума си мисли за глупецъ
Тогова, който пита.

МАРГАРИТА.

Така и ти ли?

ФАУСТЪ.

Не ме разбирай криво, ангель милии!
Кой смѣе да го спомене
И да се закълне:
„Да, азъ го вѣрвамъ?“

Кой би узналъ
 И би посялъ
 Да каже: „Азъ не вѣрвамъ?“
 Всемощенъ
 И всевѣдецъ
 Нели обгрѣца и дѣржи
 И тебѣ, и ментъ и себе?
 Надъ нами нѣма ли небесенъ свѣтъ?
 Подъ нами нѣма ли земя?
 И вѣчно не изгрѣватъ ли
 Звѣздитѣ вѣчни съ милии зракъ?
 Не гледамъ ли те азъ очи въ очи?
 У тебѣ не се ли сбира всичко
 Въ сърдце, въ глава?
 И не тече ли се въвъ вѣчна тайна
 Невидимо и видимо при тебѣ?
 Сърдцето си велико съ него изпълни,
 И, ако си блажена ти отъ туй,
 Ти както щещъ го пазови:
 Речи го щастие, сърдце, любовъ и Богъ —
 Азъ нѣмамъ име
 За него. Само чувство.
 А името е димъ и шумъ,
 Мъгла, небесенъ пламъ.

МАРГАРИТА.

Това е хубаво и умно, знамъ.
 И погътъ дава сжций умъ,
 Но само съ по-други слова.

ФАУСТЪ.

Навсѣкждѣ това
 Сърдцата казватъ ни подъ слыченъ листъ
 На свой езикъ;
 Защо ли не и азъ на моя?

МАРГАРИТА.

Кога те слушамъ, правдата е твоя,
Но пакъ е пуста мъдростъта,
Защото ти не вървангъ нвъвъ Христа.

ФАУСТЪ.

О, нилеще!

МАРГАРИТА.

Отдавна ме е ядъ,
Че виждамъ те съ оная гадъ.

ФАУСТЪ.

Съ кого?

МАРГАРИТА.

Човѣка, съ тебе който ходи,
Азъ мразя го отдъгъ сърдце;
Откакъ съмъ жива, нищо не прободу
Сърдцето ми съ такава сила,
Като на тоя гнженото лице.

ФАУСТЪ.

Не му се бои ти, кукло мила!

МАРГАРИТА.

Кога го видѣхъ, мейъ кръвита заврѣ.
А то — съсь всички людѣ съмъ добрѣ.
И, както искамъ тебе да те виждамъ,
Отъ него нѣщо ме е страхъ.
Като отъ дяволъ: ако го обиждамъ,
Богъ нека ми прощава тоя гряхъ.

ФАУСТЪ.

Свѣтътъ ги и какива иска.

МАРГАРИТА.

Не бихъ желала съ него да съмъ близка.

Щомъ влѣзне, още отъ вратата
 Загледа съ присмѣхъ на устата,
 И озлобенъ ;
 Личи си, той къмъ всичко е студенъ.
 Написано е нему на челѣ,
 Че той на всички мисли зло.
 Когато съмъ на твоитѣ колѣна,
 Тѣй леко, топло ми е — съмъ блажена!
 Но — дойде той — въ сърдце ми мракъ дълбокъ . . .

ФАУСТЪ

Ти, ангелски пророкъ!

МАРГАРИТА.

И толкозъ го душа ми мрази,
 Че гдѣто дойде той при нази,
 Не знамъ дали те любя оцъ дори ;
 При него азъ забравямъ и молитва,
 Гризение сърдието ми изпитва.
 И тебе, Хенрихъ, трѣбва тѣй да те мори ?

ФАУСТЪ.

Това е антипатия!

МАРГАРИТА.

Ще трѣба да си ида.

ФАУСТЪ.

Ахъ, въ коя
 Минута на гржди ти ще увисна ?
 Дуна въ душа и грждь на грждь ще да притисна ?

МАРГАРИТА.

Ахъ, азъ самичка да бихъ спала,
 Отъ мойта стая ключа бихъ ти дала,
 Но мама леко спи, ще чуй.

И само ако ни завари, —
И моятъ смъртенъ часъ удари.

ФАУСТЪ.

Ти, ангель, нѣмай страхъ отъ туй.
Три капчици отъ туй стъкло каини,
И нея сънь дълбокъ ще осѣни.
Тѣ иматъ чудна сила.

МАРГАРИТА.

За тебъ какво не бихъ сторила?
Да нѣма тукъ отрова салъ!

ФАУСТЪ.

Тогава, либе, бихъ ли ти го далъ?

МАРГАРИТА.

Да те погледна само стнга,
Прѣдъ нищо ми око не мига;
За тебъ извърнихъ толкова нѣнца,
Та вечъ какво да върши не оста. (Отива си).

Излиза Мефистофель.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Отиде ли си?

ФАУСТЪ.

Пакъ ли шпонира?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Дословно азъ всичко чухъ,
Тя харно ви катехизира;
Ще се оправн, вѣрвамъ, ванний духъ.
Момата всѣкога пробира,
Кой вѣрва и кой не вѣвъ Бога:
„Съ такива само има слога“.

ФАУСТЪ.

Чудовище, не виждашъ ти,
 Какъ тазъ душица любви,
 Изпълнена отъ своята вѣра,
 Съ която тя цѣфти.
 Какъ тя страдай безъ мѣра.
 Катъ вижда нейний милъ — безвѣрие да губи.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Женихъ идеалистъ-матерьялистъ,
 Едно момиче води тебе за носа!

ФАУСТЪ.

Ти, изродъ, духъ нечистъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Какъ тънко ты разбира отъ лица!
 Не знамъ какво ѝ ставало при мене;
 Отъ мойта маска вѣе умъ голямъ;
 Ты чувствува, че азъ съмъ нѣкой гений,
 Или пъкъ, кой знай, че съмъ дяволътъ азъ самъ.
 Е, тая нощъ...?

ФАУСТЪ.

Пъкъ тебъ какви боли?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

И азъ си нмамъ своето, пали?

На кладенеца.

Гретхенъ и Лисхенъ съ стомни.

ЛИСХЕНЪ.

За Аичето не чу ли нѣщо, мила?

ГРЕТХЕНЪ.

Ни дума. Нѣма кой да ми яви.

ЛИСХЕНЪ.

Да, да; разправи ми Сивила.

— 191 —

Тя въ клопката се улови.
Ще ми се дига на голѣмо!

ГРЕТХЕНЪ.

Какъ?

ЛИСХЕНЪ.

Ей, па!

Вечъ двама храни тя съсъ своята храна.

ГРЕТХЕНЪ.

Ахъ!

ЛИСХЕНЪ

Така за нея
И съ него колко тя лудѣя!
Разходки ли не би,
Хора и веселби,
Все тя да бжде на лице,
Разгледзи я съ количе и съ винце;
За хубавица ми се има,
Не се срамува тя да взима
Подаръци отъ негови рѣцѣ;
Що бѣ закачки и шега!
И нѣма цвѣтето сега!

ГРЕТХЕНЪ.

Горката!

ЛИСХЕНЪ.

Ти я жалишь още?
Прѣдемъ си ний до късни нощи;
И мама ни не пуска въгъ —
А ти съ любовника прѣдъ кѣщний нѣгъ,
Или пѣкъ въ тъмний дворъ
По часове на сладкъ разговоръ . . .
Сега ти нека да познай,
И въ срамна риза да се поразкай!

— 192 —

ГРЕТХЕНЪ

Нима не ще се съ нея той вѣнчай?

ЛИСХЕНЪ.

Той съ луда си глава?

Избѣга и се отърва.

Ще дири други.

ГРЕТХЕНЪ.

Туй не е добръ!

ЛИСХЕНЪ.

Да се вѣнчай? Тогазъ ще разбере!

Вѣнецъ момцитѣ ще разкъсатъ,

Моми съсъ пепель нейний прагъ ще рѣсятъ (отива си).

ГРЕТХЕНЪ (като си отива къмъ дома).

Напрѣдъ какъ безъ милость азъ корѣхъ,

Щомъ нѣкое момиче стори грѣхъ!

Отъ прошка никакъ не разбирахъ,

За хули думи не намирахъ;

И черното почерняхъ пакъ —

И все не бѣ ми черенъ черний мракъ!

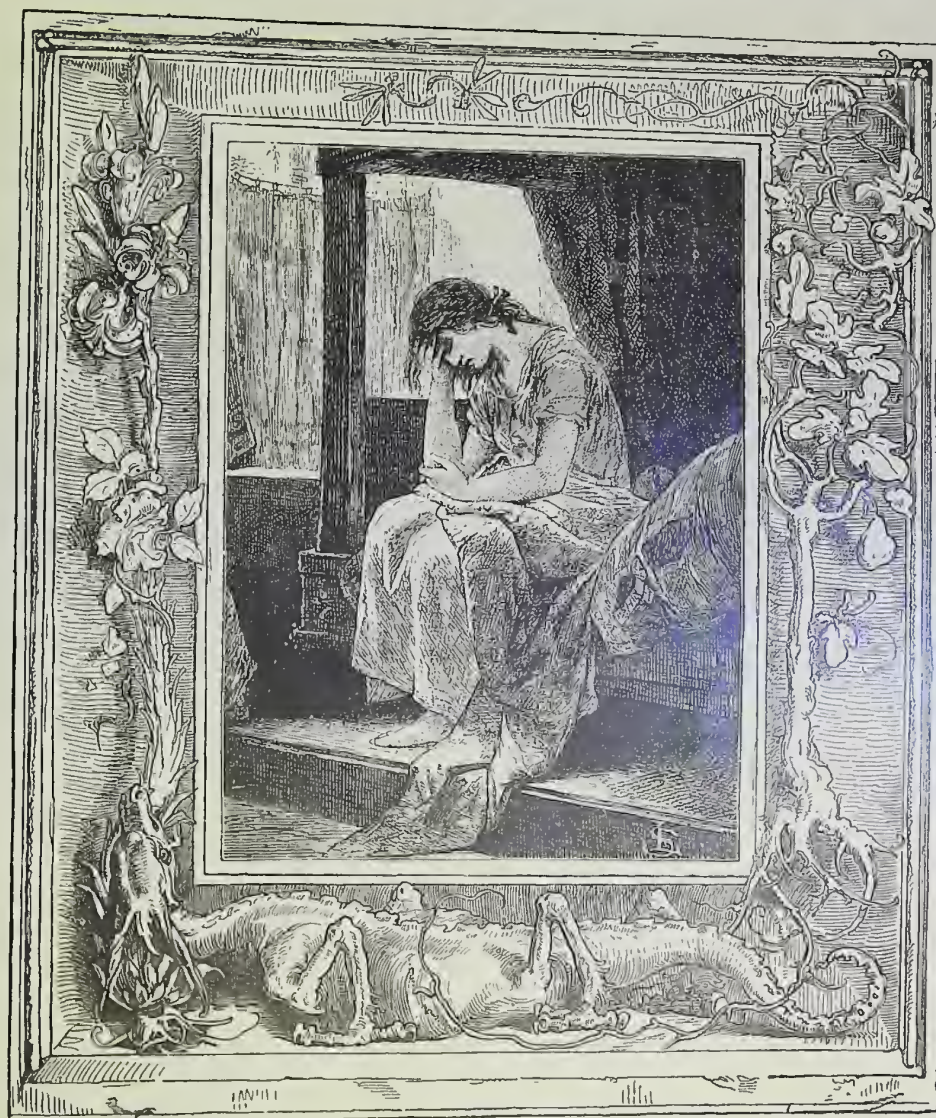
И хвалѣхъ се и горда бѣхъ,

А днесъ сама си зная своя грѣхъ!

Но . . . всичко, що ме прѣлъсти,

Бѣ мило, сладко! — Богъ ще ми прости.

Цвингеръ.

Въ пещеря на черковната ограда статуя на Maria Dolorosa; прѣдъ нея
саксии съ цвѣтя.

ГРЕТХЕНЪ (туря прѣсни цвѣтя въ саксингъ).

О, майко жална,
Лице страдално
Склони надъ моята бѣда!

Съсь мечъ въ сърдцето
Разбито, клето
На твоя гледашъ синъ смъртъта.

Очи извишвашъ,
Безспиръ въздишашъ
Зя твоя, негова бѣда.

Кой знае,
Какъ ми дълбае
Въвъ стави огнена тѣга?
Какво сѣрдце ми притиска,
Какво трепери и иска,
Ти само знаешъ, само ти сега!

Кждѣто погледна,
Кждѣто да седна,
Все тая мѣка, мѣка ме души!
Самичка остана — заплача,
И плача, плача, плача,
Сѣрдце ми се кѣса, не ще се утѣши.

Прѣдъ моя прозорецъ саксийтъ
Съ горчиви сълзи поляхъ,
Въ ранни зори когато
Тие цвѣта набрахъ.

Щомъ грѣйна слѣнце въ моята стая
И озари ми тѣжно челѣ,
Седѣжъ азъ вечъ, седѣжъ, страдая
На мосто легло.

Помощь! спаси ме отъ срамъ, отъ смъртъта!
О, майко жална,
Лице страдално
Склони надъ моята бѣда!

Нощъ.

Улица прѣдъ къщата на Гретхенъ.

ВАЛЕНТИНЪ, войникъ, братъ на Гретхенъ.

Седимъ ний въ кръчма на гуляй,
Кждѣто всѣки своята знай;
И момци хвалятъ се сами,
И хвалятъ своитѣ моми
Високо съ пълния стъканъ.
А азъ, на лакъта опрянъ,
Спокойно, мирно си седжъ,
И гръмки имъ хвалби следжъ,
Усмихнатъ суча си мустакъ,
И съ пълна чаша въвъ ржка.

„Да гони всѣки свой меракъ!“
 „Коя е въ нашия край“, река,
 „На мойта Грета мила
 Да би ѝ и вода носила?“
 Чукъ! Чукъ! Танъ! Танъ! Отвредъ ечи.
 Па нѣкой каже: „Правъ е той,
 Вѣнецъ е тя на рѣда свой“.
 И самохвалецътъ мълчи!
 А днесъ? Да си оскубешъ и косата,
 И да се блѣскашъ въвъ стѣната! —
 И съсъ закачки, съ лоти думи
 Негодникъ всѣки съ менъ се глуми!
 Като прѣстѣпникъ да търпѣжъ,
 При всѣка дума се топѣжъ!
 Да можехъ всички да издавя,
 Лъжци не мога да ги правя! —
 Но кой ли иде? Кой пълзи?
 О двама! Монѣ врази!
 Ако е той, за мигъ улавямъ,
 Отъ тука живъ не го оставямъ!

Фаустъ. Мефистофель.

ФАУСТЪ.

Въ кандилото на срѣщния зидъ
 Сънливий пламъкъ какъ мъждѣ!
 Ту пламне, ту загасне и слабѣ...
 Околний свѣтъ въвъ мракъ покритъ.
 Такава нощъ въ душата ми запада.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

А менъ ми е като на котка млада,
 Когато се катери по зида и мърка,
 И кротичко гърба си търка.

На всѣка добрина съмъ азъ готовъ.
 Прищѣва ми се кражбица, любовъ.
 Вечъ заигра по всичкитѣ ми стави
 Чудесната Валпургиева нощъ.
 На другий день ще ни се тя прѣдстави;
 Тогазъ поне разбирашъ, що си буденъ ощъ.

ФАУСТЪ.

Ще хвъркне ли имането на горѣ пакъ,
 Що гледамъ да гори тамъ въ нощний мракъ?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Туй щастие ти скоро ще постигнешъ,
 Котлето пълно ще издигнешъ.
 Въвъ него оня день назърнахъ самъ —
 Що чудо талери се лѣскаатъ тамъ!

ФАУСТЪ.

Безъ накитъ? Нито пръстенъ, ни герданъ
 Да мога да накича мойта вѣрна?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Да, нѣщо като бисеренъ герданъ
 Прѣдъ моитѣ очи се мѣрна.

ФАУСТЪ.

А, тъй! Не ми се менъ отива
 При нея безъ подаръци такива.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Не трѣбва ти да се смущавашъ,
 По нѣвга даромъ да се наслаждавашъ.
 Сега небето звѣздно пълно сѣи;
 Ще ѣ запѣя азъ отъ тука

Една чудесна пѣсень — и съ поука.
Тѣй скоро тя ще се замай.

(Запѣва и аккомпанира на китара)

Не стой ми ти
На тѣзъ врати,
Ощъ у зори,
Ти, хубавичко Кател!
Не стой, не стой!

Мома

Ще пусне той

Дома —

Мома не ще изпрати.

Свѣтътъ е лошъ!
Доръ паднешъ въ конь —
Па лека нощъ!
Дѣтенце мило!
Прѣдъ сладкий часъ,
Викни му съ гласъ:
„Не щж,
Не щж —
Не щж азъ безъ вѣчило!“

ВАЛЕНТИНЪ (като идва)

Кого тукъ мамишь, песь проклетъ!
Ей ти, на мишкитѣ ловець!
По дяволн китара по-напрѣдъ,
По дяволн и неѣния пѣвецъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Китарата разбита! Нищо отъ това!

ВАЛЕНТИНЪ.

Ще прѣсна азъ и твоята глава!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Мой докторе, куражъ! Бжди

До мене близичко; ще се бия
И азъ! а, шашка извади!
Тегли! ржка му ще отбия.

ВАЛЕНТИНЪ.

Отбивай де!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Защо пакъ не?

ВАЛЕНТИНЪ.

А, пакъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Така!

ВАЛЕНТИНЪ.

Ржка ми вече сне!
Какво е туй? Тукъ дяволъ ли се крий?

МЕФИСТОФЕЛЪ (на Фауста).

Мушви го!

ВАЛЕНТИНЪ (пада).

Охъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

На, той се вече смири!
Сега отъ тука да ни нѣма!
Надаватъ вече за убийство викъ.
Съ полницята азъ се справямъ, въ мигъ,
Но отъ сждитѣ бѣда голѣма.

МАРТА (отъ прозорца).

На помощъ! скоро!

ГРЕТХЕНЪ (отъ прозорца).

Засвѣти!

МАРТА.

Кой вика? кой се бие? кой крѣщи?

— 202 —

НАРОДЪ.

Убитъ е вече единъ!

МАРТА (излиза).

Убиецътъ — кждѣ е той?

ГРЕТХЕНЪ (излиза).

Кой падна?

НАРОДЪ.

На твоята майка синъ!

ГРЕТХЕНЪ.

О, ужасъ! Боже мой!

ВАЛЕНТИНЪ.

Умирамъ! Дордѣ уста изрече,
И виждамъ, свършено е вече.
Жени, какво сте заревали тамъ?
Елате да ви кажа туй, що знамъ.

(Насъбпратъ се около му).

Чуй, Грете! Млада тебъ е още кръвта,
Незнаешъ нищичко ти отъ свѣта,
И тръгнала си вече по кривий пжтъ.
Ще ти го кажа на страна:
И тъй си блудница жена,
Бжди поне тъй както му е и редътъ.

ГРЕТЕ.

О, брате! Боже, що ми каза ти?

ВАЛЕНТИНЪ.

Не, Господа не суети!
Билó то вече що билó,
Ще стане, що се е рекло.
Захваи скриномъ съ тоя братъ,

Ще дойдатъ послѣ и мнозина;
 И, станатъ ли ведигъжъ дузина,
 Ти ставашъ вече на цѣлий градъ.
 Кога грѣхътъ се ражда онцъ,
 За него всичко се мълчи;
 И съ булото на тъмна нощъ
 Покриватъ му уши, очи.
 Могълъ би и да се убие, —
 Но растне и остава живъ.
 Тогазъ и денемъ се не крие —
 Но все не става по-красивъ.
 А колко по-вече грозитъ,
 По иска слънце да го грѣи.
 Азъ знамъ, деньтъ не е далекъ,
 Когато честниятъ човѣкъ
 Отъ тебъ, безсрамна, кагъ отъ чума
 Ще бѣга, клетви ще ти дума.
 И всѣки погледъ тебъ въ очи
 Въ сърдце ти кагъ срѣла ще стига.
 Вечъ нѣма златната верига,
 И на хорото нѣма да личи
 На тебе хубава прѣмѣна;
 Не ще стоишъ въ алтарьъ засмѣна,
 Изъ тъмни жгли ще се взирашъ,
 Тамъ слѣпи, куци ще намирашъ;
 Тогава Господъ ако ти прости,
 На тоя свѣтъ да си проклета ти!

МАРТА.

Покай се ти прѣди смъртъта!
 Не се товарвай и съ съ клевета!

ВАЛЕНТИНЪ.

Да можехъ твоиѣ дърти кости да строи,

Ти, своднице, ти черна, зла душа!
 Тогазъ отъ всички мои грѣхове
 Душа ми ще се отърве.

ГРЕТЕ.

О, брате мой, какво теглило!

ВАЛЕНТИНЪ.

Ти стига сълзи си ронила,
 Катъ нѣмашъ срама на лице;
 Прободе люто менъ сърдце.
 Ще се явѣ прѣдъ Божий ликъ
 Катъ честенъ, мжжественъ войникъ. (Умира).

Въ черквата.

Служба, органъ и пѣние.

Гретхенъ между голѣма навалища.
Зѣлъ Духъ задъ Гретхенъ.

ЗѢЛЪ ДУХЪ.

акъ друго бѣ ти, Гретхенъ,
Кога, невинна още,
Въ алтаря стѣпваше,
Отъ ветхата книга
Молитви шепнеше,
Ту на игра,
Ту съ Бога въвъ сърдцето!

Гретхенъ !
 Къдѣ ти е умътъ ?
 Въ сърдце ти
 Какъвъ грѣхъ ?
 Дали се молишъ за душата
 На твойта майка, отъ тебъ умрѣла ?
 На твоя прагъ чия е тази кръвь ?
 И подъ сърдце ти
 Не сѣщашъ ли ти какъ се дига пѣщо
 И плахо тебѣ плаши
 Душата грѣшна ?

ГРЕТХЕНЪ.

Ахъ ! Ахъ !
 Да можехъ да разпѣди тие мисли !
 Отвредѣ ме блъската
 Тѣ менъ !

ХОРЪ.

Dies irae, dies illa
 Solvet saeculum in favilla.
 (Органътъ засвирва).

ЗЪЛЪ ДУХЪ.

Ти тръпнешъ !
 Трѣба звучи !
 И тѣгнать гробоветъ !
 И твоето сърдце,
 Отъ мъртвия прахъ
 За огнени мѣки
 Излѣзло,
 Трепери !

ГРЕТХЕНЪ.

Далечъ отъ тукъ !
 Тозъ органъ сѣкашъ
 Да дишамъ ми недава,
 Сърдце ми пѣшието
 Отъ дъно кърти.

— 207 —

ХОРЪ.

Judex ergo cum sedebit,
Quigquid latef adp̄arebit,
Nil inultum remanebit.

ГРЕТХЕНЪ.

Задушвамъ се!
Притискатъ ме
Тъзъ стълбове!
И смазватъ ме,
Тъзъ слодове! ... Въздухъ!

ЗЪЛЪ ДУХЪ.

Укрій се! Срамъ и грѣхъ.
Не могатъ да се скриятъ.
Лжчи? Въздухъ?
Горко ти!

ХОРЪ.

Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus,
Cum vix justus sit sectrus?

ЗЪЛЪ ДУХЪ.

Светитъ отвърщатъ
Отъ тебъ лице;
Божгъ се всички чисти
Да се допржтъ до тебе.
Горко ти!

ХОРЪ.

Quid sum miser tunc dicturus?

ГРЕТХЕН.

Съсѣдко! Дай стъклото! —
(Пада въ посвѣтъ).

Валпургиева нощь.

Плавина Харцъ. Мзетность около Ширко и Елендъ.

Фаустъ. Мефистофель.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не щешъ ли нѣкоя метла за пжтъ?
Менъ ще ми се тѣй нѣкой дъртъ козелъ.
Далечъ сме още ний отъ наша цѣль.

ФАУСТЪ.

Догдѣто здраво ме позѣ крѣнжтъ,
Менъ стига тозъ бастунъ дебелъ.

Отъ кжсий пжть що полза ще намѣря?
 Да скитамъ въ лабиринтъ отъ долове,
 По тѣзъ скали да се катеря,
 Отдѣто вѣчно буйниятъ потокъ се рве,
 Такава спгьнка тис пжтища подслажда!
 Изъ брѣзитѣ вечъ пролѣтъта сневе,
 Дори и борътъ и се ней обажда;
 Не ще ли тя подѣйствува и върху насъ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но, право, не усѣщамъ азъ лѣха и благъ;
 Царува въ мойто тѣло зименъ мразъ;
 Азъ искамъ въ моя пжть да има ледъ и снягъ.
 Съсъ късеиъ жаръ какъ жално тамъ изскача
 Изѣдениятъ дискъ на мѣсеца червентъ,
 И лошо свѣти! Щомъ закрача,
 Дърво или скала изпрѣчва се прѣдъ менъ. —
 Почакай да повикамъ нѣкой мамка-пламъ!
 Я вижъ, единъ си весело свѣтлука тамъ.
 Хе! чуй, приятелю! Дожаданъ ли съсъ пазн ти?
 Какво ти трѣбва да горишъ безъ плодъ?
 Бжди добъръ и малко ши нагорѣ посвѣти!

МАМКА-ПЛАМЪ.

Отъ починъ, вѣрвамъ, ще сполуча,
 Природата си да приуча,
 Но туй че зигъ-загъ слѣдва нашии ходъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Е! Е! Чопъку той ще подражава!
 Вънъ името на дявола, върви ти право!
 Че ей сега угасвамъ ти прѣпливни животъ.

МАМКА-ПЛАМЪ.

Азъ виждамъ, виѣ сте нашии Сатана,

Ще слушамъ вашитѣ угоди.
 Но знайте! днесъ е луда цѣла планина;
 И, ако трѣбва мамка-пламенъ да ви води,
 На неговий съвѣтъ не давайте цѣна.

ФАУСТЪ, МЕФИСТОФЕЛЪ, МАМКА-ПЛАМЪ

(цѣятъ по редъ).

Ето ни, дойдохме въ къта
 На мечти и на магия;
 Прѣзъ пустиня, прѣзъ стихия —
 Да изминемъ лесно пжтя —
 Намъ добъръ и тебѣ слава.

Пънъ задъ пънъ се вредъ подава,
 Другъ по другъ и бърже бяга;
 Камъкъ камъка наляга;
 Носоветѣ на скалитѣ
 Хъркатъ и фучжтъ пробити.

Въ камъняцитѣ, въ трѣвитѣ
 И потоци бързатъ бѣсни.
 Като шумъ ли? Или пѣсни?
 Или пѣкъ любовна мжка?
 Или стоиъ е при разлжка?
 „Туй що мислимъ, туй що любимъ!“
 И отново екъ на лжка
 Чуй се въ долищата тѣсни.

Уху! Шуху! Пакъ се счуха
 Кукумявки, бухалъ буха . . .
 Цѣла пощъ ги ний не губимъ?
 Гущери ли въ буреняка?
 Жаба крѣка дългокрака?
 Коренитѣ мрѣжи пращатъ,
 По скали и надъ потоци,
 И се виятъ като смоци

За да плашатъ, за да хващатъ.
 И отъ пъноветѣ живи
 Хвърлятъ стрѣвно жили криви
 Пжтнику. А плъхветѣ
 Прѣзъ полето, въ мѣховетѣ,
 И стоцвѣтни и на стадо
 На свѣтулките чевръсти
 Въ шеметъ роякътъ имъ гжсти
 Нази гони и напада.

Но кажи ми, ний стонмъ ли?
 Но-натагъкъ ний вѣрвимъ ли?
 Венчко сѣкашъ се обръща,
 Камелъ, дънеръ се облещи;
 А залутанитѣ свѣщи
 Мракъ наспорва, мракъ поглъща.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Опана ми улови!
 Срѣдний връхъ се вече яви,
 Гдѣ човѣкъ ще се замае,
 Щомъ съзрѣ какъ Мамонъ сяе.

ФАУСТЪ.

Какъ странно въвъ усонгѣ маждѣ!
 Катъ смжтна сутринна дрѣзгавина,
 Дори и въ бездиата дълбока грѣ
 И пълни съ плаха свѣтлина.
 Отъ тука се подеме гжста нара,
 Тамъ свѣтне огънь въ димъ, въ мъгли,
 Ту като тънъкъ се конецъ прокара,
 Ту бликне като изворъ на стрѣли.
 Извий се тукъ по цѣлий пжтъ
 Съ безбройни клонове на ширь, на дължъ,
 Или пжкъ въ пѣкой тѣсенъ кѣтъ

Сбере се усамотенъ изведнѣжъ.
Избухватъ искри като златенъ пѣськъ
Наблизо кждѣ насъ. Но погледни!
Запалена, гори съсъ силенъ блѣсъкъ
Скалата дорѣ до висини!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

За тоя празникъ ли не ще освѣти
Разкошно Мамонъ своитѣ дворци?
Сждбата ти помогна днеска тукъ да си.
На, идатъ буйни гости, чухъ имъ гласоветѣ.

ФАУСТЪ.

Ей вихрова невѣста коня кара!
И по гърба ми какъ ме тя ударя!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Хвани скалата ти за старитѣ ребра!
А то, ще те повали въ тазъ бездѣнна пещера!
Мъгла нощта сгжсти.
Чуй, изъ горитѣ какъ прѣци!
Изплашенитѣ кукумявки хукватъ...
Чуй стѣлбоветѣ се разпукватъ
На винаги зеленитѣ палати.
Ломѣтъ се, скърцатъ джбове кюнати...
На дѣнеритѣ мощното бучене!
На коренитѣ шумното ехтене!
Въ ужасенъ смутъ, какъ всичко пада,
Като кога се сгрѣмоли ограда!
Фучжтъ и виятъ вѣтрове
Въ изпозатрупанитѣ долове.
Чуй гласоветѣ въ планината,
Наблизо и въвъ долината...
Надъ урви и надъ пещери
Въвъ яростъ пѣсенята вълшебна ври!

ВЪЩИЦИ ВЪ ХОРЪ.

Въщици въ Брокенъ вѣтърътъ заяв;
Поле жълтѣй, зелени сж нивя,
И тамъ е сборъ голѣмъ събранъ;
Високо седналъ нашій Уриянь.
Напрѣдъ, прѣзъ камени и прѣзъ грѣди —
Въщицата п... и, козелъ смърди.

ГЛАСЪ.

Самичка баба Баубо тръгна;
Тя ѣзди рѣдилка свиня.

ХОРЪ.

И слава, кой за слава се годи!
Напрѣдъ, ти Баубо, води!
Свинята мръсна малкитѣ бозай,
По нея нашій рой играй.

ГЛАСЪ.

Отъ дѣ?

ГЛАСЪ.

Прѣзъ Илзенштайнъ се върнахъ!
На бухала въ гнѣздото азъ назърнахъ;
Той ококори двѣ очи...

ГЛАСЪ.

Пукни! тѣй скоро не хвърчи!

ГЛАСЪ.

Той ме ухапа;
Раната зяпа!

ВЪЩИЦИ ВЪ ХОРЪ.

Широкъ ни пѣть, и дълъгъ пѣть —
Защо се лудо тѣ тълпѣтъ?

Бодѣ ни вила и метла дере;
И майка съсъ дѣтето ще умре.

ГЛАВАТАРЪТЪ НА ВЪЩИЦИТЪ.

ПОЛОВИНА ХОРЪ.

Пълзимъ кагъ охлови отворедъ,
Женитѣ всички сж напърѣдъ.
Кога на злото иде редъ,
Женитѣ тичать все напърѣдъ.

ДРУГАТА ПОЛОВИНА.

Не диримъ точна смѣтка ний.
Жената все напърѣдъ клош.
Но нека бързатъ колко щжтъ,
Да скокне трѣбва салъ мжжтъ.

ГЛАСЪ (отгорѣ).

Елате тукъ отъ водна дълбина!

ГЛАСЪ (отдолу).

И ний желаймъ на планина,
Перемъ и цѣлъ с лъсналъ наний родъ,
Но пакъ сме вѣчно ний безъ плодъ.

ДВАТА ХОРА.

Звѣздата бѣга, вѣтъръ спи,
И облакъ мѣсець похлунѣ.
Бучи и прѣска наний рой
Все искри огнени безброй.

ГЛАСЪ (отдолу).

Спри! Спри!

ГЛАСЪ (отгорѣ).

Кой вика въ дупки-канари?

ГЛАСЪ (отдолу).

Да дойда съ васъ! да дойда съ васъ!
Три вѣка се изкачвамъ азъ,
И на върха не мога да се дигна;
Дано при мойтѣ равни да достигна!

ДВАТА ХОРА.

Метла, тояга ли си взелъ,
Яхши и вила и козелъ!
Че който се не дигне днесъ,
За вѣки е загубенъ песъ.

ПОЛУВЪЩИЦА (долу).

Азъ тътря се отдавна вечъ;
Тѣ пакъ все толкова далечъ!
Дома не съмъ поела дъхъ,
И тукъ не мога стигна връхъ.

ХОРЪ НА ВЪЩИЦИТЪ.

Масъта вѣщницитѣ крѣли,
Парцала за платно кърпи,
И корабъ всѣки е ковчегъ;
Кой днесъ лежи, лежи завѣкъ.

ДВАТА ХОРА.

Кога се на върха сберемъ,
Широко ще да се простремъ;
Покрийте цѣлия баиръ,
Вѣщници рои, надлъжъ, напиръ.
(Насѣдватъ)

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Бучи, фучи и хлопа и пръци!
И съска, скърца, духа и треци!
И свѣтлина и лава, димъ и смрадъ!

Това е то вѣщичий адъ!
Слѣдъ менъ! Изгуби щемъ се въ тоя градъ!
Кждѣ си?

ФАУСТЪ.

Тукъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Какво? дотамъ ли те завлѣче?
Катъ домакинъ ще трѣбва да излѣзна вече.
Пжтъ! Вѳландъ иде! Пжтъ! Народе сладѣкъ, пжтъ прави!
Тукъ, докторе, за мене здраво ти се улови!
Да минемъ наведнѣжъ прѣзь тоя гитѣтъ!
Дори и менъ ми се завива свѣтъ.
Ей тамъ, съвсѣмъ особно нѣщо лѣска...
Къмъ тие храсти нѣщо тѣй ме блѣска.
Да лупнемъ тамъ! сла! Напрѣдъ! Напрѣдъ!

ФАУСТЪ.

На противорѣчието духъ, води ме гдѣто щемъ!
Постъпи хитро ти, разбирамъ:
Прѣзь тазъ Валпургиева пощъ на Брокенъ ме влѣченъ!
Отвсѣдѣ всѣкакъ тукъ, за да се изолирамъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Я вижъ какви сж пѣстри тѣзь огнѳове!
Събрало се е весело съсловье!
При дребното човѣкъ не бива самъ.

ФАУСТЪ.

Но азъ желая да съмъ горѣ, тамъ!
Ей виждамъ, жаръ и димъ на стѣлбове.
На зло тѣлпата какъ палита!
Тамъ нѣкоя се гѣтанка отплита.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Но пакъ и нова нѣкоя се озове!

Голѣмий, шумний свѣтъ, недѣй го мари!
На тихо ише да сме господори.
Така е то отъ вѣкове,
Въ голѣмий свѣтъ се правятъ малки свѣтове. —
На, виждамъ голи младитѣ вѣщици мили,
А старитѣ, тѣ хитро се покрили.
Бжди учивъ съсъ тѣхний роль;
Трудътъ е малкъ, много плодъ. —
Оркестъръ сѣкашъ нѣгдѣ дрънка.
Проклѣтый звекъ! по нѣма какъ, ще се търпи.
Ела, ела! Не може и безъ тая спънка.
Ще влѣзна азъ, а ти слѣдъ менъ стъжни,
Ще те обвържа съсъ познанства повни. —
Какво ще кажешъ ти? нали, простори голямъ?
Наредъ горѣтъ до сто огънове;
Играятъ, нивятъ, бѣбрятъ, любятъ и варѣтъ;
Кажи, това кждѣ ще виднишъ други пжтъ?

ФАУСТЪ.

Е, какъ ще имъ полѣзненъ ти, немирна тварь,
Дали катъ дяволъ или катъ знахаръ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Инокѣшито си ходи азъ; но днесъ е гала
И всѣки се показва съсъ медала.
Повѣзки нѣмамъ азъ на колѣна,
Но конското конито има тукъ цѣна. —
Ей тоя охловъ тамъ! Къмъ насъ си нжтъ промуши
Съ пинливитѣ си зѣркала,
Отъ мене нѣщо той подуши.
Тукъ мога да не се отричамъ! Я ела!
Отъ огънь ний на огънь ще вървимъ по редъ;
И азъ съмъ сватъ, а ти си зетъ.

(Къмъ нѣболщина, наседали около тлѣещи вжлещи).

Вий старци, що сте тукъ на края?
 Готовъ съмъ уважение да ви призная,
 Да бихъ ви видѣлъ всрѣдъ младежски шумъ и гамъ;
 И у дома не ли е всѣки доста самъ?

ГЕНЕРАЛЪ.

Народу — кой ли ще се довѣри?
 Каквото щещъ за него ти стори!
 И отъ тълпитѣ, както отъ жената,
 Младежтъ само се за нѣщо смята.

МИНИСТРЪ.

Забравя правото човѣкъ;
 Хвала и честь на всички стари;
 Когато бѣхме господари,
 Тогазъ бѣ правий, златний вѣкъ.

ПАРВЕНЮ.

Не бѣхме глупави и ний,
 И бѣхме, гдѣто ни не бива;
 Но днеска всичко се мѣни,
 И изъ ржцѣтъ ни отива.

АВТОРЪ.

Кой може днеска да ти прочете
 Поне тѣй срѣдно умна книга?
 Въ сегашни дни на всѣкое дѣте
 Прѣдъ нищо му око не мига.

МЕФИСТОФЕЛЪ,

(който изведнѣжъ се явива като старецъ).

Народтъ е узрѣлъ за страшний смѣдъ;
 Понеже се изкачвамъ тукъ за сетенъ пѣтъ,
 И щомъ отъ мойта бѣчва мжтно ми затече,
 Свѣтътъ до своя край е близо вече.

ВЪЩИЦА-ВЕХТОШАРКА.

Недѣйте отминава, господа!
 Сждбата ви показа тазъ посока!
 Разгледайте съ внимание мойта стока!
 Все има тука нѣщо за бѣда.
 Защото въ моя магазинъ —
 Катъ него на земята нѣма ни единъ —
 Не ще намѣришъ ти прѣдметъ
 Безвреденъ за човѣци и за свѣтъ.
 Тукъ нѣма ножъ, отъ който не е текло кръвъ,
 Тукъ нѣма чаша, изъ която въ здраво тѣло
 Отрова жежка да не се е лѣло,
 И накитъ, кой не е билъ сладка стрѣвъ
 За прѣлѣстенитѣ жени, и мечъ неизневѣрилъ,
 Или пъкъ лебнинкомъ противникъ не самѣрилъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ехъ, лелю, криво май разбиранъ ти вѣка.
 Що бѣше, мина вече! Що мина, бѣше вече!
 Изваждай ново па ржка,
 Салъ пово може ни привлѣче.

ФАУСТЪ.

Забъркахъ се надлъжъ-наширъ!
 Попаднахъ сѣкашъ въ панаиръ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тазъ цѣла панлачъ все „пагоръ“ кряска.
 Ти тласкашъ, мислишъ ти, а тя те тласка!

ФАУСТЪ.

Че кой е туй?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Разгледай я добръ!

Лилитъ.

— 220 —

ФАУСТЪ.

Кой ?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

На Адама първата жена.

Отъ хубавитѣ ѝ коси,
Отъ сѣйнини ѝ накитъ се пази!
До пѣткой момъкъ щомъ се добере,
Не го отпуска съ леснина.

ФАУСТЪ.

Тамъ двѣ: едната млада, друга стара;
Седѣтъ, защото танцътъ ги умаря.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

То днеска пѣма край;
Захваща новий танцъ, ела и заиграй!

ФАУСТЪ (тащувa съ младата).

Еднѣжъ сънувахъ дивенъ съсъ,
На ябълката въ двора, вънъ —
Двѣ дивни ябълки съзряхъ;
Прищѣ ми се ѝ ги обрахъ.

МЛАДАТА.

Тебъ ябълка се услади,
Съсъ рай що те награди;
Отъ радостъ трепнахъ наявѣ,
Че въ моя дворъ ще наидешъ двѣ.

МЕФИСТОФЕЛЬ (съ старата).

Еднѣжъ сънувахъ грозенъ съсъ,
Видѣхъ единъ разцѣпенъ пѣтъ;
На него отворъ бѣ дълбокъ,
Хареса ми, макаръ широкъ.

СТАРАТА.

Дълбокъ поклонъ на тозъ юнакъ,
 На рицаря съсъ конски кракъ!
 Да е готовъ съсъ своя клинъ
 Безстрашний славенъ господинъ.

ПРОКТОФАНТАЗМИСТЪ.

Я вижъ имъ дързостъта! Проклета сгавъ!
 Не ви ли се отвѣки то доказва,
 Че духъ съ крака, че нигдѣ не пагазва?
 А тука цѣлъ народъ на танць събрагъ!

МЛАДАТА.

Що дири тозъ на нашия балъ?

ФАУСТЪ

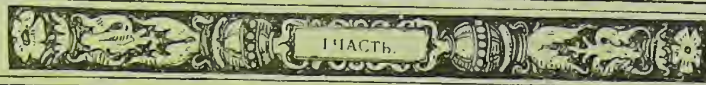
Е, той, кждѣ не се е той завривъ!
 Танцувать други, той цѣни.
 И всѣки скокъ, ако не си го обясни,
 Речи го нѣма скокъ на тоя свиятъ.
 Кога напрѣдъ вървимъ ний, пакъ го хваща ядъ.
 Но шомъ се тѣй въртишь въ кръга,
 Катъ него въ тая воденица стара,
 Това му иде все таки на мяра,
 Особно ако му цѣлувашъ и ржка.

ПРОКТОФАНТАЗМИСТЪ.

Вий още тукъ? О, не, това не се търни!
 Махнете се! Нали сме дали ний просвѣта!
 За правила не ще да знай тазъ сгавъ проклета.
 Тѣй умни сме — и призрацитѣ пакъ тѣлни?
 Тазъ болестъ, откога съмъ я замель —
 Нечисто пакъ! Пакъ нѣкой призракъ ти дошелъ!

МЛАДАТА.

Я стига милостъта ви ни досажда!

ПРОКТОФАНТАЗМИСТЪ

Въ лице ви право ще го залепъж ;
На духоветѣ деспотизма не търпъж ;
Съсъ него моятъ духъ не се погажда.
(Накъ танцуватъ).

Азъ виждамъ, днеска нѣма да сполуча ;
Но все пакъ нека тръгна азъ на пкътъ ;
И вѣрвамъ азъ, прѣди да ми е сирѣлъ кракътъ,
И дяволи и тѣвъ поети ще приуча.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Сега ще седне той въвъ нѣкой вирь,
И тамъ угѣха ще подири ;
Пиявицитѣ ще засмучатъ му отдирѣ,
Отъ духъ и духове ще найде миръ.
(На фауста, който се оттегли отъ танца).
Туй хубаво момиче що заряза ?
Тѣй сладко пѣйше ти на танца тя !

ФАУСТЪ.

Ахъ, като пѣйше, въ нейната уста
Една червена мишка се показа.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Е, що ? Не бивай толкозь придирчивъ
Недѣй ; пали не бѣше пльхътъ сивъ ?
Въ любовниѣ часъ пкъкъ какъ я забѣляза !

ФАУСТЪ.

А послѣ видѣхъ —

МЕФИСТОФЕЛЪ

Що ?

ФАУСТЪ.

Мефисто, виждамъ тамъ,
Туй хубаво дѣте само така ?

Едвамъ пристѣнва то насамъ;
Окови сѣкашъ влачи на крака.
Не е ли тазъ мома изпита
Добрата моя Маргарита?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тя лошо носи, остави я!
Бездушна сѣнка е, магия.
Кждѣ те срѣщне тя, не е добръ:
Щомъ втренчи погледъ — и кръвѣта ти сире,
Оставашъ като вкамененъ.
Нали си слушалъ за Медуза всѣки день!

ФАУСТЪ.

Да, да! това сж на мъртвецъ очитѣ,
Тѣхъ нѣжню ги ржка ми не склопѣ;
Това на Гретхенъ сж гърдитѣ,
Това снагата, мене що опи.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

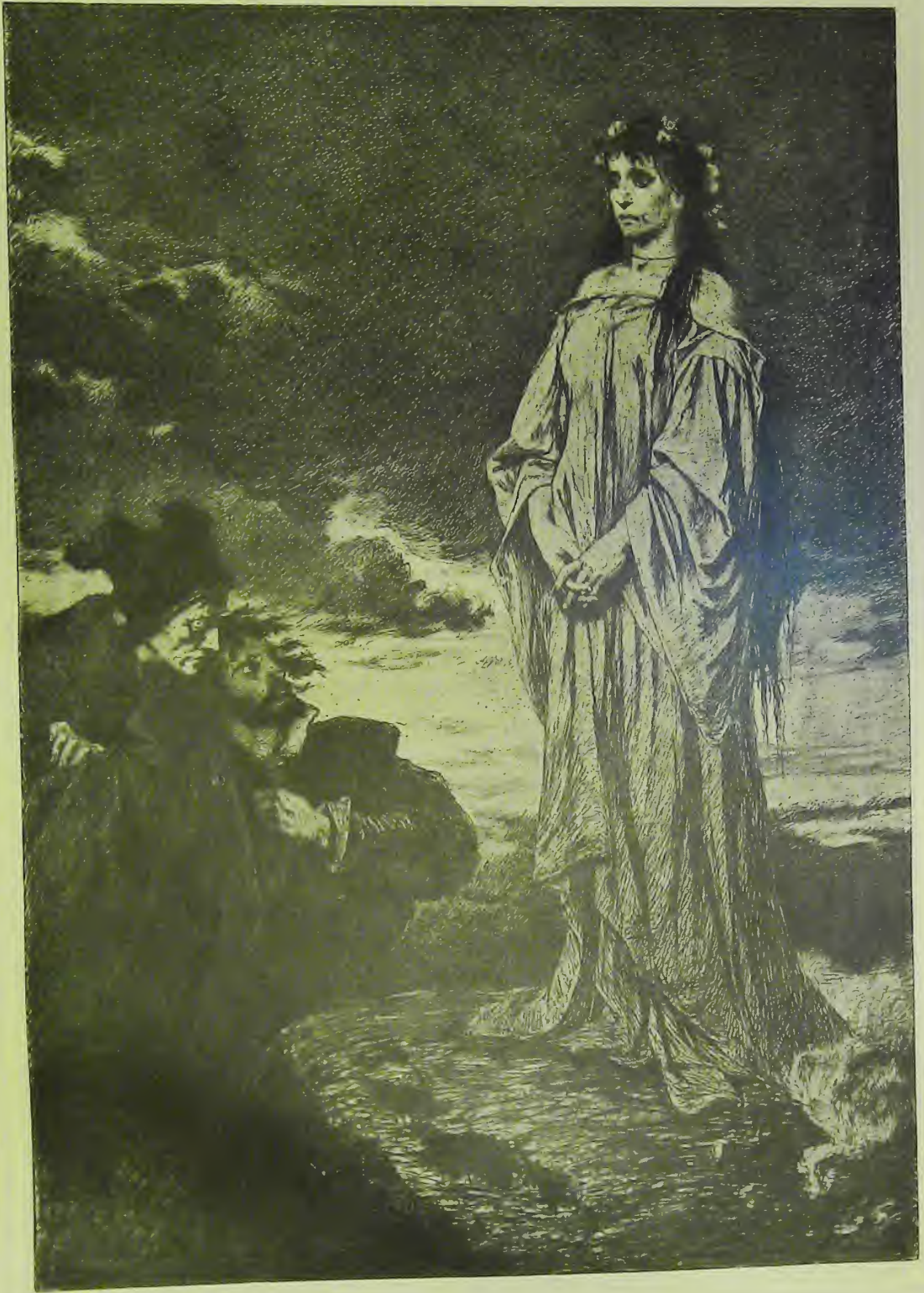
Това е то магия! Ти глупакъ!
И всѣки я за своята зима пакъ!

ФАУСТЪ.

Какво блаженство! О, каква е мжка!
Отъ тоя погледъ нѣма вече разжка.
На хубавата ния странно какъ личи
Една червена лѣпта само онцъ,
Не по-широка отъ гърба на нѣкой пожъ!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Да, виждатъ я и монтѣ очи.
По нѣвга и глава си тя подъ мшица носи —
Нали Персей ѝ я прѣкоси. —
Ти все ще си намѣришъ нѣкой блѣгъ!
Ела по тоя хѣлмъ засмѣгъ.

Тукъ весело е катъ въвъ Вѣнскій Пратеръ.
Ако не съмъ салъ омагьосанъ азъ,
Наистина съглеждамъ и театъръ.
Какво е туй ?

СЕРВИБИЛИСЪ,

Последня драма, отъ седмъ прѣдставленья ;
По толкова се даватъ въ нашия край ;
Отъ дилетантъ е съчинена,
Отъ дилетанти ще да се играй.
Простете, трѣбва да си ида.
Завѣсата ще дигамъ, дилстирамъ самъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Когато ви на дивнй Блоксбергъ видя,
Азъ нѣмамъ нищо противъ; вие сте за тамъ.

Сънъ въ Валпуриева ноцъ
или
Златната свадба на Оберона и Титаниа
Интермецо.

Интермецо.

ДИРЕКТОРЪТЪ НА ТЕАТРА.

Мидингови синове,
Днесъ се отдихъ дава.
Влаженъ долъ и хълмове —
Туй за сцена става.

ХЕРОЛДЪ.

Слѣдъ години петдесе
Златна свадба правя;

Вѣтъръ думи разнесе,
Златото остава.

ОБЕРОНЪ.

Всички духове при менъ,
Я елате бърже;
Царъ съ царица тоя день
Новъ съюзъ ще свърже.

ПУКЪ.

Иде Пукъ и се върти,
Стѣпкитѣ си мѣри;
Другъ слѣдъ него полети,
Радость да памѣри.

АРИЕЛЪ.

Сладко Ариелъ запѣлъ
Пѣсни върволицы;
Много грозни той е вплѣлъ,
Но и хубавици.

ОБЕРОНЪ.

Мжжъ съ жена за да живѣй, —
Туй не става съ мжка;
Другъ за другъ за да милѣй,
Трѣбва имъ разлжка.

ТИТАНИЯ.

Зла жена, дръгливъ съпругъ —
Хвацайте веднага;
Нея карайте на югъ,
Той на сѣверъ бяга.

ОРКЕСТРЪ (всички).

Fortissimo.

И комари и мухи
Свойтъ да събиратъ;
Жаба въ храсть, щурецъ въ лехи,
Нека да засвирятъ!

СОЛО.

Ей и гайдата дошла —
Отъ сапуи мѣхура;
Чуйте, тѣпа ѝ зурлѣ
Вайка като щура.

ДУХЪ, който тепърва се образува.

Кракъ отъ паякъ, жаби мѣхъ
И крила зелени;
Онгъ не е животно съ тѣхъ,
Но стихотворенье

ДВОЙЧИЦА.

Ситна стѣпка, скокъ голямъ
Въ китка миризлива;
Прника тя насамъ-натамъ,
Горѣ не отива.

ЛЮБОЗНАТЕЛЕНЪ ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪ.

Туй не е ли карнавалъ?
На очи си да повѣрвамъ?
Оберона, зангралъ,
Тука пакъ намѣрвамъ!

ОРТОДОКСЪ.

Безъ онапка, рогове,
Хубавъ се направилъ;

Но катъ гръци богове,
Все е нѣкой дяволъ.

СЪВЕРЕНЪ ХУДОЖНИКЪ.

Само скици мога азъ
Днеска тукъ да схвана;
За Италня тозъ часъ
Нека пакъ да хвана.

ПУРИСТЪ.

Зла сѣдба ме тукъ завѣ,
Тука всичко бива;
Отъ вѣщичитѣ салъ двѣ
Пудра ги покрива!

МЛАДА ВѢЩИЦА.

Пудра, дрехи — иматъ нѣлъ
За жената стара;
Гола ѣзда на козелъ
И за тебъ не маря.

МАТРОНА.

Познаваме живота ний,
Не млѣскаме залудо;
Тѣй както всичко младо гний,
И съ васъ ще е туй чудо.

КАПЕЛМАЙСТРЪ.

Вий, комари и мухи,
Голата пустнете!
Жаба въ храстъ, щурецъ въ лехи,
Такта запазете.

ВЪТРОПОКАЗАЛЕЦЪ (къмъ едната страна)

Туй общество е безъ укѣръ,

Невѣста вредъ поглежда;
И младоженци — цѣль, съборъ,
Все хора съсъ надежда.

ВЪТРОПОКАЗАЛЕЦЪ, (къмъ другата страна).

Земята помъ се не разкрий,
Тѣхъ всички да погълне,
Ще скокна въ пясъбла дори . . .
Душа ми гижъсь изгълни!

КСЕНИИ.

Сбираме се катъ оси
Тукъ, при нашъ дяда;
Съ остри мънички пинци,
Както му се пада.

ХЕНИНГСЪ (редакторъ).

Я виѣ ги вижте, катъ дѣца
Нашно се шегуваѣ;
И послѣ на добри сърдца
Прѣдъ тебъ се тѣ прѣструваѣ.

МУЗАГЕТЪ (еписеапето му).

Въвъ тоя отъ вѣщници роѣ,
Азъ пакъ се забавлявамъ;
Че като пѣма други кой,
За музи тѣхъ ще призовавамъ.

Si-devant ГЕНИЙ НА ВРЪМЕТО.

Отъ умни хора — уменъ гласъ.
Ела да се закачимъ съ пѣргавъ скокъ;
На Блоксбергъ, катъ на нашъ Парнасъ,
Върхътъ е прѣмногo широкъ.

ЛЮБОЗНАТЕЛЕНЪ ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪ.

Кажете какъ се казва тозъ надугъ?
 Я какъ се пжчи, какъ се шири!
 Подунва вредомъ нѣкой смуть.
 „Той Йезунти лири“.

ЖЕРАВЪ.

Като истински ловець
 Въ бистро, въ мжтно — риба лиря;
 Ей зацо такъвъ светець
 И съсъ дяволн се сбира.

СВѢТСКИ ЧОВЪКЪ.

Повѣрвайте ми вни, светцитѣ
 Не правятъ въ срѣдства изборъ днесъ;
 Доръ и на Блоксбергъ межъ скалитѣ
 По нѣвга се събиратъ на конгресъ.

ТАНЦЬОРЪ.

Не иде ли накъ нѣкой хоръ сега?
 Далечни чувамъ барабани.
 „Не. Кленятъ църкелитѣ на брѣга,
 На пжтъ да трѣгнатъ обраш“.

УЧИТЕЛЪ ПО ТАНЦА.

Съ нозѣ какъ прѣтатъ венчки тѣ безъ редъ!
 По свойта всѣки си играй:
 Заскачалъ куций, тлъстиятъ напрѣдъ,
 Какво излиза тукъ — не ще да знай.

СВИРАЧЪ.

Тазъ глутница отъ злоба какъ гори!
 Изѣждатъ си единъ на другъ месата,
 Да не е гайдата да ги смори,
 Като Орфей животнитѣ въ гората.

ДОГМАТИКЪ

Не искамъ да се лъжа вече, не,
Нито отъ критика, нито отъ врява.
И дяволътъ — ще трѣбва нѣщо той да е,
А то, кждѣ ще има дяволи тогава?

ИДЕАЛИСТЪ.

Фантазията въ мойта кръвь
Днесъ господарка груба;
Ако съмъ истина такъвъ,
Ума си ще изгубя.

РЕАЛИСТЪ.

Та венчко туй е менъ напускъ!
И само да се сърдя;
Краката ми не стживатъ тукъ
За първи пѣтъ на почва твърда.

СУПЕРНАТУРАЛИСТЪ.

Каква наслада тукъ при тяхъ!
И все пакъ нѣщо ще науча;
По злитѣ духове можѣхъ
И за добритѣ да заключа.

СКЕПТИКЪ.

По пламъчето тичатъ салъ,
Имане близо имъ се струва;
За менъ съмъ тъкмо мѣсто азъ избралъ:
Че дяволъ само съ дяволъ се римува.

КАПЕЛМАЙСТРЪ.

Жаба въ храсти, щурецъ въ лехи,
Проклети дилетанти!
И комари и мухи,
Нали сте музиканти!

— 236 —

ЛОВКИТЪ.

Sans souci е тази войска,
 Все веселяци сбрани;
 Вечъ не можемъ на крака,
 Ще ходимъ на глава ний.

НЕЛОВКИТЪ.

Изкарвахме по пѣлкой залъкъсн ний.
 Сега отъ бога да се проси!
 Не знаемъ какъ се врѣме измѣни —
 Но ходимъ днеска боси.

БЛУЖДАЕЦИ ОГНЙОВЕ.

Идемъ ние отъ блата,
 Кждѣто сме родени;
 Но ето ши и въ тѣзъ мѣста
 Галаити накъ засмѣни.

ПАДНАЛА ЗВЪЗДА.

Паднахъ отъ небето прѣзъ глава,
 Царски възсияна;
 Ето ме лежа въ трѣва,
 Какъ ли ще да стана?

МАСИВНИТЪ.

Мѣсто! мѣсто! мѣсто намъ!
 Трѣвитѣ се навели.
 Духове и тукъ и тамъ,
 Съсъ ставитѣ дебелн.

ПУКЪ.

Я ги вижъ катъ слоновѣ,
 Какъ тежко тѣ ми крачатъ!
 Пукъ се най-дебелъ зове,
 И той ви е палачѣтъ.

АРИЕЛЪ.

Всѣки, на кого крила
Даде му сѣдбата,
Леко ти съсъ менъ ела
Горѣ при цвѣтята.

ОРКЕСТРЪ (pianissimo)

Прѣзь мъгла и облакъ гжеть
Небето пакъ се лѣсна.
Въздухъ въ храсть и вѣтъръ въ трѣсть —
И всичко се разпрѣсна!

тъмница на ужасни мъжи, тая мила, несрѣтна душица! — Измѣнишкъ, за нищо негодеиъ духъ, и ти скри това отъ мене! — Стой сега, стой! Търкалий дяволскитѣ си очи злюбно въ главата! Стой и ме ядосвай съ твосто непо- носимо присѣствие! Затворена! Въ безнадежни тегла! На зли духове и на безсърдечно човѣчество прѣдадена за еждѣ! Ти стонигъ и ме приспивашъ съ банални забав- ления, скривашъ ми пейнитѣ непосилни мъжи и я оста- вяшъ да загине!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Тя не е първата.

ФАУСТЪ.

Несъ! Отвратителенъ изродъ! — Прѣвърни го ти, безкраенъ Духъ, прѣвърни тоя червей пакъ въ неговия кучи образъ, който си е избиралъ за себе често въ гъбини нощи, да пришка прѣдъ менъ, да се търкаля прѣдъ краката на безвредния пхтникъ и да увисва на раме- нитѣ на падналия! Прѣвърни го пакъ въ обичния му видъ, га да се ялачи по корема си въ пѣсъка прѣдъ менъ, азъ да го тѣча съ краката си, него, отритнатия! — „Не е първата!“ — Ужасъ! ужасъ! кое човѣкико сѣрдце би изтрайало, че по-вече отъ една душа е потъвала въ дъл- бишитѣ на тая мизерия, че не стига дѣто първата за грѣха на венчки други смъртно се вие прѣдъ очитѣ на вѣчно милостивия? Мень и меса и кости раздробва тег- лото на тая единичка; ти спокойно се збѣши прѣдъ ежд- бага на хиляди!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ето ни сега пакъ сме на границата на нашия умъ, тамъ, гдѣто на васъ, човѣцитѣ, мозѣтъ се разкапавява. Защо се сдружавашъ съ насъ, като не можешъ да из- граешъ? Искашъ да хвърчишъ, а пакъ страхъ те е да не ги се завие свѣтъ! Ние ли се патрахме на тебе, или ти намъ?

— 240 —

ФАУСТЪ.

Не скърцай съ грознитъ си зъби тъй насрѣща ми! Гнжсъ ме е! — Великъ, дивенъ Духъ, ти, който ме удостои да ми се явишь, ти, който познаванъ сърдцето ми и душата ми, защо ме прилѣпи за тоя мръсенъ другаръ, който се храни отъ злото и който се погива отъ гибельта?

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Свършвашъ ли ти?

ФАУСТЪ.

Спаси я! или горко ти! Тебъ най-грозното проклятие за хиляди години!

МЕФИСТОФЕЛЪ.

Азъ не мога да отвържа връзкитъ на отмъстителя, неговитъ брави не мога да отключа. — „Спаси я!“ — Кой бѣше тоя, който я тласна въ гибель? Азъ или — ти?

(ФАУСТЪ диво се оглежда наоколо).

Посѣгашъ къмъ гърмотевицата? Добрѣ, че ти не ви се даде на васъ, клетитъ смъртни. — Да трещинъ тогава, който ти възразява искрено, това е то тиранскиятъ правъ, да си давашъ въздухъ въ смущението, за да ти отлекне.

ФАУСТЪ.

Заведи ме тамъ! Тя трѣбва да бжде свободна.

МЕФИСТОФЕЛЪ.

А опасността, на която се излагашъ? Знай, още вѣе по града кървавъ грѣхъ отъ твоята ржка. Надъ гроба на убития рѣятъ мѣстители духове и лебнатъ да дойде убиецътъ.

ФАУСТЪ.

Отъ тебѣ и туй още! Убийство и смъртъ на цѣлъ свѣтъ върху ти, чудовище! Заведи ме тамъ, казвамъ, и я освободи!

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Ще те заведа, и какво мога да направя, чувай: Имамъ ли азъ всичката власть на небе и земя? Ще замая ума на вратаря. Гледай да вземешъ ключоветъ и я изведи съ човѣшка ржка! Азъ ще нази. Въ небитиѣ коне ще бждатъ готови, ще ви отведа. Това мога!

ФАУСТЪ.

Напръдъ и на пжтъ!

Нощь.

Открито поле.

Фаустъ, Мефистофель лофучватъ на черни копее.

ФАУСТЪ.

Какво сновятъ тѣ на оназь могила?

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Не знамъ какво варятъ, какво искатъ.

— 243 —

ФАУСТЪ.

Хукнатъ пасамъ, хукнатъ натамъ, навеждатъ се.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Вѣщици.

ФАУСТЪ.

Посипватъ и каджтъ.

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Карай! карай!

Затворъ.

ФАУСТЪ,

съ вързопъ ключове и съ лампа прѣдъ една
желязна вратичка.

Отдавна не усѣщанъ трепетъ ме обхваща,
Обхващатъ ме и мѣжитъ на цѣлата земя.

Задъ тие влажни зидове е тя,
И своя сладкъ блѣнъ изплаща!...

И още ти да не отидешъ?
Страхувашъ ли се да я видишъ?

Върви! Съсъ твоейто двоумѣние иде ней смъртъта.

(Улава катанѡца. Чува се пѣсень отвѣтръ).

Моята майчица зла

Мене горкана закла!

Татко, хайдутинътъ прѣвъ,

Глътна меса ми съсъ стръв! —
Малкото мое сестриче
Коститъ мои събра,
Въ хладно ги мѣсто завря.
Станахъ азъ хубаво птиче,
Хвъркамъ далеко съ леки перя!

ФАУСТЪ, (като отваря.)

Не знай, че милиятъ и чува тукъ
Шума на сламата, рѣждивий на веригитъ и звукъ.

МАРГАРИТА, (като се крие на сламеника).

О! О! идатъ. Моятъ часъ настава!

ФАУСТЪ (тихо).

Мълчи, азъ ида тебе да избавя.

МАРГАРИТА, (като се просва прѣдъ него).

Човѣче, вижъ ти моитъ бѣди!

ФАУСТЪ.

Не викай, стражи не буди!

(Улави веригитъ, за да ги отвори).

МАРГАРИТА, (на колѣнѣ).

Палачо, кой такава власть
Надъ менъ ти даде? Ти ме
Отвеждашъ още въ полунощень часъ...
Смили се, да живѣя остави ме!
Не бива ли и утрѣ у зори? (Изправя се).
Ахъ, още млада кръвь у мене ври!
И трѣбва да умирамъ вече!

Да, хубава съмъ била, туй ме въ гробъ завлече...
 Наблизо милий бѣ, сега се губи;
 Вънецътъ скжсанъ, и цвѣтята разпилѣни...
 Не ме улавяй съсъ ржцѣ си груби!
 Смили се, ахъ! какво си зло видѣлъ отъ мене?
 Послушай моята молба гореща!...
 До днесъ това е наша първа срѣща!

ФАУСТЪ.

Туй може ли изтрая моето сърдце?

МАРГАРИТА.

Сега съмъ цѣла въ твоитѣ ржцѣ.
 Салъ остави ме ти дѣтето да нахрана!
 Цѣлувахъ цѣла нощъ азъ милото дѣте;
 Тѣ взеха ми го, самъ сама за да остана...
 И, азъ съмъ го убила, казвать тѣ...
 За вѣки мойта радостъ отлетѣ...
 Свѣгътъ ми лоши пѣсни вечъ изкара!
 Тѣй свършва приказката стара;
 Но кой имъ каза, че погубихъ своето дѣте?

ФАУСТЪ, (тръшва се на земята).

Прѣмилиий твой се хвърля подъ нозѣ ти,
 За да разбий оковитѣ проклети.

МАРГАРИТА, (хвърля се у него).

О, нека колѣничимъ прѣдъ светцитѣ!
 Вижъ! долу, край стѣнитѣ,
 Подъ прага тамъ,
 Тозъ пѣкленъ пламъ!
 И дяволъ зли,
 Разяренъ духъ,
 Какъ трополи!

ФАУСТЪ, (впесоко).

Гретхенъ ! Гретхенъ !

МАРГАРИТА, (волуцва се).

На моя милъ гласа ли чухъ ?
(Рипва; оковитъ падатъ).
Кждѣ е той ? той мене ли зове ?
Свободна съмъ ! Вечъ никой нѣма да ме окове !
На шията му ще увисна,
Въ гждитѣ му ще се притисна !
Той викна „Гретхенъ !“ тукъ отъ прага.
Въ рева и трѣска на мрачный адъ,
Въ шума на дяволския смѣхъ злорадъ —
Познахъ му милий, сладкий гласъ веднага.

ФАУСТЪ.

Да, азъ съмъ !

МАРГАРИТА.

Ти ! О, повтори !

(Като го хванца).

Да, той е, той ! Скърбѣта ми гдѣ се скри ?
И гдѣ страхътъ ми отъ вериги ? отъ тъмница ?
Да, ти ! . . . Спаси ти твоята гълъбца !
Спасена съмъ ! . . .
На, ето улицага пакъ познахъ,
Кждѣто първий пжтъ те азъ видяхъ,
И тая весела градина,
Кждѣто се разхождахме двамина.

ФАУСТЪ, (като я тегли).

Ела ! Ела !

МАРГАРИТА.

Остани !

Тамъ, гдѣ си ти, оставамъ азъ до край. (Гали го)

— 248 —

ФАУСТЪ.

Побѣгни!
 Ти ако не побѣгнешъ, знай,
 То скъпо ще ти струва.

МАРГАРИТА.

Какъ? той забрави вече да цѣлува?
 О друже мой, тъй скоро менъ остави —
 И да цѣлувашъ вече забрави?
 Защо ме страхъ на твоитѣ гърди?
 При твоя гласъ, при твоя погледъ, отпръди
 Въ небето сѣкашъ се намирахъ,
 Отъ твоитѣ цѣлувки азъ умирахъ...
 Цѣлуни ме!
 Или ще те цѣлуна азъ! (Прѣгръща го)
 Ахъ, твойтѣ устни мразъ...
 И нѣми...
 И любовта ти — гдѣ я?
 Ахъ, нея
 Кой отне ми? (Отвърща се отъ него.)

ФАУСТЪ.

Ела! свѣсти се, либе, съ менъ, дойди!
 Ще ми те нося на гърди.
 Ела съсъ менъ! О, моля те, ти чуй.

МАРГАРИТА, (обръща се къмъ него).

Нима си ти? Наистина ли ти си туй?

ФАУСТЪ.

Да, азъ! Ела.

МАРГАРИТА.

Веригитѣ разби ти,
 И пакъ съмъ ази на гърди ти.
 И какъ отъ мене ти не се бошигъ?
 Да знаеше кого ти ще спасишъ!

ФАУСТЪ.

Ела, дълбока нощ е вече прѣваляла.

МАРГАРИТА.

Азъ мойта майка съмъ убила . . .
 Удавихъ азъ дѣтето свое.
 Не бѣ ли мое то и твое?
 И твое! — Ти си! какъ да вѣрвамъ, какъ!
 Ржка си дай! — Не е насънѣ пакъ!
 Ржка си мила! — Ахъ, защо е мокра тя?
 Измий я! Туй е отъ кръвта . . .
 Азъ зная вече . . .
 Ахъ, Боже, що сторѣ?
 Скрый тоя мечъ!
 О, моля ти се, скрий го, скрий!

ФАУСТЪ.

Каквото мина, мина!
 Недѣй ме мжчи съ него, ще загина.

МАРГАРИТА.

Не, ти не бива да умрешъ;
 Ще трѣбва да ни погребешъ.
 За гробоветѣ ни се погрижи,
 Коѣ до кого ще да лежи:
 Сложете мама най-напредъ,
 До нея брата ми наредъ,
 А мене гробъ ми изкопай,
 Тѣй малко по-накрай.
 Дѣтето ми отдѣсе о на гърли . . .
 Тѣй венчки ти ми нареди.
 А другъ при менъ не ще почива.
 Тѣло ми околъ тебъ да се обвива —
 Това бѣ пѣвга хубавъ, сладкъ блѣнъ . . .
 Но нѣма вече тази отрада,
 Сега съмъ ти досада,
 И, струва ми се, че отривашъ менъ . . .
 И все пакъ, ти си, вѣжний друже мой.

— 250 —

ФАУСТЪ.

Ти виждашъ, азъ съмъ, азъ, не стой!

МАРГАРИТА.

Кждѣ?

ФАУСТЪ.

На свобода!

МАРГАРИТА.

Отивамъ, да;

Гдѣ смъртъ ме лебне, гробътъ зѣн,
Гдѣ вѣченъ миръ владѣи, —
Ни крачка по-вече не ходя! —
Отивани си? Да бихъ могла да дола!

ФАУСТЪ.

Ти можешъ! Само искай! Ей вратата!

МАРГАРИТА.

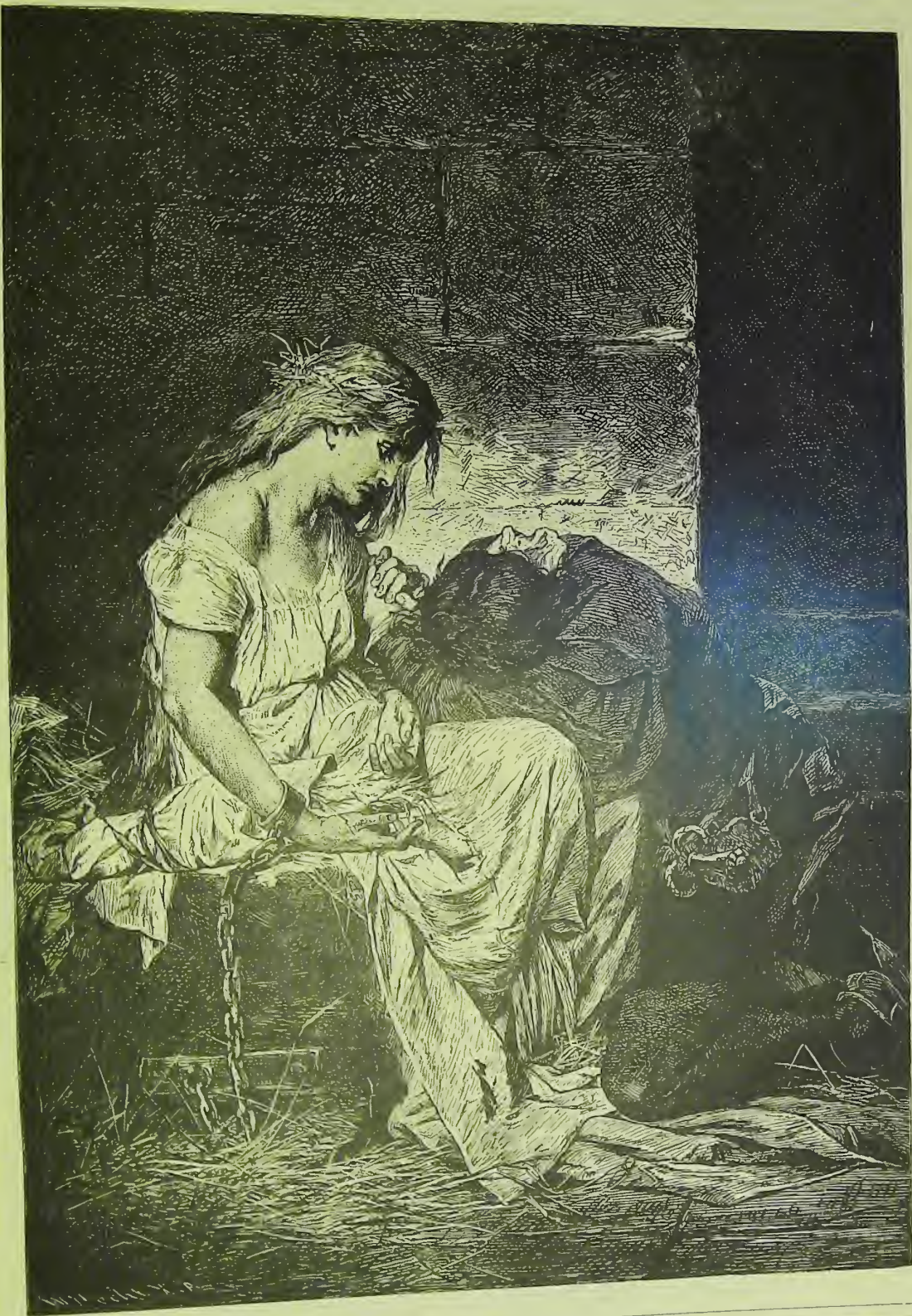
Не бива! Свърши мойта па земята.
Да бѣгамъ — пакъ ще ме слѣдѣтъ.
Да просишъ въ мжки и тегла,
Да те гризе и сѣвѣсть зла,
Далечъ отъ родний кътъ, —
И тука пакъ тѣ да ме довлекѣтъ...

ФАУСТЪ.

Оставамъ при тебе.

МАРГАРИТА.

Върви! върви!
Дѣте си избави!
По тоя пѣтъ,
Ей тамъ, въ лѣсѣтъ,
Край тозъ потокъ...
Сѣсъ пѣржавъ скокъ:
Налѣво дрѣжъ,

Въвъ виръ дълбокъ
Хвани го изведнѣжъ!
То иска да се дигне,
Съ ржцѣ си да ме стигне . . .
Спаси! Спаси!

ФАУСТЪ.

Свѣсти се!
Свободна ще си — крачка салъ една!

МАРГАРИТА.

Да бѣхме минали тазъ планина!
Тамъ майка ми на камъка седи . . .
Студенъ ме трепетъ пакъ обхваща . . .
Тамъ майка ми на камъка седи,
Главата си поклаща.
Не кимва и не мига тя, главата ѝ тежи;
Не ще да стане вечъ, отдавна тамъ лежи . . .
Тя спѣше, ний за да се веселимъ.
Блаженно врѣме — мина като димъ!

ФАУСТЪ.

Ни дума, ни молба помага,
Въ ржцѣ си ще те изнесж веднага.

МАРГАРИТА.

Недѣй! Насилнето остави!
Крѣвнишки тѣй не ме лови!
Каквото сторихъ — все за тебе бѣ.

ФАУСТЪ.

Настава день, звѣздитѣ гаснатъ на небе . . .

МАРГАРИТА.

День! Да, день! Иде моятъ сетени. день;
Вѣнчалний щѣше да е той за менъ!

Не казвай, че си били при Гретхенъ вечъ.
Вѣщецътъ мой! Свърши се то . . .
Но нѣма що . . .
Ще да се видимъ нѣкога далечъ,
Но не на весело хоро
Народътъ нѣмо се тълпи . . .
Като че ли извирайтъ,
И улици ги не побиратъ.
Строши се прѣчката, камбана бий . . .
Ей стѣгатъ ме, влѣкътъ ме вънъ,
Покачватъ ме на кървавия пѣнъ . . .
На вѣки надъ врата ще блѣси:
Сѣкирата, що моя врагъ ще трѣсне . . .
Свѣтътъ нѣмѣ като гробъ! . . .

ФАУСТЪ.

О, да не бѣхъ се раждалъ азъ!

МЕФИСТОФЕЛЪ, (показва се въпъ).

Ела! или загубени сте вий завчасъ.
Тѣзъ празни разговори - тука!
Конетъ нѣматъ вечъ покой;
Зора се нука.

МАРГАРИТА.

Какво изниква изъ земята? Той!
Той, той . . . ахъ, изгони го, изгони!
Отъ туй свещено мѣсто го махни!
За менъ е той дошгълъ!

ФАУСТЪ

Ти жива ще ми си!

МАРГАРИТА.

Спаси ме, Боже, твой съмъ, спаси!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).
Ела! Че азъ и двама ви оставямъ.

МАРГАРИТА.

Спаси ме, Отче, тебѣ се прѣдавамъ
Вий, ангели свещени,
Закриляйте вий мене!
О, Хенрихъ, трепетъ вѣй отъ тебъ студень . . .

МЕФИСТОФЕЛЬ.

Осждена е тя!

ГЛАСЪ (отъ горѣ).

Спасена!

МЕФИСТОФЕЛЬ (на Фауста).

Тукъ при менъ!

(Пачезва засдно съ Фауста).

ГЛАСЪ, (който заглѣхва отвѣтрѣ).

Хенрихъ! Хенрихъ!

Обяснения.

„Фаустъ“ е създаден не току тъй наведнѣжъ, а прѣзъ дълъгъ периодъ отъ дългия животъ на Гьоте. Затова единството — и техническо, и стилистическо, и идейно — не е дотамъ запазено. Езикътъ е на мѣста мѣдро-философски, на мѣста — наивно-поетически. Стихътъ пѣкъ е извънредно разнообразенъ, всички стихотворни видове сж застъпени; ту правиленъ римуванъ ямбъ, ту смѣсенъ съ хорей или съ друга нѣкоя стѣпка; ту правиленъ, но не римуванъ, ту съвсѣмъ свободенъ, допиращъ до проза. Тукъ-тамъ — особно въ мѣста съ по-голѣмо вълнение, виждаме правилнитѣ и римувани стихове прошарени съ неправилни и неримувани. — Откъмъ идейна страна не може да се отрекатъ не само нѣкои несъобразности, но често и явни противорѣчия или нуждни за трагедията цѣли сцени, така напр. Валпургиевата нощъ и снѣгътъ въ нея.

Посвещение. — То е написано много късно. „Призрачни създанья“ — образитѣ, които сж се мъркали на поета при първото залавяне на трагедията и мечтитѣ, които сж гонитѣ въ желаната младостъ.

Прологъ въ небето. — „Загнѣло слѣнце...“ — питагорейското учение за вселенската симфония на небеснитѣ сферп.

Първа часть. — „Ученицитѣ сн“ (23 стр.) — Фаустъ е професоръ въ университетъ и живѣе тамъ

Пострадалия. (25 стр.) — прочутъ астрологъ отъ XVI стол. — „Мѣдритѣ слова“ — на Нострадама. — „Вла на твой услужп творецъ“ (36 стр.) на Фауста.

Фаустъ и Вагнеръ (стр. 46) — ходитѣ и Фаустъ говори. Ямбитѣ сж често примѣсени съ другъ видъ стѣпки. „Аленти“ (51 стр.) — алхимиети. „Черна кухня“ — лабораторията имъ. „Червепъ лъвъ“, „Линия“ и пр. — разни алхимистически наименования на елементи и прибори. — „На Соломона съ ключа“ (60 стр.) — книга, съ която сж бивали заклетвани добритѣ духове. — „Тръбва да изпревари тая четворка звира“ и т. п. — обични римувани формули за заклинание на духове. Съдържанието имъ е съвсѣмъ случайно. „Чешитѣ непаски“ (88 стр.) илюдо като нашата училищна фаланга. — „Не сѣмъ госпожица, не сѣмъ прѣкрасна“ (130 стр.) — госпожица се казвало по онова врѣме само на апагититѣ момичета.

Валпургиева нощъ. — Мефистофель завежда Фауста на Валпургиевата нощъ — илюдо като балъ на дяволи и на пѣщици. — За да го занозие по-отблнзо съ живота на дяволитѣ и да се повесели малко. — „Уриитѣ“ — сатана. — „И ний желаемъ на планина“ и т. п. (214 стр.) — естетични и критични — понеже тѣ сами не сж способни нищо да създадатъ.

„Подувщица“ — полутапанитѣ.

„Проктофангазмитѣ“, — свободно-образуванъ отъ Гьоте грѣвка дума, означава човѣкъ, който вижда призрацитѣ съ задницата сн. Осмива се тукъ единъ берлински книжкаръ и писателъ Николай, наввстепъ на врѣмето сн по своето ретроградство и ограниченостъ. Отначало той не вѣрва въ никакви призраци и току отнадѣйно издава една книга, въ която надѣлто и паншрофо разправя, какъ той дълго врѣме гледалъ прѣдъ себе сн живи отдавна-умрѣли хора и какъ се билъ отървалъ отъ той ужасъ, като пусналъ пияници по задницата.

Снѣгъ въ Валпургиева нощъ — въ това *интермецю* се визиратъ тогавашнитѣ литературни борби и клюки. — „Мидингови снѣгове“, Мидингъ билъ въ врѣмето на Гьоте сценистътъ на Ваймарския театръ. — „Доброштитѣ икстесественици“ — сжщиятъ Николай. Той е ималъ особена слабостъ да пише „икстесественици“, въ които, едѣто замиваватъ, нападатъ всичко, каквото не му иде нему на мѣра. „Хонингетъ“ редакторъ, който е нападалъ често Гьоте въ списанието сн. „Музагетъ“ *ci-devant* генѣй на врѣмето („бивитѣ“), защото горното списание прѣстана бѣрже.

„Фарангъ“ — Лафаторъ, физиономистъ, наввстепъ по своето благочестие. Той е билъ до известно врѣме и личепъ приятелъ на Гьоте.

„Свѣтски човѣкъ“ — самъ Гьоте.

„Свиратѣ“ сж гаври съ философитѣ, които ужасно се гоѣбли и приширали помежду сн за праздни работи.

По-важни печатни погрѣшки.

Стр.	Стихъ	Вмѣсто.	Да се чете.
14	2 отдолу	дѣи	дѣи.
26	2 отгорѣ	сѣщамъ	се устѣца
28	8 "	да се мѣри	не се мѣри
35	2 отдолу	тамо	тамъ
36	2 отгорѣ	само	самъ
36	19 "	вреди	вреди.
37	5 "	И азъ се чувствувамъ	И моятъ духъ се чувствува
37	6 отгорѣ	прѣкоса	прѣкоси
47	2 отдолу	голъмъ	голъмъ.
53	4 отгорѣ	на тѣлото!	и на тѣлото!
53	9 "	върховетъ	канара
53	11 "	морета	мори
54	5 отдолу	вель	вече
66	14 отгорѣ	тоя пентаграмъ	тая пентаграма
68	12 "	днесъ наслада по-голъма	днеска наслаждение по-голямо
68	Долу	<i>Фаусъ</i>	<i>Пѣсенъ на духоветъ</i>
71	6 отгорѣ	пратата	врата
75	2 отгорѣ	звонъ	звънь
76	14 "	тъ	те
77	4 "	А ти	А, ти
77	1 "	ониташъ	ониташъ.
81	3 "	Но тая	Да, тая
81	5 "	По съ върнoсть	Ахъ, съ върнoсть
83	1 отдолу	екъса	екъсва
84	2 отгорѣ	тури	тури.
88	7 "	цѣло	цѣлю.
88	6 "	Ни трето би ни четвърто	Ни трето ни четвърто би стояло
92	11 "	срокъ	срокъ:
92	10 "	Духътъ на	Върхътъ на
94	8 отгорѣ	имове	умове
95	7 отдолу	младъ	младъ.
96	2 отгорѣ	Дъ ти е конь	къдѣ ти конь.
139	8 "	съли	съли
171	10 "	тебъ, бѣ?	тебъ ли бѣ?
136	3 отдолу	Ахъ, азъ самичка да	Ахъ, азъ сама да оныхъ си
201	9 отгорѣ	бихъ спала	спала.
20	7 отдолу	Срамъ и грѣхъ	Срамъ и грѣхъ
		Светитъ	Светитъ

Забѣлъжка: Правилнoстьтѣ би трѣбвало да е сълвемъ фонетически, особно до стиховетъ, но, за жалость, не е на всегдѣтъ такъвъ.

1) Стр. 68, най-долу вмѣсто *Фаусъ* да се чете *пѣсенъ на духоветъ*

2) Отбѣлъзанитѣ печатни погрѣшки, напечатани на тоя листъ, да се поправятъ отъ читателя прѣдварително.

